

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาสังคมศึกษา

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ
ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความ
เป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท”

ของ นิสาชล พยัคฆ์ศิรินทร

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์

หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ชื่อเรื่อง	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท
ผู้วิจัย	นิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล
ประเภทวิทยานิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ (IS) กศ.ม.สาขาวิชาสังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร 2567
คำสำคัญ	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้, ปัญหาเป็นฐาน, ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท 2) เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท วิจัยฉบับนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ครูผู้สอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน 2) ครูที่ปรึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 คน 3) ตัวแทนผู้ปกครองจากกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 คน 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จำนวน 40 คน ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์สรุปอุปนัย การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลแบบสามเส้า และรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน พบว่า 1) ด้านครูผู้สอน มีบทบาทของครูผู้สอนในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้แก่ นักเรียน มีปัญหาขาดแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับประเด็นทางสังคมในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้แก่ นักเรียน 2) ด้านนักเรียน มีความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองที่ดี ความเข้าใจในระดับพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทของพลเมืองที่ดี ความเคารพกฎหมายและกฎของโรงเรียน มีปัญหานักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปัญหานักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ปัญหาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรม 3) ด้านเนื้อหาสาระ มีความเชื่อมโยง สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มีปัญหาเนื้อหาที่เน้นท่องจำมากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่มีการวิเคราะห์ แยกแยะ 4) ด้านสื่อการเรียนรู้ มีการฝึกใช้สิทธิพลเมืองในสถานการณ์จริง ใช้คลิปวิดีโอและอินโฟกราฟิก เพื่อดึงดูด

นักเรียน มีปัญหาขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อที่ทันสมัย 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้นักเรียน แต่โรงเรียนมีนโยบายจะนำมาใช้ในอนาคต และ 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ มีการสร้างบรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสม

ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง พบว่า รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง กิจกรรมมี 6 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจกับปัญหา 3) ดำเนิน การศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ 5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนสามารถ แสดงให้เห็นถึงความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ดังนี้ 1) ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นต่าง รู้จากสิทธิพื้นฐานของตนเองในสถานภาพของการเป็นนักเรียน เคารพกติกาในการเรียนร่วมกันในห้องเรียน 2) ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาของห้องเรียน รักษาความสะอาดตลอดเวลา ตรงต่อเวลา ส่งการบ้าน ทำความสะอาดเวรประจำวัน 3) ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ นักเรียนติดตามข่าวสารทางช่องข่าวออนไลน์ ในโทรทัศน์ ผ่านสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือ บำเพ็ญประโยชน์นอกสถานศึกษา 4) ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง นักเรียนดำเนินกิจกรรมที่สอนน้องในช่วงพักกลางวัน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย นักเรียนแสดงความคิดเห็นลงในกล่องแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียน นักเรียนรณรงค์การคัดแยกขยะโดยมีตะแกรงเก็บขวดน้ำ เพื่อนำไปขายเป็นเงินสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

นอกจากนั้น มีข้อค้นพบที่แตกต่างจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทั่วไป ได้แก่ 1) นักเรียนมีการแบ่งหน้าที่ และหัวข้อในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ สนใจต่อข้อกฎหมายที่ค้นพบ เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอผลงาน นักเรียนเคารพต่อกติกาของห้องเรียนรับฟังการนำเสนอของผู้อื่น 2) นักเรียนกล้าที่จะแสดงออกทางความคิดเห็น รู้จักวิเคราะห์ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น นักเรียนให้ความร่วมมือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเป็นอย่างดี 3) นักเรียนมีคำถามที่น่าสนใจหลายคำถาม เช่น เมื่อไหร่ปัญหาเหล่านี้จะหมดไปจากสังคม เราจะมีส่วนช่วยผู้ที่ได้รับความเจ็บปวดได้อย่างไรบ้าง ปัญหาเหล่านี้จะหมดไปจากสังคมได้อย่างไร 4) นักเรียนเสนอแนวทางในการให้ความช่วยเหลือโดยแสดงออกถึงความตระหนักในสิทธิผู้อื่น ให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 5) นักเรียนค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวที่หลากหลาย แสดงออกให้เห็นถึงการมีวิจารณญาณในการรับข้อมูลข่าวสาร มีการติดตามสถานการณ์ ประเด็นปัญหาของชุมชน 6) นักเรียนแสดงออกให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อสังคมโดยรอบของตนเอง

Title	Problem-Based Learning Activities Management to Enhance Strong Citizenship Skills Among Secondary School Year 3 Students in Chainat Municipality-Supported Schools
Author	Nisachol Payukkririntorn
Advisor	Associate Professor Dr.Wasin Panyavuttrakul
Academic Paper	Thesis M.Ed. in Social Studies (Type A 2), Naresuan University, 2024
Keywords	Learning Activities Management, Problem-Based, Enhance Strong Citizenship

Abstract

Research on problem-based learning activities to promote strong citizenship of 3rd-grade students, Chai Nat Municipality School has the following objectives: 1) To study the current conditions of problem-based learning activities to promote strong citizenship of 3rd-grade students, Chai Nat Municipality School 2) to develop problem-based learning activities to promote strong citizenship Of the 3rd-grade students, Chai Nat Municipality School. This research is qualitative research With a group of informants consisting of 1) 3 Social Studies Teachers who teach 3rd grade 2) 2 Homeroom teachers of 3rd-grade students 3) 5 Parental representatives from the parent group network 4) 40 3rd-grade students of Chai Nat Municipality School. The research was conducted by studying related documents, interviews, observation, document analysis, inductive summary analysis, triangulation of data quality, and reporting with descriptive analytical reports.

The results of the study and analysis of the current condition were found. 1) in terms of teachers, there is a role of teachers in promoting strong citizenship for students. There is a problem with a lack of up-to-date information sources on social issues that promote strong citizenship for students. 2) in terms of Student, Students have a good understanding about good citizenship, have a basic understanding about

the role of good citizens, And also have Respect for respect for the law and school rules. There is a problem, Students do not see the importance of being a strong citizen. Students lack motivation to learn. And a problems of student participation in organizing activities. 3) in terms of content, there is a connection in the content of citizenship, Culture and living in society. There is a problem with the content that emphasizes memorization more than actual practice. There is no analysis or separation. 4) in terms of learning media, there is training in the exercise of citizenship rights in real situations. Have uses video clips and infographics to attract students. There is a problem of lack of budget for developing media. 5) In terms of learning activities, there has never been a strong citizenship learning activity for students. However, the school has a policy to use it in the future. 6) In terms of environment and atmosphere, the school creates an appropriate classroom environment.

The results of the developing problem-based learning activities to promote strong citizenship found that the problem-based learning activity model to promote strong citizenship has 6 steps: 1) Define the problem 2) Understand the problem 3) Conduct research 4) Synthesize knowledge 5) Summarize and evaluate the answer 6) Present and evaluate the work. Learners can demonstrate strong citizenship as follows: 1) Citizens respect rights. Students dare to express different opinions. They know their own basic rights in their status as students. They respect the rules of learning together in the classroom. 2) Citizens are responsible for their roles and duties. Students follow the rules and regulations of the classroom. They keep the classroom clean at all times. They are punctual, submit homework, and clean the classroom as assigned daily. 3) Citizens participate critically. Students follow news online, and on television through reliable news agencies. They do good deeds outside of school. 4) Citizens who create change. Students conduct activities to teach their junior during lunch break to develop their Thai reading skills. Students express their opinions in the comment box

about the school's development. Students campaign for waste separation by using a basket to collect water bottles to sell to support various school activities.

In addition, the research has found a difference from general problem-based learning, namely: 1) Students systematically divide tasks and research topics. They are interested in the laws they have discovered. When every group presents their work, students respect the rules of the classroom and listen to the presentations of other groups. 2) Students dare to express their opinions. They know how to analyze, which makes students understand the content better. Students cooperating in activities that took place in the classroom. 3) Students had many interesting questions, such as: When will these problems disappear from society? How can we help those who are suffering? How can these problems disappear from society? 4) Students suggested ways to help by showing awareness of others' rights, and having respect and empathy for others. 5) Students searched for information from various news sources, demonstrating their judgment in receiving information, and following up on situations and issues in the community. 6) Students demonstrated their enthusiasm for creating positive changes in their surrounding society.

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ทั้งนี้ก็เพราะความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้งยังได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ช่วยให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ติดตาม และดูแลด้วยความเอาใจใส่เสมอมาขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ จันทร์แดง ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้ คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ให้แนวทางในการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดหัวยาง ที่อนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งคณะผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ จนสำเร็จ ให้ความดูแล เอาใจใส่ และสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้ และขอขอบคุณคุณครู ผู้ปกครอง รวมถึงนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความยินดี ขอขอบใจนิตปีการศึกษา 2565 และ 2566 สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้ให้คำแนะนำเรื่องการเรียน ร่วมเรียนไปด้วยกัน ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจตลอดการศึกษา ขอขอบใจเพื่อน ๆ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และคุณครูร่วมห้องพักครูที่คอยให้คำปรึกษาเป็นกำลังใจและเป็นพลังในการทำงาน ท้ายนี้

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่สาวที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูเฝ้ามองตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและการใช้ชีวิต ให้กำลังใจและกำลังใจ นอกจากนั้น ทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จจนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ คุณค่าและคุณประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากการศึกษา ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ท่าน ครอบครัว คณาจารย์ สถาบันการศึกษา และผู้มีพระคุณ สืบไป

นิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ค
ประกาศคุุณูปการ.....	ซ
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	3
จุดมุ่งหมายของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ของงานวิจัย	3
ขอบเขตของงานวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสมรรถนะ.....	17
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง.....	20
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560).....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
กรอบแนวคิดในการวิจัย	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	42
ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	42
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล	51
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	52

ผลการศึกษาคู่สมมุติฐานที่ 1 สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท.....	52
ผลการศึกษาคู่สมมุติฐานที่ 2 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท	74
บทที่ 5 บทสรุป.....	113
ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท.....	113
ตอนที่ 2 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท.....	118
ข้อเสนอแนะ.....	124
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	133
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	134
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการค้นคว้าอิสระ.....	153
ภาคผนวก ค ภาพประกอบ	164
ภาคผนวก ง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท.....	169

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ตารางข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	53
ตาราง 2 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนากิจกรรมภาพ.....	71
ตาราง 3 รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น พลเมืองที่เข้มแข็ง จำนวน 12 ชั่วโมง (6 แผน X 2 ชั่วโมง)	75

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	41
ภาพ 2 นักเรียนดูวิดีโอทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	77
ภาพ 3 นักเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้	78
ภาพ 4 นักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบที่ได้เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาลงในกระดานปฐพี	78
ภาพ 5 ตัวอย่างผลงานนักเรียนเรื่อง กฎหมายแพ่งและพาณิชย์	79
ภาพ 6 กิจกรรมทำความเข้าใจกับปัญหาผ่านการถาม-ตอบส่งเสริมการทำความเข้าใจต่อสถานการณ์	80
ภาพ 7 นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน	81
ภาพ 8 ตัวอย่างผลงานนักเรียนในเรื่องเรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญา	82
ภาพ 9 นักเรียนดูวิดีโอทัศน์ในบทความเรื่อง	83
ภาพ 10 นักเรียนค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากห้องสมุด	83
ภาพ 11 นักเรียนในกลุ่มนำข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาพูดคุยและวิเคราะห์ร่วมกัน	84
ภาพ 12 นักเรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน	84
ภาพ 13 ตัวอย่างผลงานนักเรียน เรื่อง สิทธิมนุษยชน	85
ภาพ 14 นักเรียนเขียนประสบการณ์ของตนเอง และประสบการณ์ที่พบเห็นผู้อื่นถูกละเมิดสิทธิ	86
ภาพ 15 นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่พบเห็นผู้อื่นถูกละเมิดสิทธิ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องเรียน	86
ภาพ 16 นักเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	87
ภาพ 17 ตัวอย่างผลงานนักเรียนเรื่อง การปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองและผู้อื่น	88
ภาพ 18 นักเรียนแบ่งปันข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามาได้	89
ภาพ 19 นักเรียนนำเสนอผลงาน เรื่อง ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย	90
ภาพ 20 ตัวอย่างผลงานนักเรียน เรื่อง ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย	91
ภาพ 21 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ปัญหา	92
ภาพ 22 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อค้นพบในกลุ่ม	93
ภาพ 23 ตัวอย่างผลงานนักเรียนในสถานการณ์ปัญหาขยะกองเท่าภูเขา	94

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศนับเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างสังคมไทยในอนาคต ซึ่งการปลูกฝังและพัฒนาให้คนในประเทศเป็นพลเมืองที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง ต่อเนื่อง จากหลักการดังกล่าว ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น 12 พลเมืองมาโดยตลอด ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรพลเมืองเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมของความเป็นพลเมือง มีการเรียกหลักสูตรวิชาพลเมืองแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) การพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือ ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สามารถเป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศเพื่อให้ประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างยั่งยืน ภายใต้พลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ประชากรทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและการเรียนรู้จากระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเพื่อยกระดับขั้นขั้นของสังคม ภายใต้ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่เอื้อต่อการสร้างสังคมแห่งปัญญา และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (สำนักงานมาตรฐานการศึกษาชาติ, 2561) ในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานหรือสถานที่ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาและการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งรวมถึงโรงเรียนทุกประเภท รวมทั้งมหาวิทยาลัยสถาบันการศึกษาสูง สถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันการศึกษาทางการอาชีพ นอกจากนี้สถานศึกษายังรวมถึงโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองจากรัฐและเอกชน ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาของประชาชนทุกช่วงวัยและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

แม้ว่าสังคมไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านการจัดการศึกษา โดยมีกลุ่มสาระสังคมศึกษาและกลุ่มสาระอื่น ๆ ในการจัดการเรียนการสอน แต่จากสภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่ผ่านมานั้นยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาที่พบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองสำหรับประเทศไทยนั้น มีเนื้อหาสาระตามหลักสูตรกำหนดมากเกินไป การสอนเน้นความรู้ภาคทฤษฎีและวิธีการบรรยาย ทั้ง ๆ ที่ความเป็นพลเมืองคือ การเคารพตนเองเคารพผู้อื่น เคารพกติกา และมีความรับผิดชอบต่อสังคม การได้มาซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวต้องมีการจัดการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมกระบวนการกลุ่มจึงจะถือว่าได้ประโยชน์สูงสุด (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง อ้างถึงใน อัสหะมะ หะยียูโซะ, 2565) สอดคล้องกับหลักการสำคัญของการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจะไม่เน้นการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองแบบดั้งเดิมซึ่งเป็นหน้าที่ตามที่กระทรวงศึกษาธิการสั่งหรือหน้าที่ตามที่รัฐบาลกำหนดและไม่เน้นความรู้เรื่องประชาธิปไตย แต่ให้ความสำคัญความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าด้วยเหตุผลดังกล่าว การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง จึงไม่ใช่การสอนด้วยการบรรยายแต่ผู้สอนต้องพัฒนาการสอนในรูปกิจกรรม (วรการณ สามโกเศศ, 2563)

การเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนในช่วงวัยนี้ เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งได้ เพราะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ถือว่าเป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2565) จากการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาที่เหมาะสมกับช่วงวัยนักเรียนมีหลายวิธีการ เช่นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (กนก จันทรทอง, 2565) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยการใช้เหตุการณ์จริงหรืออาจเป็นสภาพปัญหาที่ถูกสร้างขึ้น ทำให้การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องร่วมกันทำงานเป็นทีม ที่ต้องมีการศึกษาค้นคว้าแสดงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหานั้น จนทำให้เกิดทักษะกระบวนการคิดที่ยึดหลักของเหตุผลจนได้วิธีการที่หลากหลายต่อการแก้ปัญหาและเมื่อตัวผู้เรียนเกิดประสบการณ์จากปัญหานั้น จะทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาจากสิ่งที่พบเห็นได้อย่างเข้าใจและนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2565)

จากความสำคัญเป้าหมายและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรม รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น พยายามที่จะเข้าอกเข้าใจและช่วยเหลือผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตามกฎกติกาทางสังคม มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่พลเมืองประชาธิปไตย ติดตามและประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล ริเริ่มและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่สนใจระดับท้องถิ่นและประเทศ ด้วยจิตสาธารณะ กระตือรือร้นในการหาทางออกและร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหา โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมเป็นธรรม ด้วยสันติวิธีและวิถีประชาธิปไตย

คำถามของการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาทเป็นอย่างไร
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ได้อย่างไร

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท
2. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ประโยชน์ของงานวิจัย

1. นักเรียนได้รับการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. ครูผู้สอนได้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ที่สอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน จากโรงเรียนดังต่อไปนี้ โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดหัวยาง

1.2 นักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท จำนวน 40 คน ปีการศึกษา 2567

1.3 ครูที่ปรึกษา สำหรับสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ได้แก่ ครูที่ปรึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จำนวน 2 คน

1.4 ตัวแทนผู้ปกครอง สำหรับสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครองจากกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายประจำปีการศึกษา 2567 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จำนวน 5 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้กำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ 2) ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ 3) ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ 4) ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

2.2 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มาตรฐานการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มาตรฐาน

ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและ อารมณ์รักชาติประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข รหัสวิชา ส 23103 วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดี

3. ขอบเขตพื้นที่

3.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดหัวยาง

3.2 พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท

4. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในช่วงเดือนสิงหาคม - พฤศจิกายน 2567

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **กิจกรรมการเรียนรู้** หมายถึง การกระทำสิ่งต่างๆ ที่จะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเกิดจากการที่นักเรียนเป็นผู้ทำการปฏิบัติ หรือนักเรียนและครูผู้สอนร่วมกันปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2. **การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน** หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยการใช้เหตุการณ์จริงหรืออาจเป็นสภาพปัญหาที่ถูกสร้างขึ้น ตามแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการมองเห็นถึงสภาพปัญหาที่จะทำการศึกษา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา เป็นการทำความเข้าใจในปัญหาจากสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถาม ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า เป็นการนำประเด็นที่จะทำการศึกษามาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีบทบาทคอยอำนวยความสะดวกในการค้นหาแหล่งข้อมูล ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันของผู้เรียน ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ เป็นการร่วมกันสรุปและประเมินความสมบูรณ์ของผลงาน

และชั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน เป็นการทำการสรุปเป็นองค์ความรู้ ออกมานำเสนอเป็นผลงาน

3. สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน ที่แสดงถึงการมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่นๆ ในการทำความเข้าใจหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและ ผู้อื่น เคารพในกฎกติกา มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและสันติวิธี ตามแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของสำนักงานการศึกษา (2563) ประกอบไปด้วย

3.1 ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ เป็นพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งการเคารพสิทธิเสรีภาพของ ผู้อื่นตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเอง ให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบนพื้นฐานของการพึ่งพา อาศัยโดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

3.2 ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ เป็นพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งการปฏิบัติ ตามกฎกติกา ข้อตกลง กฎหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสม รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

3.3 ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ เป็นพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งการติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหาของสังคมอย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมทางสังคมด้วย จิตสาธารณะและสำนึกสากล

3.4 ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง เป็นพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งการมีความ กระตือรือร้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทางสังคม บนพื้นฐานของความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและสันติวิธี

4. การวัดและประเมินผลสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง การประเมิน กิจกรรมการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น พลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยวัดจาก ผลการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาของนักเรียน ผลการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ปกครองจากกลุ่มผู้ปกครอง เครือข่าย และการดำเนินการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย อำเภอมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท

6. โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ภายใต้สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท อำเภอมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดหัวยาง

7. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองจากกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายประจำปีการศึกษา 2567 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย ในการให้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

8. ครูที่ปรึกษา หมายถึง ครูที่ปรึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย ในการให้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ ทั้งที่เป็นเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ บทสัมภาษณ์ บันทึกรายงาน การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยประกอบด้วยเนื้อหาสาระสำคัญตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสมรรถนะ
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
4. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นแนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาต่อยอดได้นำแนวทางมาใช้กับนักศึกษาแพทย์ในมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ประเทศแคนาดา ด้วยการให้นักศึกษาได้ฝึกฝนปรับประยุกต์ใช้ทักษะในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ป่วยผ่านการเรียนรู้ที่เผชิญสถานการณ์ปัญหา จนกระทั่งได้รับการยอมรับในการเป็นต้นแบบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และถูกนำมาใช้ในการสอนในวิชาสาขาต่างๆ ทั้งในระดับอุดมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนมาถึงในปัจจุบัน

1. ความหมายการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ในส่วนของความหมายการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดัง ดังนี้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำงานเป็นทีมด้วยการคิดค้นหาวิธีที่จะแก้ไขปัญหา โดยปัญหาที่นำมาใช้ต้องเป็นสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประสบการณ์ชีวิตจริง (Gallagher, 1997)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ต้องหาวิธีการแก้ไขด้วยการให้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจนมากขึ้นในปัญหาที่ได้ทำการศึกษา จนนำไปสู่การหาวิธีการหรือทางเลือกที่เหมาะสมต่อการแก้ปัญหาในเรื่องนั้น (ทิตินา แคมมณี, 2566)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหาจริง จนเกิดเป็นทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์ที่นำมาซึ่งวิธีการคิดแก้ปัญหา ที่จะส่งผลให้เกิดความรู้ตามเนื้อหาจากสิ่งที่ตนเองได้ศึกษาและเข้าใจต่อเหตุการณ์หรือปัญหาในเรื่องนั้น จึงถือเป็นเทคนิคการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญหน้ากับปัญหาจนทำให้เกิดกระบวนการคิดและได้ลงมือปฏิบัติมากยิ่งขึ้น (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2565)

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยการใช้เหตุการณ์จริงหรืออาจเป็นสภาพปัญหาที่ถูกสร้างขึ้น ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องร่วมกันทำงานเป็นทีม ที่ต้องมีการศึกษาค้นคว้าแสดงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหานั้น จนทำให้เกิดทักษะกระบวนการคิดที่ยึดหลักของเหตุผลจนได้วิธีการที่หลากหลายต่อการแก้ปัญหาและเมื่อตัวผู้เรียนเกิดประสบการณ์จากปัญหานั้น จะทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาจากสิ่งที่พบเห็นได้อย่างเข้าใจและนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ มีความสอดคล้องกับพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยที่ต้องมีการรับฟังความเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตนเอง มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการคิดที่ใช้หลักของเหตุผลที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนต่อไป

2. ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่สอดคล้องกันไว้ว่าลักษณะของการเรียนรู้ต้องมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญและต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันด้วยการทำงานเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ในขณะที่ยกบทบาทผู้สอนต้องเป็นผู้อำนวยการในการเรียนรู้ที่คอยให้คำแนะนำและต้องรู้จักที่จะบูรณาการ ในการนำปัญหามากระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการศึกษาในประเด็นปัญหา และปัญหานั้นต้องมีลักษณะที่ยังไม่มีความชัดเจนมากพอ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง รวมถึงการเรียนรู้ควรเน้นพัฒนาทักษะการคิดและแก้ปัญหาโดยการสืบค้นหาความรู้ถึงข้อมูลใหม่ ๆ ในส่วนของการประเมินกระบวนการเรียนรู้จะเน้นประเมินตามสภาพการณ์จริง โดยสังเกตได้จากการลงมือปฏิบัติสิ่งที่คุณผู้เรียนได้แสดงออก ตัวบ่งชี้ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่า ตัวบ่งชี้สำคัญของการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนนี้ ผู้สอนกับผู้เรียนต้องทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาที่จะศึกษาร่วมกันก่อน แล้วจึงทำการเลือกปัญหาให้ตรงกับสิ่งที่ตนสนใจและต้องการที่จะเรียนรู้ นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้ต้องมีการให้ออกไปเผชิญปัญหาหรืออาจจัดสภาพปัญหาให้

เกิดการพิจารณาและทำการวิเคราะห์ถึงสาเหตุในประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การวางแผนโดยผู้เรียนถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการให้คำปรึกษาต่อการหาข้อมูลเพื่อการค้นคว้าจากสิ่งที่ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ อีกทั้งต้องให้ผู้เรียนทำการศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการหาวิธีการที่เป็นตัวเลือกในช่องทางที่หลากหลายและตรงกับสภาพปัญหา จนนำไปสู่ขั้นสุดท้ายคือการประเมินโดยผู้สอน ที่ต้องตรวจสอบความถูกต้องของผลงานร่วมกับประเมินกระบวนการต่าง ๆ จากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563)

ในส่วนของลักษณะปัญหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีลักษณะปัญหาต้องมีการหาคำตอบได้หลากหลายแนวทางที่ต้องครอบคลุมเนื้อหาที่มีความไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป แต่ต้องเหมาะสมกับระดับพื้นฐานของตัวผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ ลักษณะปัญหาต้องได้รับการสำรวจสืบค้น รวมถึงรวบรวมข้อมูลก่อน โดยที่ไม่สามารถรับรู้ได้ว่าจะต้องใช้ความรู้ หรือวิธีการอย่างไรและส่งผลให้ได้ผลลัพธ์อย่างไร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

สรุปได้ว่าลักษณะของปัญหาในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้น ต้องใช้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้เรียนจนทำให้เกิดข้อสงสัยหรือข้อคำถาม ที่นำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบถึงข้อเท็จจริงและมีความถูกต้อง รวมถึงปัญหาต้องอยู่ในความสนใจของผู้เรียนที่เหมาะสมกับระดับความรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหา ทักษะ และหลักสูตรทางการศึกษาจากการที่ได้เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

3. ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่สอดคล้องกันไว้ทั้งหมด 6 ขั้นตอนนี้

- 1) ขั้นกำหนดปัญหา เป็นขั้นที่กระตุ้นผู้เรียน ด้วยการให้ผู้เรียนได้เกิดการมองเห็นถึงสภาพปัญหาที่จะทำการศึกษา จนนำไปสู่การกำหนดปัญหาในสิ่งที่ตัวผู้เรียนอยากเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนตื่นตัวจนอยากสืบค้นข้อมูลปัญหาในขั้นตอนต่อไป
- 2) ทำความเข้าใจปัญหา ผู้เรียนทำความเข้าใจปัญหาจากสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถามว่า มีอะไรบ้างที่ตนเองยังไม่รู้และต้องการคำตอบอย่างไรผู้สอนอาจมีการช่วยเสริมความรู้จากประสบการณ์เดิมให้ผู้เรียนเกิดการเห็นภาพเชื่อมโยงความรู้ด้วยการตั้งคำถามนำ อธิบายสถานการณ์ปัญหา บอกสิ่งต้องการจะรู้ตรวจสอบอธิบายเพื่อความต้องการของประเด็น
- 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนเป็นผู้นำประเด็นที่จะทำการศึกษามาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีบทบาทคอยอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือในการค้นหาแหล่งข้อมูล หรือ จัดหาทรัพยากรเสริมต่าง ๆ
- 4) สังเคราะห์ความรู้ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันของผู้เรียน ด้วยการถามตอบถึงประเด็นข้อมูลที่สงสัยนำไปสู่การหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องมากขึ้น บางครั้งผู้สอนอาจใช้การตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดรวบยอดได้การสังเคราะห์ความรู้ในขั้นนี้
- 5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนร่วมกันสรุปและประเมินผลงานตนเองว่าข้อมูลผลงานที่ตนเองหามา

มีความสมบูรณ์มากพอหรือไม่ โดยทำการตรวจสอบภายในกลุ่มและแต่ละกลุ่มในชั้นเรียนร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่เรียนรู้ในภาพรวมของประเด็นปัญหาร่วมกันอีกครั้ง โดยผู้สอนต้องตรวจสอบว่าถูกต้องและสมบูรณ์ตรงตามเนื้อหาความรู้หรือไม่ก่อนให้ออกไปนำเสนอผลงาน 6) นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้ทำการสรุปเป็นองค์ความรู้ ออกมานำเสนอเป็นผลงาน โดยที่ผู้ฟังสามารถซักถามประเด็นปัญหาได้ ในส่วนการประเมินผู้สอนต้องสร้างแบบประเมินที่จะวัดให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านความเข้าใจและต้องมีการสะท้อนจุดเด่นจุดด้อยให้ผู้เรียนทราบด้วย (COURSES, 2016)

แนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) ระบุปัญหาที่ใช้ในการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน 2) เชื่อมโยงปัญหากับบริบทพื้นฐานของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการลงมือปฏิบัติจริง 3) มอบหมายความรับผิดชอบให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ถึงสิ่งที่ต้องการศึกษาจากประสบการณ์เดิมของตนเองที่นำไปสู่การวางแผนการในการนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา 4) สร้างแรงกระตุ้นให้ผู้เรียน ด้วยการจัดให้เข้ากลุ่มเพื่อศึกษาเรียนรู้และให้ลงปฏิบัติงานกลุ่มร่วมกัน 5) ตั้งความหวังหรือกำหนดเป้าหมาย ถึงสิ่งที่ผู้เรียนต้องการแสดงออกผ่านการนำเสนอชิ้นงานที่ตนเองได้ศึกษาเรียนรู้ จนนำไปสู่การประเมินผลทางการเรียนรู้โดยผู้สอน (Savoil and Hugle, 1994)

ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ 1) เฉลี่ยปัญหาหรือนำเสนอปัญหา โดยที่ผู้เรียนได้รับการเสนอปัญหาจากการนำเสนอเหตุการณ์ เช่น รูปภาพหรือวิดีโอ 2) ระบุประเด็นปัญหา โดยจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อให้มีการระดมสมองด้วยการใช้ความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และนำเสนอปัญหาประเด็นที่ตนเองได้รับมอบหมายทำการศึกษาร่วมกัน ซึ่งประเด็นปัญหานั้นต้องใช้เป็นประเด็นที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจ จึงเป็นขั้นผู้เรียนจะต้องระบุถึงสิ่งที่ตนเองรู้และไม่รู้ต่างๆ ในขณะการปฏิบัติกิจกรรม 3) จัดลำดับความสำคัญของประเด็น โดยผู้เรียนช่วยกันจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องการศึกษาประกอบกับตัดสินใจในการสืบค้นหาความรู้ และมีการมอบหมายงานให้ลงมือทำเป็นรายบุคคลหรือในบางงานอาจมีการทำงานเป็นแบบกลุ่มในการร่วมกันศึกษา 4) สรุปความรู้ โดยที่ผู้เรียนสรุปประเด็นความรู้ร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา ด้วยการนำเอาความรู้ใหม่และความรู้เก่ามารวมกัน เพื่อให้ได้เป็นข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้นำไปสู่วิธีการแก้ไขปัญหา ซึ่งในบางประเด็นปัญหาผู้เรียนอาจต้องมีการหาประเด็นใหม่เพื่อนำไปสู่การสืบค้นหาข้อมูลที่ถูกต้องมีความครบถ้วนในประเด็นที่ได้ทำการศึกษา (Duch, 1996)

ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเผชิญสถานการณ์ปัญหา เป็นขั้นตอนที่เริ่มด้วยการสร้างปัญหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือประสบการณ์จริงที่ผู้เรียนเคยพบเจอ โดยผู้สอนต้องสำรวจถึงความสนใจในประเด็นปัญหาของผู้เรียนก่อนเพื่อนำไปสู่แนวทางที่จะออกแบบหรือเลือกปัญหา ที่จะทำให้ผู้เรียนได้สร้างสถานการณ์ปัญหาที่ตนเองสนใจ 2) ขั้นวิเคราะห์ปัญหาและระบุสิ่งที่ต้องการ ประกอบไปด้วยแนวคิด ข้อเท็จจริงของปัญหา ประเด็นที่ศึกษา และแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นวางแผนและค้นหาคำตอบ เป็นขั้นตอนกระบวนการกลุ่ม

ในการสำรวจสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ผู้เรียนในกลุ่มแต่ละคนร่วมกันเสนอความคิดเห็นต่อปัญหา โดยมีการกำหนดถึงประเด็นที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมและทำการสืบค้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไข ปัญหา จากนั้นนำความรู้ที่ค้นคว้าข้อมูลมานำเสนอร่วมกันภายในกลุ่ม จนนำไปสู่ความรู้ถึงวิธีการที่จะ แก้ปัญหา 4) ขั้นตรวจสอบคำตอบและสะท้อนผล ผู้เรียนจะได้นำความรู้จากการศึกษามาสู่ การแก้ปัญหาหรือสร้างชิ้นงาน และนำเสนอผลงานหรือชิ้นงานนั้นในชั้นเรียน 5) ขั้นนำความรู้ไปใช้ และประเมินผล ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนประเมินผลถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษา ซึ่งการประเมินผลแต่ละครั้ง ต้องประเมินให้ครอบคลุมหลายด้านทั้ง ด้านความรู้ด้านทักษะ ด้านการสื่อสาร ด้านการให้เหตุผล ด้านการแก้ปัญหา และด้านทักษะทางสังคม (Delisle, 1997)

ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นสำรวจปัญหา รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการเรียนรู้หัวข้อนั้น ๆ 2) ขั้นระบุสิ่งที่อยากทราบ ผู้เรียนแต่ละคนหรือแต่ละ กลุ่มแสดงรายการสิ่งที่รู้เกี่ยวกับสถานการณ์นั้นพร้อมบอกถึงสิ่งที่ตนเองยังไม่ทราบและยังขาด ข้อมูลอยู่ 3) กำหนดปัญหาวางกรอบกำหนดปัญหาสิ่งที่นักเรียนรู้อยู่แล้วและสิ่งที่นักเรียนคาดหวัง ในการเรียนรู้ 4) ค้นคว้าความรู้ ค้นหาแหล่งข้อมูลและข้อมูลที่จะช่วยสร้างเหตุผลที่น่าสนใจ 5) ตรวจสอบวิธีการแก้ไขบอกถึงวิธีการและการแก้ไขปัญหาคำหนดและทดสอบสมมติฐานที่เป็นไปได้ 6) นำเสนอและสนับสนุนวิธีแก้ไขที่เลือก ระบุและสนับสนุนข้อสรุปอย่างชัดเจนด้วยข้อมูลและ หลักฐานที่เกี่ยวข้อง 7) ตรวจสอบการดำเนินการ เป็นขั้นสำคัญที่ต้องเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะ การแก้ปัญหาและประเมินประสิทธิภาพในการวางแผนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาครั้งต่อไป (IOWA, 1998)

สรุปได้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องเริ่มต้นด้วยการสำรวจกำหนดประเด็นปัญหาและ ประเด็นปัญหานั้นต้องมีความสอดคล้องเกี่ยวเนื่องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนที่สามารถทำให้ผู้เรียน ศึกษาและทำความเข้าใจในปัญหาสู่การแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูล เพื่อนำมาสู่การอภิปรายโดยใช้ กระบวนการกลุ่ม และนำเสนอถึงข้อมูลและแนวทางการแก้ปัญหาจากสิ่งที่ตนเองศึกษา จึงมี ความสำคัญที่ต้องมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามขั้นตอนให้ถูกต้องเพื่อให้เกิดผลต่อกระบวนการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียนต่อไป

4. บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สรุปได้ดังนี้ 1) ผู้สอน ต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ ผ่านการลงมือปฏิบัติที่ใช้กระบวนการกลุ่มมา เสริมให้เกิดการโต้ตอบแสดงความคิดเห็นร่วมกันในห้องเรียนมากขึ้น 2) ผู้สอนต้องไม่ยึดตนเองเป็นสำคัญ ด้วยการสอนที่ใช้การบรรยายมากเกินไป แต่ควรเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจ ที่จะนำเอาประสบการณ์ทางความรู้ที่มีอยู่มาปรับใช้เพื่อศึกษาเรียนรู้ในสิ่งใหม่ 3) ผู้สอนต้องไม่แสดง ความเห็นต่อสิ่งที่ผู้เรียนได้ทำการศึกษาจากการลงมือปฏิบัติว่าสิ่งที่ทำนั้นถูกหรือผิด แต่ต้องให้ผู้เรียน

ประเมินตนเองจากการศึกษาเรียนรู้ 4) ผู้สอนต้องมีความชำนาญในการตั้งคำถามที่ดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาในประเด็นปัญหาด้วยการสืบค้นหาข้อมูลได้ด้วยตัวเอง 5) ผู้สอนต้องมั่นติดตามการทำงานกลุ่มของผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและความก้าวหน้าของการทำงานกลุ่มที่จะทำให้การเรียนรู้เกิดผลดีต่อตัวผู้เรียนมากขึ้น (กมลฉัตร กล่อมอิม 2565)

บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สรุปได้ดังนี้ 1) ผู้เรียนต้องสามารถนำเอาความรู้ดั้งเดิมที่ตนเองมีนำมาแก้ไขปัญหาก็ได้ประกอบกับปัญหาที่นำมาศึกษาต้องสัมพันธ์กับชีวิตของตัวผู้เรียน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและไม่เสียเวลาต่อการแสวงหาความรู้ใหม่ 2) ผู้เรียนต้องติดต่อสื่อสารแสดงความคิดเห็นในการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันเพื่อให้งานกลุ่มที่ทำนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และต้องมีความใจต่อเพื่อนสมาชิกที่จะต้องรู้จักช่วยเหลือกันในการทำงานกลุ่มของตนเอง 4) ผู้เรียนต้องแสดงถึงความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าที่จะตัดสินใจและกล้าที่จะแสดงออกต่อการเรียนรู้ด้วยความเหมาะสม 5) ผู้เรียนต้องรู้จักร่วมระดมความคิดจากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ที่ทำให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหามาจากปัญหาที่ได้รับจากผู้สอน โดยกระบวนการทำงานแบบกลุ่มที่มีประสิทธิภาพควรให้ผู้เรียนจัดกลุ่มไม่เกิน 6 - 8 คน เพื่อให้กระบวนการทำงานบรรลุตามเป้าประสงค์ (กมลฉัตร กล่อมอิม 2565)

สรุปได้ว่า บทบาทในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นบทบาทสำคัญต้องประกอบด้วยสองบทบาทคือผู้สอนและผู้เรียน บทบาทผู้สอนต้องเปลี่ยนตนเองที่ต้องไม่สอนด้วยการบรรยายที่ยึดตนเองเป็นสำคัญในการเรียนรู้ แต่ต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาแนะนำทางความรู้แก่ผู้เรียน โดยที่บทบาทผู้เรียนต้องรู้จักที่จะตั้งข้อสงสัยต่อประเด็นปัญหาด้วยความเข้าใจจากความรู้ประสบการณ์เดิมของตนเอง ที่นำไปสู่ความกล้าที่จะออกทางการคิด การตัดสินใจ และกล้าโต้แย้งได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหา จึงเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำให้ห้องเรียนเกิดบรรยากาศของความ เป็นประชาธิปไตยที่ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ มีสิทธิที่จะแสดงออกความเห็น ยอมรับฟังผู้อื่นที่แตกต่างกัน และรู้จักลงมือแก้ไขปัญหได้ด้วยตัวเองซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการดำรงอยู่ในสังคมประชาธิปไตย

5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรวมถึงเป็นการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองที่มีการใช้กระบวนการกลุ่มย่อยเข้ามาช่วยเสริมดังจะอธิบายถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้ต่อไปนี้

5.1 ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism)

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เป็นทฤษฎีที่เป็นแม่แบบของการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือทำและสร้างสรรค์ความรู้ที่ทำให้ตนเองเกิดความเข้าใจโดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้เกิดการซึมซับประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมเข้ากับประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้ ในเชิงปฏิสัมพันธ์จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียนจากการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ในเชิงรุกที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ได้แก่ 1) การเรียนรู้แบบร่วมมือ 2) การจัดการเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน 3) การจัดการเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ และ 4) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวนี้เกิดมาจากทฤษฎีที่มีความคิดแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือทฤษฎีพัฒนาการของพียาเจต์ และของวิกอทสกี ที่ประกอบด้วย 1) คอนสตรัคติวิสต์แบบรากฐาน เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานจากกลุ่มนักจิตวิทยาการศึกษา พุทธิปัญญานิยม ที่ได้กล่าวว่า ความรู้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่ผู้สอนปรับบทบาทมาเป็นเพียงผู้ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการคิดพร้อมกับจัดสภาพแวดล้อมให้มีความท้าทายเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดสอบความคิดได้ด้วยตัวเอง 2) คอนสตรัคติวิสต์ทางสังคม เป็นแนวคิด ที่เกิดจากการศึกษาหาความรู้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น ซึ่งถือเป็นผลผลิตทางสังคมโดยพัฒนาผ่านการสนทนาหรือเจรจาของกลุ่มชุมชน รวมไปถึงผลลัพธ์ของการเรียนรู้ส่งผลมาจากวัฒนธรรมและองค์ประกอบทางประวัติศาสตร์ (Prawat and Floden, 1994)

จากทั้ง 2 กลุ่มทฤษฎีนี้ถึงแม้จะให้ที่มาของการสร้างความรู้ที่แตกต่างกัน แต่มีการให้ความเห็นที่สอดคล้องกันถึงคุณลักษณะของคอนสตรัคติวิซึม สรุปได้ดังนี้ 1) ผู้เรียนจะเข้าใจในสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อการเรียนรู้นั้นเป็นการสร้างความรู้ที่ไม่เหมือนกันและมีความต่างกันจากที่ได้เรียนรู้กับผู้สอน 2) การเรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมจากพื้นฐานทางความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนของแต่ละคน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีประสบการณ์เดิมทางความรู้ที่แตกต่างกัน 3) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารกันมีความสำคัญทั้งจากประสบการณ์ตรงและการแสดงออกทางความคิดเห็นที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองได้มากขึ้น 4) การจัดสิ่งแวดล้อมกิจกรรมที่คล้ายคลึงกับการใช้ชีวิตจริงจะทำให้การเรียนรู้ในกิจกรรมนั้นมีความหมายต่อตัวผู้เรียนมากขึ้น (กมลฉัตร กล่อมอิม, 2562)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เป็นรากฐานในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ทางความรู้ทั้งเก่าและใหม่ผสมผสานกันจนเกิดเป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาที่ตนเองได้พบเห็นในชีวิตประจำวันได้ จึงถือได้ว่าเป็นทฤษฎีที่เน้นให้ปฏิบัติด้วยการลงมือทำ มากกว่าการเรียนรู้ในเชิงบรรยายที่ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนรู้

5.2 การเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำที่เกิดจากตัวผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสิ่งที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ ซึ่งแนวคิดนี้ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ได้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวต่อกิจกรรม ที่ทำให้สิ่งที่ผู้เรียนต้องการศึกษานั้นมีความหมายต่อตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งการเรียนรู้ที่แท้จริงนี้คือกระบวนการที่ตัวบุคคลรับรู้และกระทำต่อสิ่งเร้าจนทำให้ตนเองเข้าใจและเชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้รับรู้จากประสบการณ์ของตัวเอง ในการเรียนรู้ลักษณะแบบนี้จะส่งผลทั้งหมด 4 ด้านต่อตัวผู้เรียน คือ 1) การมีส่วนร่วมทางกาย คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเคลื่อนไหวด้วยการทำกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยประสาทสัมผัสในส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเกิดความตื่นตัวจากการเคลื่อนไหวได้ดียิ่งขึ้น 2) การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา คือ การลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องอาศัยการใช้สติปัญญาและการตื่นตัวของสมองที่ส่งให้พัฒนาทางด้านความคิดของผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสม 3) การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ คือ การลงมือทำกิจกรรมด้วยการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ในเรื่องอารมณ์และความรู้สึกจากกิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลให้สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้นั้นมีความหมายอย่างแท้จริงต่อตนเอง 4) การมีส่วนร่วมทางสังคม คือ การลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่น ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างตัวบุคคล การเรียนรู้ในขั้นตอนนี้เป็นการเรียนรู้ที่สนุกและมีชีวิตชีวา เพราะผู้เรียนจะได้โต้ตอบกับผู้อื่นจากการได้ทำกิจกรรมร่วมกัน (ทิตินา แชนมณี, 2566)

นอกจากนี้แนวทางในการพิจารณาการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางยังต้องพิจารณาตัวบ่งชี้ต่างๆ จากสองส่วนที่มีบทบาทสำคัญคือผู้สอนและผู้เรียนดังนี้ 1) ผู้สอน 1.1) ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการเรียนรู้ 1.2) ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น ทักษะด้านการคิด กระบวนการกลุ่ม ที่ทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง 1.3) ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรม ที่มีการ สร้างปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น หนังสือเรียน คอมพิวเตอร์ 1.4) ผู้สอนสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศทางกายและบรรยากาศทางจิตใจ 1.5) ผู้สอนทำการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ที่ตรงกับศักยภาพและขีดความสามารถของตัวผู้เรียน 2) ผู้เรียน 2.1) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งผลให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่มีความสุข 2.2) ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษานำไปใช้ในชีวิตจริง (พิมพันธ์ เดชะคุปป์, 2565)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจึงเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองทางด้านทักษะ กระบวนการ ที่เป็นไปตามพัฒนาการ 4 ด้านทางการเรียนรู้คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ที่ผู้สอนต้องลดบทบาทจากที่ยึดตนเองเป็นสำคัญต้องเปลี่ยนมาเป็นบทบาทที่ยึดตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ และในการจัดการเรียนรู้นี้ยังต้องสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจนทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้จากสิ่งที่ศึกษาที่ส่งผลต่อตนเองจนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้

5.3 การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย (Small group teaching)

การจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันภายในกลุ่มและกับตัวผู้สอน โดยเฉพาะเมื่อการจัดการเรียนรู้นั้นมีกลุ่มผู้เรียนจำนวนมาก การใช้การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมจากการเรียนรู้ได้มากขึ้น ซึ่งกลไกการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยนั้น ทำให้ผู้เรียนต่างได้ร่วมกันแสดงออกความคิดเห็น มีโอกาสในการโต้เถียงหรือยอมรับความเห็นผู้อื่นส่งผลให้เกิดการฝึกฝนแก้ไขปัญหา อีกทั้งผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดการใช้ทักษะสังคมร่วมกับการสื่อสารที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มของตนเองและแสดงออกบทบาทในการเป็นผู้ฟังที่ดีให้เกียรติผู้อื่นที่นำไปสู่กระบวนการการคิด ได้แก่ การให้เหตุผล การตัดสินใจแก้ไขปัญหา รวมไปถึงส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะในตัวผู้เรียนได้อีกด้วย นอกจากนี้การกำหนดขนาดของสมาชิกในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยยังมีความสำคัญที่สมาชิกในกลุ่มต้องรวมกันแล้วมีขนาดไม่เกิน 4-8 คน ในส่วนจำนวนที่เหมาะสมมากที่สุดต่อการเรียนรู้จะอยู่ระหว่าง 4 - 6 คน โดยหลักเกณฑ์ของการแบ่งกลุ่มย่อยควรมีการพิจารณาดังต่อไปนี้ 1) ให้ผู้เรียนเลือกเข้ากลุ่มเองตามความสมัครใจ 2) แบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมหรือตามจุดประสงค์ที่กำหนด 3) แบ่งกลุ่มด้วยการจับฉลากหรือตามกิจกรรมที่ให้ทำ (วิชุดา จิรพรเจริญ, 2564)

เห็นได้ชัดว่าเกณฑ์ของการแบ่งกลุ่มย่อยไม่ควรที่จะมีขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไป เพราะหากจัดกลุ่มให้มีขนาดเล็กผู้เรียนจะแสดงออกความคิดเห็นที่ไม่หลากหลายเพียงพอต่อการเรียนรู้และหากกลุ่มมีขนาดใหญ่เกินไป การได้แสดงออกความคิดเห็นของผู้เรียนภายในกลุ่มก็จะมีโอกาสน้อยที่จะแสดงความคิดเห็นได้ทั่วถึงครบทุกคน นอกจากนี้วิธีการจัดเข้ากลุ่มตามหลักเกณฑ์ยังเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อกระบวนการการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยของผู้เรียน ที่ผู้สอนต้องมีการใช้วิธีการที่หลากหลายและไม่ควรมีการบังคับ ไม่ว่าจะเป็นการใช้วิธีการสุ่มเข้ากลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่คุ้นกันหรืออาจจับเข้ากลุ่มแบบละความสามารถเพื่อผู้เรียนที่เก่งกว่าจะได้ช่วยผู้เรียนที่อ่อนกว่า หากผู้สอนต้องการให้มีความหลากหลายภายในกลุ่มผู้เรียนมากขึ้นอาจใช้การจัดกลุ่มผู้เรียนจำแนกตามเพศ ความสนใจ ความสามารถ ซึ่งวิธีการแบ่งกลุ่มมีให้เลือกใช้หลากหลายวิธีอาจขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้สอนและเรื่องที่จะทำการอภิปราย การมีวิธีหรือใช้เทคนิคและเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่าย โดยเฉพาะเมื่อผู้สอนต้องทำการแบ่งกลุ่มในการทำกิจกรรมบ่อย ๆ การใช้วิธีการเหล่านี้จะช่วยเสริมให้การแบ่งกลุ่มเกิดความสนุกและสนใจในการทำกิจกรรมมากขึ้น อีกประการหนึ่งสำคัญในกรณีที่ภายในห้องเรียนมีกลุ่มหลายกลุ่มผู้สอนต้องจัดให้แต่ละกลุ่มห่างกันเพื่อไม่ให้เสียงจากการอภิปรายจากภายในกลุ่มรบกวนกัน จึงถือได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยนี้มีข้อดี ที่ทำให้ผู้เรียนได้สร้างปฏิสัมพันธ์ทางความคิดร่วมกัน ข้อดีของการแบ่งกลุ่มย่อยมีดังนี้ 1) ผู้เรียนคุ้นเคยกับทักษะการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ ซึ่งต้องมีการคิดวิเคราะห์ปัญหา และหาทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง 2) กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนของ

ตนเอง 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเข้าใจในเนื้อหา ด้วยวิธีการพูดคุยอภิปรายกันในกลุ่มของผู้เรียน เพื่อแก้ไขในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจและไม่ถูกต้องจนทำให้เข้าใจสิ่งที่เรียนรู้อย่างถ่องแท้ไม่ใช่เพียงเอาแต่ท่องจำ 4) พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหา การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น และทักษะการนำเสนอข้อมูล 5) ผู้เรียนได้รับรู้ถึงความแตกต่างทางความคิด ในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา ฝึกให้ยอมรับฟังความเห็นของบุคคลอื่น และกล้าแสดงออกซึ่งความเห็นของตนเองอย่างเหมาะสม (เชิดศักดิ์ ไอรณรัตน์, 2562)

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ร่วมกับการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ที่ดีต้องเกิดมาจากการสร้างความรู้ได้ด้วยตัวเอง ที่ต้อง มีการอาศัยประสบการณ์ดั้งเดิมที่เคยมี และต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนมีการอภิปรายในลักษณะเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้กำหนดทิศทางถึงสิ่งที่ตนต้องการจะเรียนรู้ด้วยตนเอง และได้รับการสนับสนุนอำนวยความสะดวกจากผู้สอน จนทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสมรรถนะ

1. ความหมายของสมรรถนะ

สมรรถนะเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล และผลการปฏิบัติงานตามประสิทธิภาพของเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานดีขึ้นกว่าเดิม เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีความเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพ หรือผลในการทำงาน ทำให้เกิดมาตรฐานที่ถูกคาดหวัง ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศและเหนือกว่า (Spencer & Spencer, 1993)

สมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลมีประสิทธิภาพภายใต้ขอบเขตของงานที่รับผิดชอบ อีกความหมาย คือ คุณลักษณะที่บุคคลต้องการ เพื่อผลการทำงานที่มีประสิทธิภาพ คุณลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงาน โดยแสดงออกทางพฤติกรรมที่องค์กรต้องการ เป็นความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ระดับความชำนาญและรวมถึงความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ เจตคติ และค่านิยม (Shermon, 2004)

สรุปได้ว่าสมรรถนะ หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่ชอบอยู่ภายในของแต่ละคน ที่มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะหรือเจตคติที่สำคัญ อันเป็นความสามารถในการทำงานให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดในการทำหน้าที่ของคนในองค์กร

2. แนวคิดของสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ เป็นการศึกษาการที่บุคคลตามองค์ความรู้และทักษะต่าง ๆ ตลอดจนความเคยชิน พฤติกรรมซ้ำ ๆ ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ภาพลักษณ์ภายใน คือความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเอกลักษณ์และคุณค่าของคน และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคม คือบทบาทที่บุคคลแสดงออกต่อผู้อื่น เป็นส่วนที่พัฒนาได้ยากและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนเป็นอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2563)

สมรรถนะมีความแตกต่างที่เป็นสาระสำคัญอยู่สองอย่างคือ ลักษณะของงานที่คนสามารถทำได้ กับลักษณะของคนที่ทำให้บุคคลสามารถทำงาน ได้ โดยเชื่อมโยงเข้ากับผลการปฏิบัติงาน ทั้งคู่ได้อธิบายถึงสมรรถนะกับความสามารถที่จะทำงานโดยพิจารณาว่าในตัวบุคคลประกอบด้วยสิ่งที่เป็น คือ คุณลักษณะของบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ คุณลักษณะส่วนบุคคลหรืออุปนิสัย ภาพลักษณ์ บทบาท และความรู้กับสิ่งที่บุคคลสามารถทำได้ คือ พฤติกรรมอันได้แก่ทักษะที่แสดงออกมา ในส่วนของงานประกอบด้วยสิ่งที่ต้องทำ กับผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่แสดงออกและเชื่อมโยงกับงานที่ต้องทำและนำไปสู่ผลการปฏิบัติงาน (Dulewicz & Young, 2004)

แนวคิดการนำระบบสมรรถนะในประเทศไทย ได้มีองค์กรต่าง ๆ ในการบริหารทรัพยากร อาทิเช่น บริษัทปูนซีเมนต์ไทยจำกัด (มหาชน) บริษัทการบินไทย (มหาชน) บริษัทโตโยต้ามอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บริษัท เอไอเอส จำกัด (มหาชน) เป็นต้น จากนั้นก็ได้แพร่ขยายไปใช้ในองค์กรต่างๆ ในส่วนของข้าราชการไทย ได้มีกระแสในการปฏิรูประบบราชการไทย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐ ทั้งในเชิงโครงสร้างการบริหารจัดการ วิธีปฏิบัติงาน ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพราชการ จึงมีการนำแนวคิดเรื่องสมรรถนะมาใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ภาครัฐมีสมรรถนะเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสมรรถนะการแข่งขันองค์กรภาครัฐ (ศุภชัย ยาวะประภาษ, 2563)

ในส่วนของการศึกษาด้านการศึกษา สมรรถนะเป็นความสามารถเฉพาะของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่างๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง และที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงประกอบไปด้วยความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยสร้างความสำเร็จให้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล คนทุกคนมีศักยภาพภายในที่แฝงอยู่ในตัวของแต่ละคน แต่อาจยังไม่ได้แสดงออกให้เห็น และเมื่อได้รับการกระตุ้นหรือส่งเสริมการเรียนรู้ให้เหมาะสม จะทำให้บุคคลนั้นมีศักยภาพที่สูงขึ้น ดังนั้น สาระความรู้ การฝึกทักษะต่าง ๆ และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านั้น ช่วยพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้เพิ่มสูงขึ้นได้อย่างไรก็ตาม หากไม่ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆในการปฏิบัติงานจะยังไม่ใช่สมรรถนะ จนกว่าบุคคลนั้นจะนำความรู้ทักษะ เจตคติ

และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่มีในแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือในการทำงานจนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

3. องค์ประกอบของสมรรถนะ

องค์ประกอบของสมรรถนะที่สำคัญไว้ ดังนี้ 1) แรงจูงใจ คือ เรื่องที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายหรือสถานการณ์ โดยปรากฏในรูปแบบที่หลากหลายที่ผลักดันและนำไปสู่พฤติกรรมของแต่ละบุคคล 2) คุณลักษณะส่วนบุคคลคือ ลักษณะเฉพาะหรืออุปนิสัยของแต่ละคน ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่เหมือนกัน แรงจูงใจและลักษณะเฉพาะตัวเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับที่มีสติและไม่มีสติ 3) ภาพลักษณ์ คือ ความเข้าใจตนเองและการประเมิน ความเข้าใจ คำจำกัดความนี้มาพร้อมกับการสร้างแนวความคิดและการนับถือตนเอง 4) บทบาททางสังคม คือ การรับรู้ว่าคุณเองประพฤติตามบรรทัดฐานในสังคมที่เป็นที่ยอมรับและเหมาะสมกับกลุ่มหรือองค์กรทางสังคมที่ตนอยู่ 5) ทักษะ คือ ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมที่เป็นระบบและต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมายการทำงาน (Boyatzis, 1982)

สมรรถนะมีองค์ประกอบ คือ 1) แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่ต้องการของบุคคลอย่างแท้จริงจะเป็นแรงขับเคลื่อนในการกำหนดทางเลือกของบุคคล โดยแสดงออกถึงพฤติกรรม หรือการตอบสนองต่อเป้าหมายหรือการถอยห่างจากสิ่งเหล่านั้น 2) คุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคลและรวมถึงการตอบสนองของบุคคลต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ 3) มโนทัศน์ของตนเอง เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ค่านิยม และภาพลักษณ์ของตนเอง จะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมและทำให้สามารถบอกถึงพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ได้ 4) ความรู้ เป็นขอบเขตของข้อมูลหรือเนื้อหาเฉพาะด้านที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอยู่ 5) ทักษะ เป็นความสามารถในการทำงานทั้งที่ด้านกายภาพ ความคิดและจิตใจของบุคคลในระดับที่สามารถคิดวิเคราะห์ ใช้ความรู้กำหนดเหตุผลหรือการวางแผนในการจัดการและในขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความซับซ้อนของข้อมูลได้ (Spencer & Spencer, 1993)

องค์ประกอบของสมรรถนะ เป็นบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง และแรงจูงใจ ไปด้วยกัน และเรียกทั้งหมดนี้ว่าคุณลักษณะ จึงสรุปองค์ประกอบได้ ดังนี้ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ทั้ง 3 องค์ประกอบ จะสัมพันธ์กันซึ่งจะมีผลต่อการทำงาน เป็นบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ และสามารถประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานและเป็นสิ่งที่ปรับปรุงให้ดีขึ้นได้โดยอาศัยการฝึกอบรม องค์ประกอบของสมรรถนะไว้ว่า โดยแบ่งกลุ่มของความรู้ กลุ่มทักษะ และกลุ่มเจตคติที่บุคคลใช้ในการทำงานจนประสบความสำเร็จ โดยความรู้ประกอบด้วย ข้อมูลที่ได้รับมาและเก็บ จำข้อมูลที่เชื่อมโยงเข้ากับความรู้ที่มีอยู่เดิมและความเข้าใจในการใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์ ส่วนทักษะเป็นความสามารถที่แสดงออกมาในการทำงานความคิดเห็นที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรม โดยองค์ประกอบทั้ง

3 ส่วนนี้ถือเป็นองค์ประกอบเดียวกับการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางสติปัญญาที่ค่อนข้างถาวรอันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับ (Parry, 1997)

องค์ประกอบของสมรรถนะไว้ดังนี้ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) คุณลักษณะ/เจตคติ 4) การประยุกต์ใช้ 5) การกระทำ/การปฏิบัติ 6) งานและสถานการณ์ต่าง ๆ 7) ผลสำเร็จ ตามเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

สมรรถนะมีองค์ประกอบคือ 1) ความรู้ หมายถึง ข้อมูล หรือสิ่งที่ถูกส่งสมมาจาก การศึกษา แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ การศึกษาด้วยตนเองและการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2) ทักษะ หมายถึง ความสามารถที่ต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาและฝึกฝนจนเกิดความเชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ทักษะการบริหารจัดการ และทักษะด้านเทคนิคเฉพาะงาน 3) คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง ความคิด ความรู้สึก เจตคติ แรงจูงใจ ความต้องการส่วนบุคคล ซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะบุคคลที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยง่าย (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์, 2562)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะที่จะนำมาเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะส่วนบุคคล

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ในการสร้างความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active citizenship) ระบบการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการบ่มเพาะความเข้มแข็งของพลเมือง เพื่อสร้างพลเมืองและเสริมสร้างประชาธิปไตยจากฐานราก

1. ความหมายของความเป็นพลเมือง

ความเป็นพลเมืองเป็นพื้นฐานความเท่าเทียมกันของมนุษย์จากการเป็นสมาชิกอย่างเต็มตัวในชุมชนทางการเมืองในระดับชาติ เป็นสิทธิอย่างเป็นทางการที่เทียบกันสำหรับพลเมืองทุกคน (Coleman, 1971, p. 77)

ความเป็นพลเมือง เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในชีวิตสาธารณะ ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าชีวิตทางการเมือง หมายรวมถึงความสัมพันธ์ที่พลเมืองมีกับรัฐ และความสัมพันธ์ที่พลเมืองมีกับพลเมืองด้วยกันเอง (Van Steenberg, 1994)

ความเป็นพลเมือง คือ สถานะของการเป็นสมาชิกในสังคมอันมาพร้อมกับสิทธิ หน้าที่ และข้อผูกพัน และบ่งบอกถึงความเท่าเทียม ความยุติธรรมและความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง (Faulks, 2000)

ความเป็นพลเมืองเป็นการเข้าร่วมกิจการเพื่อการมีส่วนร่วม ไม่เกี่ยวกับการแบ่งผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมิใช่การแย่งชิงอำนาจเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัวของคนเฉพาะกลุ่ม

แต่เป็นการปลูกฝังคุณธรรมของส่วนรวม เป็นการที่สมาชิกมีอิสรภาพ ควบคู่กับความรับผิดชอบและมีอิสระเสรีควบคู่กับหน้าที่ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2550)

สรุปได้ว่า ความเป็นพลเมือง หมายถึง เป็นแนวความคิดของมนุษย์ในการเป็นสมาชิกของรัฐ ที่ได้รับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่แสดงถึงความเท่าเทียมกัน สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ เป็นผู้ที่มีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในตนเองมากกว่าถูกครอบงำด้วยผลประโยชน์ เป็นผู้มีความรับผิดชอบในคุณธรรมและจริยธรรมต่อส่วนรวม

2. ความหมายของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

พลเมืองที่เข้มแข็งเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าชีวิต ของพวกเขาเป็นอย่างไร และความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนที่พวกเขาอยู่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจของตนเองและชุมชน ในการร่วมสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ เพื่อที่จะการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนนอกจากนี้ คณะกรรมการเศรษฐกิจ เป็นสมาชิกในสังคมซึ่งมีส่วนสำคัญที่ตระหนักถึงการพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยการมีส่วนร่วมในเชิงบวกต่อกระแสทางสังคม ที่บุคคลและกลุ่มมีสิทธิที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบในตัวเองและต่อผู้อื่น เป็นการรักษาความสมดุลระหว่างสิทธิและความรับผิดชอบ (Jochum et al., 2005)

พลเมืองที่เข้มแข็งเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมในภาคประชาสังคมชุมชนและหรือชีวิตทางการเมืองโดยการเคารพซึ่งกันและกันและไม่ใช้ความรุนแรงและเป็นไปตามสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยและได้ให้ความหมายอย่างกว้างว่าการมีส่วนร่วมที่ไม่หมายถึงเฉพาะมิติทางการเมือง แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น รวมถึงทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สามารถมีส่วนร่วมได้ตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับสังคม ตลอดจนระดับสากล เป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้นในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง มักจะอยู่ในบทบาทที่มีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัคร เช่นคณะกรรมการโรงเรียน หรือนำลูกเสือ เป็นต้น (Hoskins et al., 2006)

การที่บุคคลได้ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือสนับสนุนการตัดสินใจในท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา โดยมีแรงจูงใจในการสร้างความแตกต่างต่อคุณภาพชีวิตของคนชุมชน มีหลายวิธีในการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งทั้งที่ผ่านการศึกษาเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้รับการศึกษาในระยะสั้นหรือระยะยาว มีอิสระทางความคิดวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อจะแสดงทางเลือกอย่างมีเหตุผลคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหาประเด็นพื้นฐานทางสังคม ประเด็นสิ่งแวดล้อมโลก สามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับการเมืองในท้องถิ่นตามสิทธิมนุษยชน (Mendiwelso-Bendek et al., 2011)

พลเมืองที่เข้มแข็งเป็นแนวคิดของการเมืองแบบเสรีนิยมที่สนับสนุนการปรับบทบาทของรัฐโดยเน้นให้พลเมืองมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อส่วนบุคคลในลักษณะของการทำงานสนับสนุนชุมชนหรือสังคมส่วนรวมมากยิ่งขึ้น เป็นพลเมืองที่มีกิจกรรมส่วนรวมทางการเมืองที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ในภาค

ประชาสังคม หรือภายในชุมชน กิจกรรมการมีส่วนร่วมดังกล่าวมีความหลากหลายที่จะส่งเสริมและสนับสนุนประชาธิปไตย (Pick, Holmes, & Brueckner, 2011)

พลเมืองที่เข้มแข็ง คือการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรู้ และแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้น โดยอาศัยคนรุ่นใหม่ที่มี จิตสำนึกสาธารณะ เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมในอนาคตให้ดีขึ้น (ฤทัยรัตน์ ไกรรอด, 2562)

พลเมืองที่เข้มแข็งเป็นพลเมืองที่มีจิตสาธารณะหรือจิตอาสา โดยเป็นการกระทำที่ไม่ได้หวังผลตอบแทนเห็นแก่ประโยชน์ของสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร่วมบริจาคและรักสันติภาพ เป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึกสาธารณะ รับผิดชอบต่อส่วนรวม (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2563)

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นการปลูกฝังให้ประชาชนของรัฐมีคุณลักษณะมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ในการปกครอง รู้จักหน้าที่ ปกป้องสิทธิของตนและบุคคล อันเกิดประโยชน์สาธารณะ มีความรู้ทักษะในการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพและอยู่บนข้อเท็จจริงและเหตุผล รวมถึงการมีทักษะในการเป็นพลเมืองด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

สถานะของพลเมืองที่มีความรู้และความเข้าใจต่อเรื่องราวหรือ ปัจจัยรอบ ๆ ตัว อันเกี่ยวกับการดำรงชีวิตให้เป็นปกติ และเข้าใจกลไกการเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นพลเมืองอย่างกระตือรือร้นรับผิดชอบต่อทางสังคม มีจิตสำนึกตระหนักถึงประโยชน์ของสังคม มีส่วนร่วมในการทำเพื่อส่วนรวมมีจิตสาธารณะ ต้องการพัฒนาชุมชนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และขยายผลไปสู่การเพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน มีแนวทางประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในกฎหมายโดยกิจกรรมใดทางนโยบายที่อาจเกิดผลกระทบต่อประชาชน แต่เริ่มแรก และประชาชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองได้ด้วยตนเอง เป็นปัจเจกชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมสาธารณะ วิถีชีวิตสาธารณะทั้งหลาย ซึ่งเกิดได้ในสังคมทุกระดับ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2565)

สรุปได้ว่า ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง พลเมืองที่มีความกระตือรือร้น ไม่นิ่งดูดาย หรือเมินเฉย(Passive) ในประเด็นปัญหาในชุมชน สังคมและปัญหาทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้มีความรู้รอบและเข้าใจเรื่องราวทางสังคม มีทักษะในการคิดวิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ มีความร่วมมือกันคิดหาหนทางในการแก้ปัญหาในประเด็นพื้นฐานทางสังคม รวมถึงสิ่งแวดล้อม โดยมีจิตสำนึกสาธารณะในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อกิจกรรมพัฒนาชุมชนและภาคประชาสังคมตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับสังคม ตลอดจนระดับสากล และเคารพสิทธิ กฎกติกา และความแตกต่างระหว่างบุคคล การสร้างและปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จากการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง มีทักษะ เจตคติและคุณลักษณะเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่มีความเข้มแข็ง ที่จะมีความคิดตัดสินใจอย่างมีเหตุผลอยู่บนข้อเท็จจริงในการแก้ปัญหาที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมกิจกรรมประโยชน์สาธารณะในชุมชนและสังคม

3. ความสำคัญของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

หากจะกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง เริ่มต้นในสมัยยุคกรีก โดยนักคิดที่ชื่อว่า เพลโต ได้เสนอแนวคิดพลเมืองที่สมบูรณ์ ส่วนการฝึกอบรมอย่างอื่น ๆ ให้เรียกว่า Training (ธเนศวร เจริญเมือง, 2563) จากข้อเสนอของเพลโตทำให้คนในปัจจุบันได้คิดทบทวนว่าปัจจุบัน คำว่า Education ได้กลายเป็นการสร้างครู ศึกษาศาสตร์ ส่วนรัฐศาสตร์กลายเป็นวิชาที่มุ่งสร้างนักปกครอง แต่กลับไม่มีการให้ความสำคัญแก่การสร้างพลเมืองที่สมบูรณ์ ที่จะสอนให้คนเราเรียนรู้ทั้งวิธีปกครองคนอื่นและถูกคนอื่นปกครอง เพราะไม่มีผู้ปกครองคนใดที่อยู่ในฐานะนั้นตลอดชีวิตเป็นเรื่องที่แทบทุกประเทศในโลกมีความพยายามให้เกิดขึ้น (เลิศพร อุดมพงษ์, 2563)

การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนา ความรู้ความคิด ความประพฤติทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วย พลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำได้โดยสะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอน และรวดเร็ว การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองมาเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษ ซึ่งเนื้อความยังคงเป็นสาระที่มีความทันสมัย และเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากผลของการขัดเกลาและพัฒนาความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยเวลานาน หากไม่เร่งลงมือพัฒนาแก้ไขอย่างจริงจัง อนาคตของประเทศอาจตกอยู่ในสภาวะการณ์ที่น่าเป็นห่วงในการที่จะยืนหยัดอยู่รอดปลอดภัยได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ การจะทำให้พลเมืองตระหนักรู้ในสิทธิและหน้าที่จำเป็นต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพกับพลเมืองเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2562)

4. การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประเทศไทย

การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของประเทศไทย เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งให้ผู้เรียนหรือพลเมืองได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะที่ดีในการเป็นพลเมืองในประเทศ รู้สิทธิหน้าที่ เคารพสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ทั้งต่อตัวเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ยึดมั่นและดำรงตนในสังคมแห่งการปกครองประชาธิปไตยด้วยความเสมอภาค สุจริต และยุติธรรมเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้กำหนดโดย กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา กำหนดให้โรงเรียนจัดการสอนความรู้พื้นฐานประชาธิปไตยด้วยการสอดแทรกเข้าไปกับการสอนตามหลักสูตร ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรพลเมืองเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ทักษะ เจตคติและค่านิยมของความเป็นพลเมือง มีการเรียกหลักสูตรวิชาพลเมืองแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีการกำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นกลุ่มที่สำคัญในหลักสูตรที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพ การเป็นพลเมืองแก่ผู้เรียน ด้รับการจัดการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองของผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ประกอบด้วย มาตรฐาน ส 2.1 และ มาตรฐาน ส 2.2 โดยกำหนดตัวชี้วัดแต่ละชั้นปีในระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2565)

ต่อมารัฐบาล ได้มีคำสั่งให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองให้กับนักเรียน เนื่องด้วยเห็นความสำคัญว่าการจัดการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและพัฒนาเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องปลูกฝังหน้าที่ พลเมืองให้กับเยาวชน โดยการสอดแทรกให้ความรู้ในเรื่องความเป็นไทย รักชาติ ศรัทธาในศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย ความปรองดองสมานฉันท์ ความมีวินัยในตัวเอง โดยการปรับวิชาหน้าที่พลเมืองที่มีอยู่ในกลุ่มสังคมศึกษา (ยกเว้นประวัติศาสตร์ให้แยกออกมาเป็นอีกหนึ่งรายวิชา) ให้ดำเนินการส่งเสริมการสร้างความเป็นพลเมืองดีของชาติตามความพร้อม และบริบทของสถานศึกษา โดยพิจารณาทางเลือก เพิ่มวิชาหน้าที่พลเมืองในหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมของกลุ่มสาระสังคมศึกษาหรือ บูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน หรือเพิ่มเติมในกลุ่มสาระสังคมศึกษา หรือ บูรณาการในกลุ่มวิชาอื่น หรือ บูรณาการกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือ กิจกรรม/โครงการ/โครงการ หรือวิถีชีวิตประจำวันในโรงเรียนจากแนวทางดังกล่าวทำให้การสอนหน้าที่พลเมืองมีการบริหารจัดการเรียนรู้ในแต่ละสถานศึกษา มีความแตกต่างกันตามความพร้อมของสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน รวมถึงสภาพการแข่งขันอย่างรุนแรงทำให้องค์กรทุกแห่งต้องเผชิญ กับความเสี่ยงที่สูงขึ้น อุตสาหกรรมหลายแห่งกำลังเผชิญภาวะ Digital Disruption หรือการพลิกผันทางดิจิทัล ที่ทำให้อนาคตทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ เปลี่ยนแปลงรูปแบบ วิธีการ รวมถึงพฤติกรรมของคนในสังคม ไปอย่างฉับพลัน ทั้งทางธุรกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันต้องการพัฒนา มนุษย์ที่อุดมไปด้วยความรู้ ทักษะและความสามารถที่พร้อมจะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลง หรือที่เรียกว่า “สมรรถนะ (Competency)” เนื่องจากสมรรถนะเป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จ ในการทำงาน สมรรถนะจึงเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาและการเรียนรู้ ดังนั้น ระบบการศึกษา ในปัจจุบันจึงควรช่วยกันพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เดวิด ซี. แม็กเคลลันด์ (David C. McClelland) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด ได้นำเสนอโมเดล ภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ในการอธิบายแนวคิดเรื่องสมรรถนะไว้ว่า การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมในการทำงาน อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับ

กับสิ่งที่บุคคลนั้นมีอยู่ อันได้แก่ ความรู้ ทักษะและความสามารถต่าง ๆ ซึ่งเปรียบเทียบ ส่วนหนึ่งของ ภูเขาน้ำแข็งที่อยู่เหนือน้ำและสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ส่วนคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจ ลักษณะนิสัย เจตคติ ซึ่งเปรียบเสมือนส่วนที่อยู่ใต้น้ำและสังเกตได้ยาก การมีเพียงความรู้และทักษะนั้น ยังไม่ถือว่าเป็นสมรรถนะ จนกว่าบุคคลนั้นจะสามารถนำความรู้และทักษะมาประยุกต์ใช้กับงาน ทำงานให้เกิดผลลัพธ์ที่ได้อย่างชัดเจน ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติจึงจะถือว่าบุคคลนั้นมีสมรรถนะ ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า สมรรถนะเป็นพฤติกรรมเชิงคุณลักษณะส่วนบุคคลและความสามารถที่แสดงออกให้เห็นถึง การประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ รวมทั้งพฤติกรรมการทำงานในบทบาทและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ใช้ผลลัพธ์นำสู่ **จุดมุ่งหมายการเรียนรู้** ได้กำหนดสมรรถนะหลัก 5 ประการ สำหรับการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะ ที่ผสมผสานเข้าด้วยกันเป็นความสามารถ นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ การทำงาน การใช้ ชีวิต และการแก้ปัญหาสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลัก ได้แก่ สมรรถนะการจัดการตนเอง สมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

โดยในแต่ละสมรรถนะได้กำหนดนิยาม ระดับสมรรถนะ และพฤติกรรมบ่งชี้หลักตามระดับสมรรถนะ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบในแต่ละช่วงชั้น

สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen: AC) เป็นการปฏิบัติตนโดยเห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ พลเมืองรู้เคารพสิทธิ พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2567)

สรุปได้ว่า การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประเทศไทย เริ่มจากการพัฒนา กฎหมาย นโยบาย แผนการศึกษาและหลักสูตร มี**จุดมุ่งหมาย**ให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นเป็น พลเมืองที่ดีในครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และเป็นพลโลกที่ดี โดยเนื้อหาความเป็นพลเมืองหรือหน้าที่พลเมืองในการพัฒนาผู้เรียนส่วนใหญ่ ปรากฏอยู่ในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา โดยมีการกำหนดมาตรฐาน ความรู้ความเข้าใจทักษะและคุณลักษณะที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองหรือหน้าที่พลเมือง เป็นพื้นฐานหลักของการศึกษาและสร้างความเป็นพลเมืองให้กับผู้เรียน

5. แนวคิดของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จุดเริ่มต้นจากคำว่า พลเมือง ซึ่งหมายถึง กำลังของเมือง (พละ+เมือง) ซึ่งเป็นแนวคิดของตะวันตก เชื่อมโยงไปถึงนครรัฐ ของกรีกโบราณ คนที่เป็นพลเมือง จะเป็นสมาชิกของนครรัฐและได้รับสิทธิต่าง ๆ ตามที่นครให้ หรือเป็นความสัมพันธ์ระหว่างนครรัฐกับบุคคลหนึ่ง พลเมืองถูกใช้กันเรื่อยมาในประวัติศาสตร์ของทุกประเทศ จนเมื่อประมาณกว่า 20 ปีที่ผ่านมาได้เกิดคำว่า ความเป็นพลเมืองโลกหรือพลเมืองที่เป็นสากล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเป็นสมาชิกของโลก ส่วนคำว่า ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นคำที่เกิดขึ้นล่าสุด เกี่ยวพันกับ citizen ที่ active ซึ่งต่างกับกับ citizen ประเภท passive หรือ lazy citizen พลเมือง แบ่งได้ 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับฟุ้งฟิง คือ ราษฎร และ ประชาชน ที่ยังต้องรอการฟุ้งฟิงจากบุคคลอื่น 2) ระดับตระหนักรู้ คือ พลเมืองที่มีพฤติกรรมแสดงออกในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกของสังคม ฟุ้งตนเองโดยไม่เป็นภาระของผู้อื่นและสังคม 3) ระดับลงมือปฏิบัติ คือ พลเมืองที่ตื่นตัวต่อเรื่องสาธารณะ ซึ่งนอกจากจะมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักรู้ต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเองแล้ว ยังไม่นิ่งเฉยดูดาย มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีจิตสำนึกต่อสาธารณะ (วรการณ สามโกเศศ, 2563)

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จึงได้กลายเป็นหนึ่งในวลีสำคัญที่ใช้ในแวดวงทางการเมืองในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเริ่มต้นรัฐบาลสหราชอาณาจักร ได้มีแนวคิดที่จะกล่าวถึงประโยชน์ของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งแทนที่จะพึ่งพารัฐบาลเพียงฝ่ายเดียว แต่สามารถมีความรับผิดชอบและอุทิศเวลาบางส่วนในการมีส่วนร่วมกิจกรรมเพื่อชุมชนและสังคมแนวคิดนี้เป็นวิธีที่จะให้ระลึกว่าเราได้เป็นสมาชิกของชุมชนและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (McManus & Taylor, 2009)

จากนั้นแนวคิดนี้ทำให้ประเทศประชาธิปไตยต่างๆ ทั่วโลกและโด่งดังมากในประเทศสหรัฐอเมริกา พลเมืองอเมริกาในช่วงศตวรรษที่ 19 ซึ่งมีงานเขียนหนังสือที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสังคมและการเมืองของสหรัฐฯ อย่างกว้างขวาง ได้แสดงถึงความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และบทบาททางการเมืองของประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น ที่มีความเสมอภาคทุกคนเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ การมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมในชุมชน (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2563)

แนวคิดความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความเชื่อมโยงกับปรัชญาที่ว่าสมาชิกขององค์กรหรือของประเทศ ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทและมีอำนาจในด้านการปกครอง ดังนั้น บุคคลทั้งหลายต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม เหตุผลเพราะว่าทุกคนเมื่อเกิดมาได้รับสิทธิจากรัฐ และในฐานะมนุษย์ก็ได้รับประโยชน์โดยธรรมชาติ ดังนั้น จึงจำเป็นมากที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองในฐานะพลเมือง จากเป็นสมาชิกของรัฐนั้น ๆ จะได้รับสัญชาติ สิทธิต่าง ๆ รวมทั้งได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย ดังนั้น ในฐานะพลเมืองที่เข้มแข็ง จึงจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบในการตอบแทนให้แก่รัฐและเมื่อเกิดมาในโลกก็เป็นสมาชิกของมนุษยชาติได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากทุก

ประเทศ ดังนั้นเมื่อมนุษย์จึงจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของโลกด้วย พลเมืองที่เข้มแข็ง จึงเป็นฐานรากที่แท้จริงของระบอบประชาธิปไตย ประเทศไม่ได้อยู่ได้เพราะประชาธิปไตย ไม่ได้อยู่ได้เพราะรัฐธรรมนูญ ไม่ได้อยู่ได้เพราะกฎหมาย แต่ประเทศจะยั่งยืนอยู่ได้ด้วยกำลังของพลเมืองที่มีความเข้มแข็ง (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2565)

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งใน 3 มิติด้วยกัน ได้แก่ 1) มิติทางการเมืองการปกครอง หมายถึง การพิจารณาที่การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับพลเมือง และระหว่างสถาบันต่างๆ ของรัฐกับพลเมือง ซึ่งการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองต่างๆ 2) มิติทางสังคม คือ ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล กับสังคมในวงกว้าง ในด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของประชาชน และความรู้สึกเป็นเจ้าของในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน 3) มิติทางปัจเจกบุคคล หมายถึง ลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการเสริมพลัง หรือความสามารถในการบริหารจัดการตนเองของปัจเจกบุคคล ซึ่งอาจจะเกิดแรงผลักดันจากอุปนิสัยหรือความสนใจส่วนตัว เช่น ลักษณะของความเป็นมิตรและการเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ทั้งนี้ลักษณะดังกล่าวมักจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่สามารถบังคับหรือควบคุมให้เป็นได้ (Jochum et al., 2005)

ความพลเมืองที่เข้มแข็ง คือที่พลเมืองจะต้องมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบต่อ ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ 1) มิติทางการเมือง คือ รับผิดชอบต่อและมีส่วนร่วมในกิจกรรมแบบดั้งเดิม เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อเลือกผู้ที่เข้าไปเป็นตัวแทน เป็นต้น 2) มิติภาคประชาสังคม คือ รับผิดชอบต่อและมีส่วนร่วมในภาคประชาสังคม เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเพื่อสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น 3) มิติวิถีชีวิตในชุมชน คือ รับผิดชอบต่อและการมีส่วนร่วมในของชุมชน เช่น เข้าไปมีส่วนร่วมจิตอาสาพัฒนาชุมชน การบริจาคต่าง ๆ ช่วยเหลือในชุมชน เป็นต้น 4) มิติค่านิยม หมายถึง ค่านิยมที่ร่วมกันที่เกี่ยวกับประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนอันเป็นรากฐานของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ยังมีค่านิยมที่เกี่ยวกับความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม ยอมรับความแตกต่างที่มีความหลากหลาย ตัวอย่างคุณลักษณะ เช่น การเคารพกฎหมาย การแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ การเป็นอาสาสมัครจิตอาสาในองค์กรต่าง ๆ (Hoskins et al., 2006)

ดังนั้น การเป็นพลเมืองที่มีความเข้มแข็ง ควรได้รับโอกาสและการสนับสนุนให้เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนท้องถิ่น และเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหานั้น โดยไม่เพิกเฉย การแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ทำด้วยจิตสำนึกไม่หวังผลตอบแทน และเชื่อในการเสริมพลังอำนาจ เข้าไปช่วยผลักดันนโยบายกระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะเข้าไปร่วมกันแก้ไขปัญหามาของชุมชนอย่างแท้จริงตระหนักรู้ในสิ่งที่ตนเองกระทำ มุ่งปกป้องคุ้มครองสิทธิและประโยชน์สาธารณะเป็นพลังสำคัญในการมีส่วนร่วมไม่เฉพาะเฉพาะมิติทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น รวมถึงทางสังคมวัฒนธรรม

และสิ่งแวดล้อม สามารถมีส่วนร่วมได้ตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับสังคม ตลอดจนระดับสากล (Hoskins et al., 2006)

ในการสร้างพลเมืองที่มีความเข้มแข็งในระบบการศึกษามีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม มีความรู้ความสามารถและแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้น โดยอาศัยคนที่มีจิตสำนึกสาธารณะและมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะของชุมชน เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนาภาคประชาสังคมหรือประเทศชาติให้ดีขึ้น ในรัฐบาลอังกฤษจึงมีนโยบายการศึกษาภาคบังคับในเรื่องความเป็นพลเมือง แก่เด็กในประเทศทุกคน ในปัจจุบันแนวคิดความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้ถูกบรรจุไว้ในแผนการศึกษาในระดับการศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัยประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา การเรียนการสอนเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นวิชาบังคับเรียน ซึ่งอาจมีเนื้อหาตรงกับวิชาหน้าที่พลเมืองของไทย แต่ความเป็นพลเมืองไม่ใช่เป็นเพียงหน้าที่เท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ต้องทำให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล ได้แก่ การเคารพความแตกต่างของผู้อื่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิและความเสมอภาค เคารพกฎหมายของสังคม ใฝ่สันติภาพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาที่จะต้องปลูกฝังในตัวของผู้เรียนทุกคน (วรกรณ์ สามโกเศศ, 2563)

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีรากฐานมาจากความเป็นพลเมือง ของกรีกโบราณ จากการที่ได้เป็นสมาชิกในนครรัฐ จึงได้สิทธิ เสรีภาพต่างๆ แนวคิดความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งได้รับการพัฒนาโดยมีจุดเริ่มต้นจากสหราชอาณาจักร ที่มีแนวคิดที่ว่าพลเมืองไม่ควรพึ่งพาแต่รัฐบาลเพียงฝ่ายเดียว แต่สามารถมีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ เพื่อชุมชนและสังคม ทำให้ระลึกได้ว่าเราได้เป็นสมาชิกของชุมชนและมีความกระตือรือร้นร่วมกันรับผิดชอบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน แนวคิดนี้ขยายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก นอกจากจะเป็นประเด็นทางการเมือง ยังรวมถึงประเด็นทางสังคม ในการความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในระบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่างๆ ส่งผลต่อการสร้างความเจริญ เกิดการพัฒนาและมีความเข้มแข็งในประเทศ

6. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความความเป็นพลเมือง

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง มีแนวทางตามกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้จะทำให้ผู้เข้าร่วมทำความเข้าใจความหมายและความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่มีต่อการปกครองประเทศ รวมไปถึงทราบ คุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการลงมือปฏิบัติจริงนักเรียนและผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้จะได้เรียนรู้วิธีการแสดงออกของพลเมืองอย่างเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยร่วมกันกับภาครัฐและภาคประชาสังคม

นอกจากนี้ยังได้ฝึกฝนทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูล ซึ่งเป็น ปัจจัยที่สำคัญของพลเมือง (ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์, 2563)

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ตามกระบวนการมีแนวทาง ดังนี้

1) ใช้กิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ 2) การปรับแก้ความเข้าใจและทัศนคติให้ถูกต้อง จำเป็นต้องแก้ไขในทันทีและเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน 3) ชุมชนพื้นที่แห่งการเรียนรู้จิตสำนึกสาธารณะและการคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมสามารถเรียนรู้ได้ผ่านชุมชน 4) ปัจจัยสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดสรรบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ใช้การเรียนรู้ผ่านปัญหาสาธารณะใช้เหตุการณ์สถานการณ์จำลองช่วยกระตุ้นแนวคิดประชาธิปไตย ทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสนับสนุนกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตร เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและผู้เรียน สร้างความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วม (ศรัณยู หมั่นทรัพย์, 2565)

หลักการสำคัญของการสร้างความเป็นพลเมืองที่เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับเด็กและเยาวชน เกิดวัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษาตั้งแต่ผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคน โดยเฉพาะครูผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างในความเป็นพลเมืองให้กับผู้เรียน แทนการสอนแบบให้ท่องจำ ปรับเนื้อหาในวิชาหน้าที่พลเมืองที่เน้นเรื่องรัฐธรรมนูญ และการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้เหลือเท่าที่จำเป็น และพัฒนาการสอนในเชิงปฏิบัติการ และความ เป็นประชาธิปไตย โดยเน้นกระบวนการ พัฒนาทักษะของความเป็นพลเมือง การรับฟังผู้อื่น (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2564)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมือง สรุปได้ ดังนี้ สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายในรูปแบบของแต่ละกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจ และควรจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ทำให้เกิดทักษะในการสร้าง ความเป็นพลเมืองที่ดี ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองครอบครัว ชุมชนและสังคม ทั้งนี้ โรงเรียนต้องจัด กิจกรรมให้กับผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม หรือในวิชาเพิ่มเติมหน้าที่และพลเมือง รวมถึงการบูรณาการหน้าที่พลเมืองในรายวิชาอื่น จัดการเรียนการสอนโดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ มีกระบวนการสอนที่หลากหลาย รวมถึง เน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองทำด้วยตัวเอง เรียนรู้ขั้นตอนของงาน รู้จักวิธีแก้ปัญหาในการทำงาน เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะ เกิดความชำนาญจนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

สรุปได้ว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมือง มีการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน ในชั้นเรียนส่วนใหญ่จะผ่านทางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ได้แก่ ด้านความรู้พุทธิสัย เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

ตามระบบประชาธิปไตย คุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี หลักรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ด้านทักษะ มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ วิจัย ญาณ การแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการทำ สาธารณประโยชน์ในสังคม ด้านเจตคติและคุณลักษณะ มุ่งเน้นให้เกิดความตระหนัก ทศนคติความ เป็นพลเมืองดี เคารพกฎหมาย ยอมรับความแตกต่างในความคิดเห็น การใช้สิทธิ เสรีภาพและปฏิบัติ หน้าที่ให้ถูกต้อง การจัดการเรียนการสอนไม่มุ่งเน้นบรรยายเนื้อหาแบบเดิม ให้เน้นกิจกรรมการลงมือ ปฏิบัติ เน้นกระบวนการคิด โดยสร้างสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมีวิจย ญาณและการ คิดแก้ไขปัญหาในสังคม โดยผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมและรู้จักรับฟังความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นได้ โดยวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบและวิธีการ เช่น การจัดสอนโดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีการจัดการ เรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทำด้วยตัวเอง เรียนรู้ ขั้นตอนของงาน รู้จักวิธีแก้ปัญหาในการทำงาน เป็น กระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะ เกิดความชำนาญจนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นต้น

7. คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองไว้ หลายท่าน ดังเช่น คุณลักษณะความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย ดังนี้ 1) พลเมืองจะต้องรับผิดชอบส่วน ตนและสังคม โดยเน้นถึงความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง เคารพตามกฎหมาย และกติกาทงสังคม 2) พลเมืองที่มีส่วนร่วมในสังคม โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างในชุมชนอย่างกระตือรือร้น ใส่ใจใน สิ่งที่มีประโยชน์ในชุมชนและสังคม 3) พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจ ประเด็นปัญหาทางสังคม มีการคิดวิพากษ์ประเด็นความเป็นธรรมในสังคม โดยมีแนวคิดในการ แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม (Westheimer & Kahne, 2004)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองประกอบด้วย ดังนี้ 1) พลเมืองในสังคมมีความเสมอภาค และมีความเท่าเทียมกัน 2) พลเมืองต้องเคารพกฎ กติกา ของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ต้องปฏิบัติ ตามกฎหมายที่รัฐได้ บัญญัติขึ้น 3) พลเมืองต้องมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบร่วมกันในสังคมใน ฐานะของการเป็นสมาชิก ในสังคม จะต้องรับผิดชอบและไม่สร้างปัญหาส่งผลกระทบต่อสังคมที่อยู่ อาศัย (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2565)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองประกอบด้วย 1) มีอิสรภาพ และพึ่งตนเองได้ ไม่ถูก ครอบงำภายใต้ระบบอุปถัมภ์ 2) เคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของ บุคคลอื่น โดยตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (สำนักนโยบายด้านพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา, 2563)

พฤตินกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่ได้ถูกกล่าวถึงใน กรอบร่าง หลักสูตรฐานสมรรถนะ ปี พ.ศ. 2563 ว่าสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีพฤตินกรรมบ่งชี้ ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้ 1) ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ เป็นพฤตินกรรมแสดงออก

ซึ่งการเคารพสิทธิเสรีภาพของ ผู้อื่นตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเอง ให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่นบนพื้นฐานของการพึ่งพา อาศัยโดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 2) ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ เป็นพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งการปฏิบัติ ตามกฎกติกา ข้อตกลง กฎหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสม รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองใน ฐานะพลเมือง ไทยและพลเมืองโลก 3) ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ เป็นพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งการติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหาของสังคมอย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมทางสังคมด้วย จิต สาธารณะและสำนึกสากล 4) ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง เป็นพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งการมีความ กระตือรือร้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทางสังคม บนพื้นฐานของความ เท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและสันติวิธี (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2563)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ ในข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้กฎหมาย ประเพณีวัฒนธรรมและแนวปฏิบัติ ของการอยู่ร่วมในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสงบสุข 2) ด้านทักษะ เป็นผู้มีความคิดวิจารณญาณ และการตัดสินใจบนพื้นฐานของความรู้ ความชำนาญจากข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สามารถแก้ปัญหา การอยู่ร่วมกันในสังคมและประเทศชาติได้อย่างมี ประสิทธิภาพ 3) ด้านเจตคติและค่านิยม ยึดมั่นใน วิธีประชาธิปไตย ยึดมั่นในศีลธรรมจริยธรรม สามารถพึ่งพาตนเองและเป็นที่พึ่งพาให้กับคนอื่นได้ คำนึงถึงการมีส่วนร่วมเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ยอมรับและเชื่อมั่นในวิถีที่แตกต่าง ในเรื่องเพศ เชื้อชาติ ผิวพรรณ วรรณะ ศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน 4) ด้านพฤติกรรม เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ขยัน อดทน ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อ รู้จักเสียสละ บำเพ็ญตนให้เป็น ประโยชน์ คำนึงถึงการมีส่วนร่วม มีสำนึกของการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองประกอบไปด้วย ดังนี้ ด้านความรู้ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย ระบบกฎหมาย สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ประเพณีวัฒนธรรม แนวทางปฏิบัติในการอยู่ ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ด้านทักษะ เป็นผู้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจบน พื้นฐานของความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการคิดแก้ปัญหาในสังคม ด้านคุณลักษณะหรือเจตคติ เป็นผู้มี คุณธรรม จริยธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์ขยัน อดทน เสียสละ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เคารพกฎหมายและกติกาทางสังคม มีความเคารพความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพของคนอื่น เคารพ ในความแตกต่างและยอมรับในความหลากหลายในสังคม มีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม

8. คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ไว้หลายท่าน ดังเช่น

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) หลักความรับผิดชอบ ต่อสังคมและคุณธรรม การกระทำใด ๆ และความคิดของบุคคลต้องอยู่บนหลักการความรับผิดชอบ จะส่งผลต่อความสัมพันธ์ในกับเพื่อนสมาชิกในชุมชน ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเคารพสิทธิและกับ ผู้ที่มีอำนาจ ดังนั้น การกำหนดค่านิยมทางสังคมและคุณธรรม เป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการสร้างความเป็น พลเมือง และต้องส่งเสริมให้เข้าใจถึงความสำคัญที่จะสนใจคนอื่นว่าการกระทำของเรามีผลตามมา และกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร 2) หลักการมีส่วนร่วมในชุมชน การมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการต่าง ๆ ในชุมชน แสดงออกถึงความสัมพันธ์ในชุมชนมากกว่าระดับชาติ นักเรียนในโรงเรียนสามารถมีส่วนร่วม ในโรงเรียนและช่วยเหลือชุมชน ผ่านโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความเป็น พลเมืองที่เข้มแข็ง และพวกเขาจะได้รับทักษะและประสบการณ์ที่มีค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียน หรือในชุมชน 3) หลักความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง ความเข้าใจที่แท้จริง ส่งผลต่อวิธีการตัดสินใจ การจัดสรรทรัพยากรการแก้ไขความขัดแย้ง ความรู้ ความเข้าใจในการเมืองช่วยพัฒนา ความรู้ ทักษะและค่านิยมในการดำเนินชีวิตสาธารณะ นักเรียน สามารถตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับมาอย่างมีวิจารณญาณ มีเข้าใจอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางการเมืองหรือกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ (Crick, 1998)

คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมี 4 ด้าน ดังนี้ 1) ค่านิยมความเป็นพลเมือง เช่น เคารพกฎหมายและความเสมอภาค เป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน การอาสาสมัครมีความรับผิดชอบ เคารพในกระบวนการประชาธิปไตย การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และ การแสดงพลังทางการเมือง เป็นต้น 2) ความยุติธรรมทางสังคมหรือความเท่าเทียมกันทางสังคม เช่น เกี่ยวกับสิทธิของสตรีและ สิทธิของชนกลุ่มน้อย เป็นต้น 3) ทักษะคิดแบบมีส่วนร่วม เช่น ความสนใจร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและสังคม และมีอิทธิพลไปถึงความสามารถต่อการกระทำในการมีส่วนร่วม 4) ความรู้และ ทักษะเพื่อประชาธิปไตย ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง กระบวนการประชาธิปไตย เหตุการณ์ ทางสังคมและสถานการณ์ในปัจจุบัน การคิดวิเคราะห์ตีความ การคิดอย่างมีวิจารณญาณในข้อความ หาเสียงทางการเมือง การคิดตัดสินใจแก้ปัญหาโดยอิสระ เป็นต้น (Hoskins et al., 2012)

กรอบการวิเคราะห์ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งนั้นมี 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ 1) การเป็นสมาชิกในชุมชน หมายถึง สิทธิที่เป็นรูปธรรมและภาระผูกพันของบุคคลที่เชื่อมโยงกับ การเมือง โดยเริ่มต้นจากการเป็นสมาชิกในรัฐชาติ และการเป็นสมาชิกของชุมชนหรือกลุ่ม หรือ องค์การสาธารณะ โดยทำหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมใน ชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในวิถีการดำเนินชีวิตทางสังคมและทางการเมืองใน ชุมชน สามารถร่วมในกิจกรรมที่ได้้อย่างหลากหลาย มีความสำคัญมากในคุณลักษณะความเป็น พลเมืองที่เข้มแข็ง 3) ความรู้สึกมีสายใยผูกพันกับชุมชน หมายถึง การแสดงออกอย่างมีจิตสำนึก ในสาธารณะ มีความผูกพัน มุ่งมั่น ทุ่มเทในกิจการสาธารณะในชุมชน โดยมี รวมถึง การเคารพ

ในกฎหมาย สิทธิ ความรับผิดชอบทางสังคม 4) บรรทัดฐานและค่านิยม เป็นสิ่งที่สมาชิกในชุมชนและสังคมยึดถือปฏิบัติเป็นสิ่งที่ปรารถนาในสังคมประชาธิปไตย การรับรู้ร่วมกันทางสังคม สามารถกำหนดให้พลเมืองมีพฤติกรรมที่เหมาะสม (Papa & Milioni, 2013)

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นความยึดมั่นผูกพันในกิจกรรมต่างๆ และการปรับตัวเพื่อเข้ากับสังคม นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ได้โดยอิสระอย่างมีเหตุผล คิดหาแนวทางในการแก้ปัญหาประเด็นพื้นฐานทางสังคมประเด็นสิ่งแวดล้อมโลก สามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศและระดับท้องถิ่นคุณลักษณะ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน 3) ปฏิรูปสังคม โดยการเข้าใจกับปัญหาของสังคมและสาเหตุ เมื่อมีโอกาสพร้อมเข้าแก้ไขปัญหา (Børhaug, 2010)

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) มีความสนใจในวัฒนธรรม 2) เสียสละเวลาของตนเองเพื่อส่วนรวม 3) เป็นคนที่มีความทันสมัย สนใจในสิ่งแวดล้อมรอบตัว (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2565)

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) มีวินัยเคารพกติกาของสังคม 2) ทำหน้าที่และรับผิดชอบต่อทางสังคม 3) สนใจปัญหาสังคมด้วยการติดตามข่าวสารวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เพื่อประเมินว่าสามารถทำการช่วยเหลืออะไรได้บ้าง 4) มีส่วนร่วมในชุมชนหรือสังคม 5) กล้าแสดงความคิดเห็นทางประเด็นในสังคมทั้งที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องต่าง ๆ ตามหลักการประชาธิปไตย 6) ไม่เพิกเฉยต่อความยุติธรรมต่าง ๆ ในสังคม 7) เป็นอาสาสมัครลงมือปฏิบัติช่วยเหลือส่วนรวมในสังคม 8) มีภาวะความเป็นผู้นำ 9) ใส่ใจการพัฒนาตนเองในเรื่องสนใจเพื่อนำทักษะที่ได้ไปช่วยเหลือผู้อื่น (ศุภรัตน์ รัตนมูขัย, 2566)

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จะต้องมีความ 3 ประการ ได้แก่ 1) อำนาจโดยความรู้ เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยรัฐธรรมนูญโครงสร้างรัฐ สิทธิเสรีภาพ 2) อำนาจในการปฏิบัติ โดยการมีทักษะทางการเมือง และการรวมกลุ่มในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การมีส่วนร่วมการคิดวิเคราะห์ไตร่ตรองในเรื่องต่าง ๆ 3) อำนาจของความคิด และทัศนคติที่มีแนวโน้มตามวิถีประชาธิปไตยซึ่งจะแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย (ญาศินี เกิดผลเสรีรัฐ, 2563)

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีลักษณะ ดังนี้ มีการสิทธิและความเสมอภาค มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง เคารพความแตกต่างของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหน้าตา ความเชื่อ เชื้อชาติเคารพกฎหมาย กฎกติกาทางสังคม และเป็นผู้ที่ใฝ่ สันติภาพ (วรการณ สามโกเศศ, 2563)

ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีลักษณะดังนี้ 1) รู้จักตนเอง 2) คิดรอบคอบ วิเคราะห์รอบด้าน 3) รู้เท่าทันสื่อ-สาร 4) เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม 5) มีทักษะการทำงาน 6) ใจกว้างยอมรับ

ความแตกต่าง 7) มีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2565)

ลักษณะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็น 2 มิติ ได้แก่ มิติเชิงสังคม ได้แก่ การรักษาสิทธิ ความสนใจและการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวในสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อชุมชน/สังคม มิติเชิงการเมืองการปกครอง เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีความรู้ทางการเมืองการปกครอง รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งจะต้องมีลักษณะ คือ 1) มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบในการทำประโยชน์เพื่อสังคม 2) เคารพสิทธิส่วนบุคคล กฎระเบียบ กติกาทางสังคม 3) ต้องการพัฒนาชุมชนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีสิ่งแวดล้อมที่ดี 4) กล้าคิดในการแก้ปัญหา กล้าแสดงออก หาความรู้และติดตามสถานการณ์ข่าวสารบ้านเมืองรอบด้าน 5) ใฝ่หาการร่วมมือ ในกิจกรรมควบคู่การเรียนรู้ (มูลนิธิเพื่อคนไทย, 2562)

ลักษณะของความเป็นพลเมืองในสังคมไทยที่เหมาะสมกับสังคมในศตวรรษที่ 21 อันเป็น ลักษณะพื้นฐานของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อตัวเอง สามารถมองปัญหาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ด้วยสันติวิธี สามารถคิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นระบบ รู้ และเข้าใจปกป้องสิทธิมนุษยชนมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สร้างวิถีชีวิตผู้บริโภคให้มีจิตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2565)

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งประกอบไปด้วย การมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองการปกครอง บทบาทสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่พลเมืองในการมีส่วนร่วม สิทธิ มนุษย์ชน รัฐธรรมนูญโครงสร้างรัฐ หน้าที่ของตนในท้องถิ่นชุมชนและสังคมโลก มีความรู้และติดตาม ข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน เข้าใจในวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การมีทักษะและความสามารถในการคิดวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีวิจารณญาณ คิครอบคอบรอบด้านและกล้าคิด กล้าตัดสินใจในคิดแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี การมีคุณลักษณะเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น เคารพ กฎระเบียบกติกาทางสังคม เช่น กฎหมาย กฎระเบียบของโรงเรียน ของชุมชน เป็นต้น เคารพสิทธิ เสรีภาพและความคิดเห็นของคนอื่นที่มีความแตกต่างแม้ว่าจะเป็นเสียงส่วนน้อย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

1. สาระสำคัญ

วิสัยทัศน์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลัง ของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมือง ไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และ

การศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบเพราะมาตรฐาน การเรียนรู้ จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอย่างไรและประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้การสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน 1) ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3) 2) ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ภาษาไทย ความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทยและภูมิใจในภาษาประจำชาติ 2) คณิตศาสตร์ การนำความรู้ ทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต และศึกษาต่อ การมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ และสร้างสรรค์ 3) วิทยาศาสตร์ การนำความรู้ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และแก้ปัญหายอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย 5) สุขศึกษาและพลศึกษา ความรู้ ทักษะและเจตคติในการสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยของตนเอง และผู้อื่น การป้องกันและปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อ

สุขภาพอย่างถูกวิธีและทักษะในการดำเนินชีวิต 6) ศิลปะ ความรู้และทักษะในการคิดริเริ่มจินตนาการ สร้างสรรค์ งานศิลปะ สุนทรียภาพ และการเห็นคุณค่าทางศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี ความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงาน การจัดการ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการใช้ เทคโนโลยี 8) ภาษาต่างประเทศ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ

2. มาตรฐานการเรียนรู้ สังกศศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

มาตรฐานการเรียนรู้ สังกศศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ประกอบด้วย สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์มาตรฐาน สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มาตรฐานการเรียนรู้ สังกศศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รหัสวิชา ส 23103 วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ดวงนภา ทาปลัด (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.02/80.53 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับมาก

ปรีชา ศิลาชัย (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยก่อนและหลังเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อยู่ที่ระดับ 0.05 2) ระดับพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของผู้เรียนมีระดับพัฒนาการความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับมาก

วรานนท์ คลังสีดา วรณารกุล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะพลเมืองดิจิทัล ในรายวิชาชีวิตกับสังคมไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีระดับทักษะพลเมืองดิจิทัลสูงขึ้น อยู่ในระดับ 4.48 (ระดับมาก) เนื่องมาจากการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ภายใต้ 5 มิติสำคัญซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน มาผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน 2) การใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเทคโนโลยีโลกเสมือนผสมผสานโลกแห่งความจริง (Augmented Reality: AR) เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีอิสระวิสัยในการคิดด้วยการเรียนรู้แบบพหุมิติ เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ระหว่างกัน และส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดโมเดลการศึกษา “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ในรายวิชาชีวิตกับสังคมไทยสำหรับผู้เรียนระดับอาชีวศึกษา สู่การสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษา หรือ PLTC Model”

กิตติศักดิ์ ใจอ่อน และกตัญญูตา บางโท (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังจากจัดกิจกรรมในแต่ละวงจรปฏิบัติการนั้นนักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น โดยนักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ภัทราวดี มากมี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ดีมากวิธีหนึ่ง คือ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น ยังมีโอกาสออกไปแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในส่วนของผู้สอนก็ลดบทบาทของการเป็นผู้ควบคุมในชั้นเรียนลง กันผู้เรียนมีอำนาจในการจัดการควบคุมตนเอง สามารถหาความรู้ใหม่ได้ตามความประสงค์ผู้เรียนต้องทำงานเป็นกลุ่ม กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้เป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดปัญหา, การระดมสมอง, การวิเคราะห์ปัญหา, การวางแผนการศึกษาค้นคว้า, การสร้างประเด็นการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา และการสรุปผลและรายงานผล มีบทบาทให้กำลังใจผู้เรียนในการอภิปรายและเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย และช่วยประสานกลุ่มขับเคลื่อนการอภิปรายและรักษาเวลา ให้กลุ่มได้ดำเนินการตามจุดมุ่งหมายรวมถึงตรวจสอบความเข้าใจของกลุ่มและสุดท้ายคือและประเมินการแสดงออกของสมาชิกในกลุ่ม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ภักดี โพธิ์สิงห์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัย ผลมีดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามทั้ง 6 คณะมีความเป็นพลเมือง อยู่ในระดับมาก 2) กระบวนการส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับ นักศึกษามหาวิทยาลัยได้แก่ การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ (P) ขั้นตอนนำไปปฏิบัติ (A) ขั้นตอนสะท้อนประสบการณ์ (R) ขั้นตอนประเมินผล (E) หรือเรียกว่า PARE Model 3) ผลการนำกระบวนการ Active Learning ไปใช้ กับนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 42 คน พบว่า คะแนนทักษะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ของนักศึกษาที่เข้าร่วมกระบวนการ Active Learning มากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ยังพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการเสริมสร้างความเป็น พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยคือ ความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ทักษะการคิด การเคารพกติกา การเคารพสิทธิผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมสาธารณะ การพบความแตกต่างและรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันสังคมพลเมืองเป็นสังคม แนวราบที่ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังนั้นการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยควรใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning, Project Based Learning, Problem Based Learning และใช้กลยุทธ์ “teach less and learn more” ควรส่งเสริมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมในหลักสูตรควบคู่กันไป และสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมตามหลักศาสนา เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล เป็นต้น

สุวรรณ จุลมั่ง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 17 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ระดับความเป็นพลเมืองดีของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 17 พบว่า มีระดับความเป็นพลเมืองดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 17 ได้แก่ แนวทางการกำหนดนโยบาย/กลยุทธ์ แนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี แนวทางการบริหารจัดการ และแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน 3) ผลการ ประเมินแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 17

ตามกรอบมาตรฐานการประเมิน พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาจำแนกรายด้าน พบว่า สูงสุด คือ ด้านอรรถประโยชน์

วสันต์ สรรพสุข (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตามแนวคิดการศึกษาเชิงวิพากษ์สำหรับนิสิตวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรมีองค์ประกอบ ได้แก่ สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรหลักการของหลักสูตร **จุดมุ่งหมาย**ของหลักสูตร สมรรถนะสำคัญของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผล โดยหลักสูตรกำหนดสมรรถนะย่อยของความ เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ เคารพสิทธิเสรีภาพและความแตกต่าง ความรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคเท่าเทียม และมุ่งสร้างความเป็นธรรมในสังคม และ 2) ผลการใช้หลักสูตรได้ช่วยเสริมสร้างนิสิตให้มีสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งด้านเคารพในสิทธิเสรีภาพและความแตกต่าง และการมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมเพิ่มสูงขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ต้องเร่งพัฒนาสมรรถนะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และมุ่งสร้างความเป็นธรรมในสังคมให้นิสิตวิชาชีพครู

ศุภชัย สมนวน (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการศึกษาค้นคว้าประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง พบว่า ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ความรู้ทางการเมืองการปกครอง ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรมและประเพณี 2) ด้านทักษะ ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา 3) ด้านการสร้างเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การเคารพสิทธิของผู้อื่นและกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมทางสังคม การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีคุณธรรมจริยธรรม ผลการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าระดับความเหมาะสม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.53, S.D. = 0.61) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า มีองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ หลักการ **จุดมุ่งหมาย** กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ขั้นตอนกระบวนการของรูปแบบ ผู้วิจัยเรียกว่า SOCIAL Model ประกอบด้วย ขั้นตอนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา ขั้นตอนความรู้เดิม ขั้นตอนการร่วมมือกันทำงาน ขั้นตอนแสวงหาความรู้ ขั้นตอนประยุกต์ใช้เชิงรุก และขั้นนำสู่การสะท้อนผลและการประเมินผล ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่ามีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก

อัสหมะ หะยียูโซะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ ขั้นที่ 2 สำรวจปรากฏการณ์ ขั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สูงกว่าก่อนและระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท มีจุดมุ่งหมายของการศึกษา 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท และ 2) เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดมีวิธีการดำเนินการ วิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยแบ่งผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ตามจุดมุ่งหมายการวิจัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ที่สอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน จากโรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดหัวยาง

เกณฑ์การเลือก โดยกำหนดเป็นเกณฑ์ว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจ และสามารถให้ข้อมูลในเรื่องนั้น ๆ ได้ลึกซึ้ง โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครูผู้สอน ผู้วิจัยมี การกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

- เป็นครูผู้สอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดหัวยาง

กลุ่มที่ 2 พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชยันนา
ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1. นักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย อำเภอเมืองชยันนา จังหวัดชยันนา สังกัดเทศบาลเมืองชยันนา จังหวัดชยันนา จำนวน 40 คน ปีการศึกษา 2567

เกณฑ์การเลือก โดยกำหนดเป็นเกณฑ์ว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจ และสามารถให้ข้อมูลในเรื่องนั้นๆ ได้ลึกซึ้ง โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักเรียน ผู้วิจัยมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

- เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย อำเภอเมืองชยันนา จังหวัดชยันนา

- เป็นนักเรียนที่ได้เรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- เป็นนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

2. ครูที่ปรึกษา สำหรับสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชยันนา ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูที่ปรึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จำนวน 2 คน

เกณฑ์การเลือก ผู้วิจัยมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

- เป็นครูที่ปรึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย อำเภอเมืองชยันนา จังหวัดชยันนา

3. ตัวแทนผู้ปกครอง สำหรับสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชยันนา ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครองจากกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายประจำปีการศึกษา 2567 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จำนวน 5 คน

เกณฑ์การเลือก ผู้วิจัยมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

- เป็นผู้ปกครองของเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย อำเภอเมืองชยันนา จังหวัดชยันนา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยออกแบบตามจุดมุ่งหมาย ได้แก่ จุดมุ่งหมายที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท และจุดมุ่งหมายที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ที่สอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน จากโรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดห้วยยาง เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และส่วนที่ 2 พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ขั้นตอนที่ 4 การจัดกิจกรรมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ตามแผนโดยมีหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญา (เพื่อพัฒนาประเด็นพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชน (เพื่อพัฒนาประเด็นพลเมืองเคารพสิทธิ) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดี (เพื่อพัฒนาประเด็นพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ และพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง)

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยการสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท สัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน

สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท และสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ปกครองจากกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาและจัดทำเอกสาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ตามจุดมุ่งหมายการวิจัย ดังนี้

จุดมุ่งหมายที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท
ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร (Documentary Study) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Interviews) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท
3. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามเป็นการสัมภาษณ์โดยตรงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ที่สอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน จากโรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดหัวยาง โดยกำหนดเป็นแนวคำถามปลายเปิด ซึ่งได้มาจากการทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยให้ความสำคัญกับวิธีการสังเกตพร้อมกับการซักถาม แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

- ด้านครูผู้สอน
- ด้านนักเรียน

- ด้านเนื้อหาสาระ
- ด้านสื่อการเรียนรู้
- ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- ด้านข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

1.1 ศึกษาข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี หลักการดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยใช้เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รหัสวิชา ส 23103 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดี

1.2 จัดทำร่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

1.3 ทบทวนร่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ในแง่ของความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และความชัดเจนของภาษาในการสื่อความหมาย และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.4 ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสม

1.6 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ละ 4 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญา (เพื่อพัฒนาประเด็นพลเมือง
รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่)

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (2 ชั่วโมง)
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 กฎหมายอาญา (2 ชั่วโมง)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชน (เพื่อพัฒนาประเด็นพลเมืองเคารพสิทธิ)

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สิทธิมนุษยชน (2 ชั่วโมง)
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การปกป้องคุ้มครองตนเอง ผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน (2 ชั่วโมง)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดี (เพื่อพัฒนาประเด็น
พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ และพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง)

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย (2 ชั่วโมง)
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสังคม (2 ชั่วโมง)

1.7 องค์ประกอบของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีดังนี้

- สารสำคัญ
 - ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้
 - สารการเรียนรู้
 - สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน ได้แก่ สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
- 1) ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ 2) ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ 3) ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ 4) ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

- การวัดและการประเมินผล ได้แก่ 1) แบบประเมินคุณภาพการนำเสนอผลงาน
กลุ่มของนักเรียน 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน 3) แบบประเมินคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของนักเรียน

- กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา
ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ
ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

- สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ เช่น 1) สื่อวีดิทัศน์ 2) ห้องสมุด 3) เว็บไซต์ต่าง ๆ ในการ
ค้นคว้าข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนหลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

- ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ
- ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่
- ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ
- ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

3. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครองเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนหลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

- ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ
- ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่
- ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ
- ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

4. แบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยกันกับบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยจะดำเนินการบันทึกข้อมูลไปตามขอบเขตในแต่ละด้านของสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสังเกตการณ์

- การแสดงออกของนักเรียนต่อครูผู้สอน
- การทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน
- บทเรียนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

- สื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้
- กิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้
- บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเพื่อให้การเก็บข้อมูลได้ เพื่อให้บรรลุตามคำถามการวิจัยและ**จุดมุ่งหมาย** ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือหลักฐานที่มีอยู่แล้ว

จุดมุ่งหมายที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

จุดมุ่งหมายที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ตาม**จุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 1 และ 2** ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หลักฐานที่มีอยู่แล้วทั้ง 2 **จุดมุ่งหมาย** การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือหลักฐานที่มีอยู่แล้ว เกี่ยวกับงานวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย บทสัมภาษณ์ วารสารรายงาน บันทึกลงและหนังสือที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง กระบวนการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐาน มีขั้นตอนที่ดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 กำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องการทั้งหมด เพื่อตอบคำถามและ**จุดมุ่งหมายวิจัย**
- 1.2 สืบค้น และรวบรวมเอกสารหลักฐานจากแหล่งรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุดและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ และระบบสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
- 1.3 การประเมินวิพากษ์ และคัดเลือกเอกสารหลักฐาน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง น่าเชื่อถือ จึงคัดเลือกเอกสารหลักฐานที่มีคุณภาพไปใช้ในการวิจัยต่อไป
- 1.4 บันทึกข้อมูล ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีช่วยในการบันทึก ได้แก่ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เครื่องถ่ายเอกสาร

2. การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ตาม**จุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 1 และ 2** ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้ง 2 **จุดมุ่งหมาย** การสัมภาษณ์เป็นปฏิสัมพันธ์หรือสถานการณ์ของการสนทนา ซักถาม ได้ตอบแบบเผชิญหน้า อย่างมีจุดมุ่งหมายระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แนวคำถามที่ได้ออกแบบไว้เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับตอบปัญหาวิจัยและศึกษาข้อมูลในเชิงลึก ที่มีมาหรือเหตุผลต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

จุดมุ่งหมายที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ดำเนินการโดยสัมภาษณ์กับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ที่สอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน จากโรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดหัวยาง โดยใช้แนวคำถามแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีอิสระ ที่จะแสดงความคิดเห็นหรืออธิบายแนวคิดของตนเองเกี่ยวกับงานวิจัยตามที่ผู้วิจัยต้องการออกมาอย่างเต็มที่ โดยที่ผู้วิจัยไม่ได้กำหนดกรอบหรือประเด็นเฉพาะเจาะจงในเรื่องนั้น ๆ เพียงแต่ผู้วิจัย กล่าวนำให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ทราบถึงความต้องการแล้วให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเล่าเรื่องอย่าอิสระ ในการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ

จุดมุ่งหมายที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ดำเนินการโดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม ได้แก่

- ครูที่ปรึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จำนวน 2 คน สำหรับสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยใช้แนวคำถามแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ โดยแจ้งให้ครูที่ปรึกษาทราบลักษณะกิจกรรมก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแจ้งให้ครูที่ปรึกษาสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

- ตัวแทนผู้ปกครองจากกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายประจำปีการศึกษา 2567 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จำนวน 5 คน สำหรับสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยใช้แนวคำถามแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ โดยแจ้งให้ผู้ปกครองเครือข่ายทราบลักษณะกิจกรรมก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต (Observation)

จุดมุ่งหมายที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

การสังเกตเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยใช้ประสาทสัมผัสและเครื่องมือช่วยในการรับรู้เหตุการณ์และพฤติกรรม แล้วบันทึกข้อมูลไว้ ทั้งการกระทำ กิริยาอาการ

และพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อหาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

การวิเคราะห์ข้อมูล

จุดมุ่งหมายที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

จุดมุ่งหมายที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ตาม**จุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 1 และ 2** ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis Techniques) ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) กล่าวคือ เป็นการนำข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้ว มาทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ ประกอบการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์ สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกอย่างละเอียดและนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ สนทนาและร่วมแสดง ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักตาม**จุดมุ่งหมายการวิจัย**

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

จุดมุ่งหมายที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

จุดมุ่งหมายที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ตาม**จุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 1 และ 2** ใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ดังนี้ สำหรับการตรวจสอบการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านวิธีรวบรวมข้อมูลจากระเบียบวิธีวิจัย ได้แก่ ด้านทฤษฎี ด้านผู้วิจัย และด้านข้อมูล เพื่อตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากการดำเนินการวิจัยในวิธีต่างๆ และการตรวจสอบโดยให้อาจารย์ที่ปรีชาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของงานวิจัย จากนั้นจึงนำข้อมูล ผลการวิเคราะห์ และข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาแลกเปลี่ยนประเด็นและ อภิปรายผลเพื่อตอบคำถามการวิจัย และ**จุดมุ่งหมายงานวิจัย**ในครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท 2) เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาจุดมุ่งหมายที่ 1 สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

- 1.1 สภาพปัจจุบันด้านครูผู้สอน
- 1.2 สภาพปัจจุบันด้านนักเรียน
- 1.3 สภาพปัจจุบันด้านเนื้อหาสาระ
- 1.4 สภาพปัจจุบันด้านสื่อการเรียนรู้
- 1.5 สภาพปัจจุบันด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.6 สภาพปัจจุบันด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.7 ข้อเสนอแนะ

2. ผลการศึกษาจุดมุ่งหมายที่ 2 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ผลการศึกษาจุดมุ่งหมายที่ 1 สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลมาทำการตีความสร้างข้อสรุปสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ด้วยการวิเคราะห์ สรุปอุปนัย (Analytic

Induction) และนำเสนอผลการวิจัยตามขอบเขตของเนื้อหา ได้แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 สภาพปัจจุบันด้านครูผู้สอน ด้านที่ 2 สภาพปัจจุบันด้านนักเรียน ด้านที่ 3 สภาพปัจจุบันด้านเนื้อหาสาระ ด้านที่ 4 สภาพปัจจุบันด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านที่ 5 สภาพปัจจุบันด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านที่ 6 สภาพปัจจุบันด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านที่ 7 ข้อเสนอแนะ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ที่สอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน จากโรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดหัวยาง

ตาราง 1 ตารางข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่	นามสมมติ	เพศ	อายุ	ประสบการณ์การทำงาน
1	ครูผู้สอนคนที่ 1	หญิง	42 ปี	ประสบการณ์การสอน 17 ปี
2	ครูผู้สอนคนที่ 2	หญิง	59 ปี	ประสบการณ์การสอน 30 ปี
3	ครูผู้สอนคนที่ 3	หญิง	53 ปี	ประสบการณ์การสอน 20 ปี

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 คน ทั้งหมดเป็นเพศหญิง ปัจจุบันมีอายุเฉลี่ย 51.33 ปี มีประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 22.33 ปี

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จากครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ที่สอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีดังนี้

1. สภาพปัจจุบันด้านครูผู้สอน

1.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นความสามารถและคุณลักษณะของบุคคลในการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นความสามารถของบุคคลในการตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมือง เป็นเป็นหนึ่งในสมรรถนะหลักตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดขึ้น

...ความสามารถและคุณลักษณะของบุคคลในการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติตนตามหลักประชาธิปไตย เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติอย่างสร้างสรรค์

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง ความสามารถของบุคคล ในการตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมือง มีความรับผิดชอบต่อสังคม ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย และสามารถใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และ แสดงออกอย่างเหมาะสมต่อประเด็นทางสังคม

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นหนึ่งในสมรรถนะหลัก (Core Competencies) ตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดขึ้นโดยสมรรถนะ พลเมืองที่เข้มแข็งมีองค์ประกอบคือ พลเมืองรู้เคารพสิทธิ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเอง ช่วยเหลือ ให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบนพื้นฐาน ของการพึ่งพาอาศัยกัน โดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ปฏิบัติตนตามกฎหมาย กติกา ข้อตกลง กฎหมาย อย่างถูกต้องและเหมาะสม รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ตนเองในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ ติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหาของสังคม อย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมทางสังคมด้วยจิตสาธารณะและสำนึกสากล พลเมืองผู้สร้าง การเปลี่ยนแปลง มีความกระตือรือร้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทางสังคม บนพื้นฐานของความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

1.2 บทบาทของครูผู้สอนในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้นักเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณค่า ทักษะ และพฤติกรรมของ ผู้เรียน เป็นต้นแบบที่ดีในการเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างและให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ แก่นักเรียน

...บทบาทของครูผู้สอน ในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณค่า ทักษะ และพฤติกรรม ของผู้เรียน การเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้กระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับผู้เรียน สร้าง

บรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมและประชาธิปไตย รวมทั้งส่งเสริมจิตสำนึกต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ครูเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจและเป็นต้นแบบที่ดีในการเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม ครูสามารถส่งเสริมสมรรถนะนี้ได้โดยการบูรณาการเนื้อหาสังคมศึกษาเข้ากับชีวิตจริง ปลูกฝังการคิดวิเคราะห์และการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเช่น การแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อสังคม ปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ ข้อกฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมให้นักเรียนรู้หน้าที่ผ่านการทำกิจกรรมในชั้นเรียน

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

1.3 หากต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ความรู้และทักษะของครู ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ ความรู้ด้านสิทธิ หน้าที่ และกฎหมายพื้นฐานของพลเมือง ทักษะการสื่อสารและการเป็นผู้นำ ความสามารถในการส่งเสริม การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

...หากต้องจัดกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และฝึกฝนทักษะด้านประชาธิปไตย ความรับผิดชอบ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ครูควรมีทักษะด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาที่ต้องการสื่อสาร ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์และการแก้ปัญหา

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...หากต้องจัดกิจกรรม ควรมีความรู้ด้านสิทธิ หน้าที่ และกฎหมายพื้นฐานของพลเมือง ทักษะการสื่อสารและการเป็นผู้นำ ความสามารถในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...หากต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นสังคม เช่น สิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม หรือการเมือง ฝึกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การให้เหตุผล และการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

1.4 ปัญหาในการพัฒนาทักษะของตนเองเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ได้แก่ ปัญหาบางบริบททางสังคมอาจไม่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของพลเมือง ปัญหาการขาดแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม ปัญหานักเรียนบางคนยังขาดความสนใจในการเรียนรู้

...ปัญหาในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง คือ บริบททางสังคม ไม่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของพลเมือง เช่น วัฒนธรรมที่เน้นความเงียบเชียบ ไม่สนับสนุนให้เยาวชนตั้งคำถามหรือแสดงความคิดเห็น ประเด็นทางการเมืองและสังคมอาจทำให้บางหัวข้อเป็นเรื่องอ่อนไหว ครูอาจกังวลว่าจะเกิดผลกระทบหากสอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ สิทธิ เสรีภาพ หรือความยุติธรรม

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ปัญหาหลักที่พบคือการขาดแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม อีกทั้งนักเรียนบางคนยังขาดความสนใจในการเรียนรู้เรื่องนี้ ครูจึงต้องปรับรูปแบบการสอนให้น่าสนใจมากขึ้น เช่น ใช้กรณีศึกษาหรือเทคโนโลยีมาช่วย

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ไม่ประสบปัญหาเนื่องจากหน้าที่ของครูโดยเฉพาะครูสังคมศึกษา จำเป็นจะต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมออยู่แล้วเช่นการ ติดตามข่าวสารต่าง ๆ

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

2. สภาพปัจจุบันด้านนักเรียน

2.1 ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของพลเมืองที่ดีในสังคม ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองที่ดี ความเข้าใจในระดับพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทของพลเมืองที่ดี ความเคารพกฎหมาย และกฎของโรงเรียน

...ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองที่ดีของนักเรียน นักเรียนจะมีคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมาย การเป็นคนที่มียศเปียบวินัย และมีจิตอาสา เป็นคนดีของสังคม

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...นักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจในระดับพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทของพลเมืองที่ดี เช่น การเคารพกฎหมายและการอยู่ร่วมกันในสังคม แต่ยังขาดการนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...นักเรียนเข้าใจในหน้าที่ของพลเมืองที่ดี เช่น เคารพกฎหมายและกฎของโรงเรียน ปฏิบัติตามระเบียบวินัย เช่น การตรงต่อเวลา การแต่งกายถูกต้อง เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่รังแกหรือกลั่นแกล้งเพื่อน

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

2.2 ความสนใจและความพร้อมที่จะเรียนรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยนักเรียนบางกลุ่มให้ความสนใจ โดยเฉพาะเมื่อนำเรื่องราวที่ใกล้ตัว และนักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น บริบททางสังคม ระบบการศึกษา วิธีการสอน และทัศนคติของนักเรียนเอง

...ความพร้อมและความสนใจของนักเรียนในการเรียนรู้เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น บริบททางสังคม ระบบการศึกษา วิธีการสอน และทัศนคติของนักเรียนเอง

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...นักเรียนบางกลุ่มให้ความสนใจ โดยเฉพาะเมื่อนำเรื่องราวที่ใกล้ตัว เช่น สิทธิของนักเรียนหรือปัญหาในสังคมมาเป็นตัวอย่าง อย่างไรก็ตาม นักเรียนบางส่วนยังขาดแรงจูงใจเพราะมองว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องใกล้ตัว

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...เชื่อว่านักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ เนื่องจากเด็กทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้ แต่จะต้องใช้เวลามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับบุคคล

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

2.3 หากต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม

...การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองที่มีส่วนร่วมในสังคม

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...การแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนและชุมชน

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...นักเรียนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

2.4 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียน ได้แก่ ปัญหานักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปัญหานักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ปัญหาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรม

...มีปัญหานักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง อาจทำให้ขาดความสนใจหรือไม่มุ่งมั่นในการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง ทศนคติและค่านิยมที่ไม่เอื้อต่อความเป็นพลเมือง หากมีแนวคิดแบบเฉพาะกลุ่มหรือไม่สนใจประโยชน์ส่วนรวม อาจทำให้ขาดความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของบทบาทพลเมือง

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...มีปัญหาการขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากโซเซียลมีเดียมากเกินไป ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ปัญหาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

3. สภาพปัจจุบันด้านเนื้อหาสาระ

3.1 เนื้อหาสาระในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความเชื่อมโยง สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยหลักสูตรสังคมศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมือง ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่ดี สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในสังคม

...มีความเชื่อมโยง สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...หลักสูตรสังคมศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมือง เช่น กฎหมาย สิทธิและหน้าที่ของประชาชน อย่างไรก็ตาม ควรปรับให้เนื้อหาทันสมัยและเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงมากขึ้น

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่ดี สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในสังคม หลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคมและประเทศ

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

3.2 เนื้อหาที่ควรเพิ่มเนื้อหาเข้าไปเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ ควรเพิ่มเติมการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร หลักการคิดวิเคราะห์ข่าวสาร วิธีแยกแยะข่าวปลอม ควรปรับให้เนื้อหาทันสมัยและเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงมากขึ้น ควรพัฒนาเนื้อหาให้เป็นปัจจุบัน

...ควรเพิ่มเนื้อหาที่ช่วยให้ผู้เรียนมี ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสม ต่อการมีส่วนร่วมในสังคม ประชาธิปไตย และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยเนื้อหาที่ควรเพิ่มเติม การรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร หลักการคิดวิเคราะห์ข่าวสาร วิธีแยกแยะข่าวปลอม และ ข้อมูลบิดเบือน บทบาทของสื่อมวลชนในระบอบประชาธิปไตยการใช้โซเชียลมีเดียอย่างมีความรับผิดชอบช่วยให้ผู้เรียน ไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวลวง และสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพตัดสินใจที่ดีในฐานะพลเมือง

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...หลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้นเดิมที่ตัวเนื้อหามีการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งอยู่แล้ว เช่น กฎหมายแพ่งและอาญา สิทธิมนุษยชน ความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคม เพียงแต่จะต้องปรับให้เนื้อหาทันสมัยและเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงมากขึ้น

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...เนื้อหาเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ควรเพิ่มเติม และพัฒนาเนื้อหาให้เป็นปัจจุบัน

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

3.3 เนื้อหาสาระในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษามีปัญหาต่อการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ได้แก่ ปัญหาเนื้อหาที่เน้นท่องจำมากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่มีการวิเคราะห์ แยกแยะ ปัญหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์

...ปัญหาเนื้อหาที่ท่องจำ ไม่มีการวิเคราะห์ แยกแยะ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการปกครองมักจำกัดอยู่เพียงการรู้จักโครงสร้างของรัฐ

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ปัญหาการไม่มีกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมปัจจุบันมากขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ปัญหานักเรียนขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ ขาดการเรียนรู้จากสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น การเลือกตั้ง บทบาทของรัฐสภา การใช้สิทธิทางการเมือง และสถานการณ์พรรคการเมือง

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

4. สภาพปัจจุบันด้านสื่อการเรียนรู้

4.1 สื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ได้แก่ การฝึกใช้สิทธิพลเมืองในสถานการณ์จริง การใช้คลิปวิดีโอและอินโฟกราฟิกมาใช้ในการดึงดูดนักเรียนมากขึ้น การใช้สื่อต่างๆ เช่น บทความทางสังคม ข่าวสาร ให้เหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรม

...หนังสือเรียนและสื่อประกอบการสอนมักเน้น การท่องจำข้อเท็จจริง มากกว่าการฝึกคิดวิเคราะห์หรือให้โอกาสนักเรียน ฝึกใช้สิทธิพลเมืองในสถานการณ์จริง สื่อที่ใช้นักเรียนเป็นเนื้อหาสำเร็จรูปและไม่ทันต่อเหตุการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...สื่อบางส่วนยังเป็นรูปแบบเก่า ขาดความทันสมัย ควรนำเทคโนโลยี เช่น คลิปวิดีโอและอินโฟกราฟิกมาใช้ในการดึงดูดนักเรียนมากขึ้น

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ตอบโจทย์เนื่องจากในยุคปัจจุบันมีเทคโนโลยี ข่าวสาร และการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำได้ง่ายและหลากหลาย การใช้สื่อต่างๆ เช่น บทความทางสังคม ข่าวสาร จึงเหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

4.2. หากต้องเลือกสื่อการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง สื่อประเภทที่มีความสำคัญที่สุด ได้แก่ สื่อที่มุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สื่อการ

นำเสนอสถานการณ์ตัวอย่างในสังคมที่หลากหลาย สื่อเทคโนโลยี ข่าวสารบ้านเมือง หนังสือที่
เหมาะสมกับวัย

...หากต้องเลือกสื่อการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม จะใช้สื่อที่มุ่งเน้นส่งเสริม
การมีส่วนร่วมของผู้เรียนกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนทดลอง
ใช้สิทธิพลเมืองในสถานการณ์จำลอง เช่น เกมจำลองการเลือกตั้ง แบบจำลองสภาจำลอง
 เป็นต้น

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...หากต้องเลือกสื่อการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความ
เป็นพลเมือง ควรใช้สื่อการนำเสนอสถานการณ์ตัวอย่างในสังคมที่หลากหลายเช่น วิดีโอการ
เรียนรู้ บทความ

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...หากต้องเลือกสื่อการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะ
ความเป็นพลเมือง ควรใช้สื่อเทคโนโลยี ข่าวสารบ้านเมือง หนังสือที่เหมาะสมกับวัย

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

4.3. ปัญหาในการเลือกหรือใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้ความเป็น
พลเมืองของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อที่ทันสมัย

...ไม่พบปัญหา เนื่องจากก่อนการนำสื่อมาใช้ ครูผู้สอนจะต้องตรวจสอบมา
เหมาะสมหรือไม่ ก่อนนำมาให้นักเรียนได้ศึกษา

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ปัญหาหลักคือขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อที่ทันสมัย

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ไม่พบปัญหา เนื่องจากก่อนการนำสื่อมาใช้ ครูผู้สอนจะต้องตรวจสอบมา
เหมาะสมหรือไม่ ก่อนนำมาให้นักเรียนได้ศึกษา

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

5. สภาพปัจจุบันด้านกิจกรรมการเรียนรู้

5.1 การเคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองพบว่า ไม่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจาก โรงเรียนยังไม่ได้นำมาใช้ แต่มีนโยบายจะนำมาใช้ในอนาคต

...ไม่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจาก โรงเรียนยังไม่ได้นำมาใช้ แต่มีนโยบายจะนำมาใช้ในอนาคต

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ไม่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ไม่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

5.2 หากต้องจัดกิจกรรม รูปแบบกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียนได้ดีที่สุด เช่น รูปแบบการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง รูปแบบการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน รูปแบบการมีส่วนร่วมในสังคม

...การจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง หรือบทบาทสมมุติ รวมถึงกิจกรรมนักเรียนมีส่วนร่วมเช่น กิจกรรมสถานักเรียน

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนในประเด็นสังคมต่าง ๆ รวมถึงการทำโครงการจิตอาสา

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...การมีส่วนร่วมในสังคม

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

5.3 กิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ที่ได้ตัวอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม กิจกรรมโครงการจิตอาสา กิจกรรมศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน

...การจัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม การมีจิตอาสา เป็นการพัฒนาทักษะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่ดี

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนในประเด็นสังคมต่าง ๆ รวมถึงการทำโครงการจิตอาสา

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ให้นักเรียนศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน เช่น กฎหมายคุ้มครองเด็ก กฎหมายจราจร และฝึกการคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ ความยุติธรรม และประเด็นทางสังคม เช่น ปัญหาขยะพลาสติก นโยบายการศึกษา

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

6. สภาพปัจจุบันด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

6.1 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน บรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย เคารพกฎระเบียบ และรักษาสีสิ่งแวดล้อม โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ก็จะช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคม โรงเรียนที่ปลูกฝังการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางความคิด ศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม จะช่วยสร้างทัศนคติที่เปิดกว้างและความเป็นพลเมืองโลก

...บรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนที่สะอาด ปลอดภัย และมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย เคารพกฎระเบียบ และรักษาสีสิ่งแวดล้อม โรงเรียนที่มีกฎระเบียบที่ยุติธรรมและส่งเสริมให้เกิดการเคารพซึ่งกันและกัน จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้การปฏิบัติตามกฎหมายและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขการมีบทลงโทษที่เหมาะสมและให้โอกาสในการเรียนรู้จากความผิดพลาดช่วยพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเอง

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...มีผลอย่างมาก หากโรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ก็จะช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคม

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...โรงเรียนที่ปลูกฝังการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางความคิด ศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม จะช่วยสร้างทัศนคติที่เปิดกว้างและความเป็นพลเมืองโลก

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

6.2 สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เหมาะสมควรในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเปิดกว้างให้มีการแสดงความคิดเห็น นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ห้องเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น รับฟังข้อเสนอแนะต่าง ๆ การจัดห้องเรียนแบบเปิดสนับสนุนการอภิปรายและการทำงานกลุ่ม

...ห้องเรียนที่สะอาดและเป็นระเบียบ ช่วยปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบ การจัดที่นั่งแบบยืดหยุ่น ที่เอื้อต่อการทำงานเป็นกลุ่ม อภิปราย และการมีส่วนร่วมของนักเรียน เปิดกว้างให้มีการแสดงความคิดเห็น นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น รับฟังข้อเสนอแนะต่าง ๆ มีกฎมีระเบียบ รวมถึงการกระตุ้นการคิดวิเคราะห์

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...การจัดห้องเรียนแบบเปิดที่สนับสนุนการอภิปรายและการทำงานกลุ่ม ช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียนช่วยปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบ

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

6.3 ปัจจัยในโรงเรียนที่ควรปรับปรุงเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหารโรงเรียน ปัจจัยการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ปัจจัยการปลูกฝังการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางความคิด

...ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหารโรงเรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ในการกำหนดกฎระเบียบหรือแนวทางการพัฒนาโรงเรียน เช่น การรับฟังความคิดเห็นผ่านเวทีเสวนา หรือกลไกการแสดงความคิดเห็น ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้นักเรียนมีบทบาททางสังคม เช่น การจัดโครงการพัฒนาโรงเรียนหรือชุมชน การทำแคมเปญรณรงค์เรื่องสิทธิมนุษยชน

(ครูผู้สอนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...เพิ่มกิจกรรมที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการแสดงออก และใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้มากขึ้น

(ครูผู้สอนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2567)

...ปลูกฝังการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางความคิด ศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม จะช่วยสร้างทัศนคติที่เปิดกว้างและความเป็นพลเมืองโลก

(ครูผู้สอนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2567)

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยให้มีโครงงานที่ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาสังคมจริง เช่น การรณรงค์เรื่องสิทธิมนุษยชนหรือการดูแลสิ่งแวดล้อม

7.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นการพัฒนานักเรียนเชิงพฤติกรรม กระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมควรใช้ การเรียนรู้แบบ Active Learning เช่น การอภิปราย การแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง และการทำโครงงาน ยกตัวอย่างเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ผ่านกรณีศึกษา เช่น ประเด็นสิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม

7.3 การพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน การบูรณาการเนื้อหาให้เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง การใช้เทคโนโลยี และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกและปฏิบัติจริง หากดำเนินการอย่างเหมาะสม จะช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในสังคม และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

จากข้อมูลในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ออกเป็น 7 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันด้านครูผู้สอน

1.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นความสามารถและคุณลักษณะของบุคคลในการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นความสามารถของบุคคลในการตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมือง เป็นเป็นหนึ่งในสมรรถนะหลักตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดขึ้น

1.2 บทบาทของครูผู้สอนในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้นักเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณค่า ทศนคติ และพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นต้นแบบที่ดีในการเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างและให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่แก่นักเรียน

1.3 หากต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ความรู้และทักษะของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ ความรู้ด้านสิทธิ หน้าที่ และกฎหมายพื้นฐานของพลเมือง ทักษะการสื่อสารและการเป็นผู้นำ ความสามารถในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

1.4 ปัญหาในการพัฒนาทักษะของตนเองเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ได้แก่ ปัญหาบางบริบททางสังคมอาจไม่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของพลเมือง ปัญหาการขาดแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม ปัญหานักเรียนบางคนยังขาดความสนใจในการเรียนรู้

2. สภาพปัจจุบันด้านนักเรียน

2.1 ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของพลเมืองที่ดีในสังคม ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองที่ดี ความเข้าใจในระดับพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทของพลเมืองที่ดี ความเคารพกฎหมายและกฎของโรงเรียน

2.2 ความสนใจและความพร้อมที่จะเรียนรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยนักเรียนบางกลุ่มให้ความสนใจ โดยเฉพาะเมื่อนำเรื่องราวที่ใกล้ตัว และนักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น บริบททางสังคม ระบบการศึกษา วิธีการสอน และทัศนคติของนักเรียนเอง

2.3 หากท่านต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2.4 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียน ได้แก่ ปัญหานักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปัญหานักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ปัญหาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรม

3. สภาพปัจจุบันด้านเนื้อหาสาระ

3.1 เนื้อหาสาระในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความเชื่อมโยง สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยหลักสูตรสังคมศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมือง ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่ดี สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคในสังคม

3.2 เนื้อหาที่ควรเพิ่มเนื้อหาเข้าไปเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ ควรเพิ่มเติมการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร หลักการคิดวิเคราะห์ข่าวสาร วิธีแยกแยะข่าวปลอม ควรปรับให้เนื้อหาทันสมัยและเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงมากขึ้น ควรพัฒนาเนื้อหาให้เป็นปัจจุบัน

3.3 เนื้อหาสาระในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษามีปัญหาต่อการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ได้แก่ ปัญหาเนื้อหาที่เน้นท่องจำมากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่มีการวิเคราะห์ แยกแยะ ปัญหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์

4. สภาพปัจจุบันด้านสื่อการเรียนรู้

4.1 สื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ได้แก่ การฝึกใช้สิทธิพลเมืองในสถานการณ์จริง การใช้คลิปปิดีโอและอินโฟกราฟิกมาเพื่อดึงดูดนักเรียนมากขึ้น การใช้สื่อต่าง ๆ เช่น บทความทางสังคม ข่าวสาร ให้เหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรม

4.2 หากต้องเลือกสื่อการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง สื่อประเภทที่มีความสำคัญที่สุด ได้แก่ สื่อที่มุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สื่อการนำเสนอสถานการณ์ตัวอย่างในสังคมที่หลากหลาย สื่อเทคโนโลยี ข่าวสารบ้านเมือง หนังสือที่เหมาะสมกับวัย

4.3. ปัญหาในการเลือกหรือใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อที่ทันสมัย

5. สภาพปัจจุบันด้านกิจกรรมการเรียนรู้

5.1 การเคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองพบว่า ไม่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจาก โรงเรียนยังไม่ได้นำมาใช้ แต่มีนโยบายจะนำมาใช้ในอนาคต

5.2 หากต้องจัดกิจกรรม รูปแบบกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียนได้ดีที่สุด เช่น รูปแบบการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง รูปแบบการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน รูปแบบการมีส่วนร่วมในสังคม

5.3 กิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม กิจกรรมโครงการจิตอาสา กิจกรรมศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน

6. สภาพปัจจุบันด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

6.1 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน บรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย เคารพกฎระเบียบ และรักษาสีสิ่งแวดล้อม โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ก็จะช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคม โรงเรียนที่ปลูกฝังการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางความคิด ศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม จะช่วยสร้างทัศนคติที่เปิดกว้างและความเป็นพลเมืองโลก

6.2 สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การเปิดกว้างให้มีการแสดงความคิดเห็น นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ห้องเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น รับฟังข้อเสนอแนะต่าง ๆ การจัดห้องเรียนแบบเปิดสนับสนุนการอภิปรายและการทำงานกลุ่ม

6.3 ปัจจัยในโรงเรียนที่ควรปรับปรุงเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหารโรงเรียน ปัจจัยการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ปัจจัยการปลูกฝังการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางความคิด

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยให้มีโครงการที่ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาสังคมจริง เช่น การรณรงค์เรื่องสิทธิมนุษยชนหรือการดูแลสิ่งแวดล้อม

7.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นการพัฒนานักเรียนเชิงพฤติกรรม กระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมควรใช้ การเรียนรู้แบบ Active Learning เช่น การอภิปราย การแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง และการทำโครงงาน ยกตัวอย่างเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ผ่านกรณีศึกษา เช่น ประเด็นสิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม

7.3 การพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน การบูรณาการเนื้อหาให้เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง การใช้เทคโนโลยี และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกและปฏิบัติจริง หากดำเนินการอย่างเหมาะสม จะช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในสังคม และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

ข้อค้นพบที่น่าสนใจจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้

สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท พบว่า ครูผู้สอนไม่เคยจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เนื่องจาก โรงเรียน ยังไม่ได้นำมาใช้ แต่มีนโยบายจะนำมาใช้ในอนาคต แต่กิจกรรมภายในโรงเรียนบางส่วน มีการสอดแทรกการส่งเสริมสมรรถนะพลเมืองที่เข้มแข็งอยู่บ้างเช่นการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในชุมชน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกับการส่งเสริม สมรรถนะ ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความเชื่อมโยง สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และ การดำเนินชีวิตในสังคม เนื้อหาที่ควรเพิ่มเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น พลเมืองที่เข้มแข็งควรเพิ่มเติมควรเพิ่มเติมการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร หลักการคิดวิเคราะห์ข่าวสาร วิธีแยกแยะข่าวปลอม ควรปรับให้เนื้อหาทันสมัยและเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงมากขึ้น ควรพัฒนาเนื้อหาให้ เป็นปัจจุบัน และเนื้อหาเน้นท่องจำมากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่มีการวิเคราะห์ แยกแยะ ไม่มีการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมปัจจุบัน

การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนในประเด็นสังคมต่าง ๆ การส่งเสริมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมในสังคม การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ เยาวชน เลือกใช้สื่อของครูที่มุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สื่อการนำเสนอสถานการณ์ ตัวอย่างในสังคมที่หลากหลาย สื่อเทคโนโลยี ข่าวสารบ้านเมือง หนังสือที่เหมาะสมกับวัย เป็นการเน้น ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแล้วบรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียน มีวินัย เคารพกฎระเบียบ และรักษาสีสิ่งแวดล้อม โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ก็จะช่วย ให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคม โรงเรียนที่ปลูกฝังการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางความคิด ศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม จะช่วยสร้างทัศนคติที่เปิดกว้างและความเป็นพลเมืองโลก สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เหมาะสมควรในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสมรรถนะความเป็นพลเมือง ที่เข้มแข็ง การเปิดกว้างให้มีการแสดงความคิดเห็น นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมี เหตุผล และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ห้องเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น รับฟัง ข้อเสนอแนะต่าง ๆ การจัดห้องเรียนแบบเปิดสนับสนุนการอภิปรายและการทำงานกลุ่ม

จากผลการสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง ชัยนาท ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มาสรุปและนำเสนอแบบรูปแบบของตาราง เพื่อสร้างแนวทาง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ดังนี้

ตาราง 2 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนากิจกรรม

สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ด้านครูผู้สอน	
1. หากต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ความรู้และทักษะของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ ความรู้ด้านสิทธิ หน้าที่ และกฎหมายพื้นฐานของพลเมือง ทักษะการสื่อสารและการเป็นผู้นำ ความสามารถในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา	1. ครูผู้สอนต้องเพิ่มเติมความรู้ด้านสิทธิ หน้าที่ และกฎหมายพื้นฐานของพลเมือง ทักษะการสื่อสารและการเป็นผู้นำ ความสามารถในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา
2. ปัญหาในการพัฒนาทักษะของตนเองเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ได้แก่ ปัญหาบางบริบททางสังคมอาจไม่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของพลเมือง ปัญหาการขาดแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม ปัญหานักเรียนบางคนยังขาดความสนใจในการเรียนรู้	2. ครูผู้สอนต้องหาแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม
ด้านนักเรียน	
1. หากต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม	1. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนลงมือทำ แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน
2. ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียน ได้แก่ ปัญหานักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปัญหานักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ปัญหาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรม	2. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ด้านเนื้อหาสาระ	
1. เนื้อหาสาระมีความเชื่อมโยงกับหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	1. ต้องมีเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกับหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
2. เนื้อหาสาระในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษามีปัญหาต่อการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ได้แก่ ปัญหาเนื้อหาที่เน้นท่องจำมากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่มีการวิเคราะห์ แยกแยะ ปัญหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์	2. ต้องเพิ่มเติมเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการวิเคราะห์ แยกแยะ
ด้านสื่อการเรียนรู้	
1. หากต้องเลือกสื่อการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง สื่อประเภทที่มีความสำคัญที่สุด ได้แก่ สื่อที่มุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สื่อการนำเสนอสถานการณ์ตัวอย่างในสังคมที่หลากหลาย สื่อเทคโนโลยี ข่าวสารบ้านเมือง หนังสือที่เหมาะสมกับวัย	1. ต้องใช้สื่อที่มุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน
2. ปัญหาในการเลือกหรือใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อที่ทันสมัย	2. ต้องใช้สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	
1. ไม่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง เนื่องจาก โรงเรียนยังไม่ได้นำมาใช้ แต่มีนโยบายจะนำมาใช้ในอนาคต	1. ต้องสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	
2. หากต้องจัดกิจกรรม รูปแบบกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียนได้ดีที่สุด เช่น รูปแบบการจัดกิจกรรม	2. ต้องมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
สถานการณ์จำลอง รูปแบบการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน รูปแบบการมีส่วนร่วมในสังคม	
ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ	
1. บรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย เคารพ กฎระเบียบ และรักษาสีงแวดล้อม	1. ต้องสร้างบรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้
2. สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เหมาะสมควรช่วยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	2. ต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสม
ข้อเสนอแนะ	
1. ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยให้มีโครงการที่ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาสังคมจริง	1. ต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาสังคม
2. ควรใช้การเรียนรู้แบบ Active Learning	2. ต้องใช้การเรียนรู้แบบ Active Learning
3. ดำเนินการอย่างเหมาะสม จะช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในสังคม และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต	3. ต้องช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในสังคม และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ควรสร้างบรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสม ควรส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาสังคม ควรใช้การเรียนรู้แบบ Active Learning ควรช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในสังคม และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

ผลการศึกษาจุดมุ่งหมายที่ 2 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนของตอนที่ 2 เป็น 3 ขั้นตอน และมีผลการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ขั้นตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกิจกรรมการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสมรรถนะ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) จึงนำผลการศึกษาเอกสาร เหล่านั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ถึงแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์และสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตได้

ผู้วิจัยได้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มี 6 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

เมื่อผู้วิจัยพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท แล้วจึงนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ละ 4 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง ดังนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 3 รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง จำนวน 12 ชั่วโมง (6 แผน X 2 ชั่วโมง)

ขั้นตอน	กิจกรรม	ระยะเวลา (ต่อแผน)
ขั้นที่ 1 กำหนด ปัญหา	1. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยใช้วิธีการสุ่ม โดยนักเรียนทั้งหมด 8 กลุ่ม มอบหมายให้แต่ละกลุ่มศึกษาศาสนาการณปัญหาที่แตกต่างกัน 2. ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาตามสถานการณ์ผ่านทางวิดีโอทัศน์ 3. นักเรียนศึกษาศาสนาการณจากวิดีโอทัศน์ที่เกี่ยวข้องโดยครูถามนำเพื่อให้นักเรียนเริ่มตั้งคำถาม 4. ครูอธิบายสถานการณ์ตัวอย่างเชื่อมโยงสู่กิจกรรมการเรียนรู้	15-20 นาที
ขั้นที่ 2 ทำความ เข้าใจกับปัญหา	1. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาในกลุ่ม โดยให้แต่ละคนเสนอความคิดเห็นและความเข้าใจเบื้องต้นของตนเองต่อปัญหา 2. ครูตั้งคำถามส่งเสริมการทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ 3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่างและจัดบันทึกประเด็นปัญหาที่กลุ่มต้องการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง	15-20 นาที
ขั้นที่ 3 ดำเนิน การศึกษาค้นคว้า	1. นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ตำรากฎหมาย บทความออนไลน์ หรือเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้ โดยสามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารในการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม	20-30 นาที

ขั้นตอน	กิจกรรม	ระยะเวลา (ต่อแผน)
	2. สมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่ในการศึกษาประเด็นต่างๆ เช่น ประเด็นการกระทำความผิด ผลกระทบ แนวทางการแก้ไข ปัญหา 3. นักเรียนบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับขั้นตอนการสังเคราะห์ความรู้	
ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้	1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม 2. ให้นักเรียนสร้างแผนภูมิหรือแผนผังแนวคิดเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลและสรุปข้อสังเกตที่ได้จากการค้นคว้าลงในกระดาษ	20 นาที
ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ	1. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปคำตอบที่ได้เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา และทำการประเมินว่าสามารถตอบคำถามของปัญหาได้ครบถ้วนและชัดเจนหรือไม่ 2. ครูช่วยชี้แนะและถามคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนคิดต่อยอด	20 นาที
ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน	1. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน โดยอธิบายตัวอย่าง รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา 2. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายเพิ่มเติม 3. ครูสรุปแนวคิดสำคัญ	20 นาที

ผลการจัดกิจกรรมมีรายละเอียด ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา แบ่งนักเรียนออกเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยใช้วิธีการสุ่ม ครุณาเสนอสถานการณ์ปัญหา 4 สถานการณ์ วิทัศน์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากวิทัศน์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยครุณานำเพื่อให้นักเรียนเริ่มตั้งคำถาม

ภาพ 2 นักเรียนดูวิทัศน์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาในกลุ่ม โดยให้แต่ละคนเสนอความคิดเห็นและความเข้าใจเบื้องต้นของตนเองต่อปัญหา ครูตั้งคำถามส่งเสริมทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่าง และจดบันทึกประเด็นปัญหาที่กลุ่มต้องการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ตำรากฎหมาย บทความออนไลน์ หรือเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้ โดยสามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารในการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม สมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่ในการศึกษาประเด็นต่างๆ นักเรียนบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับขั้นตอนการสังเคราะห์ความรู้

ภาพ 3 นักเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้

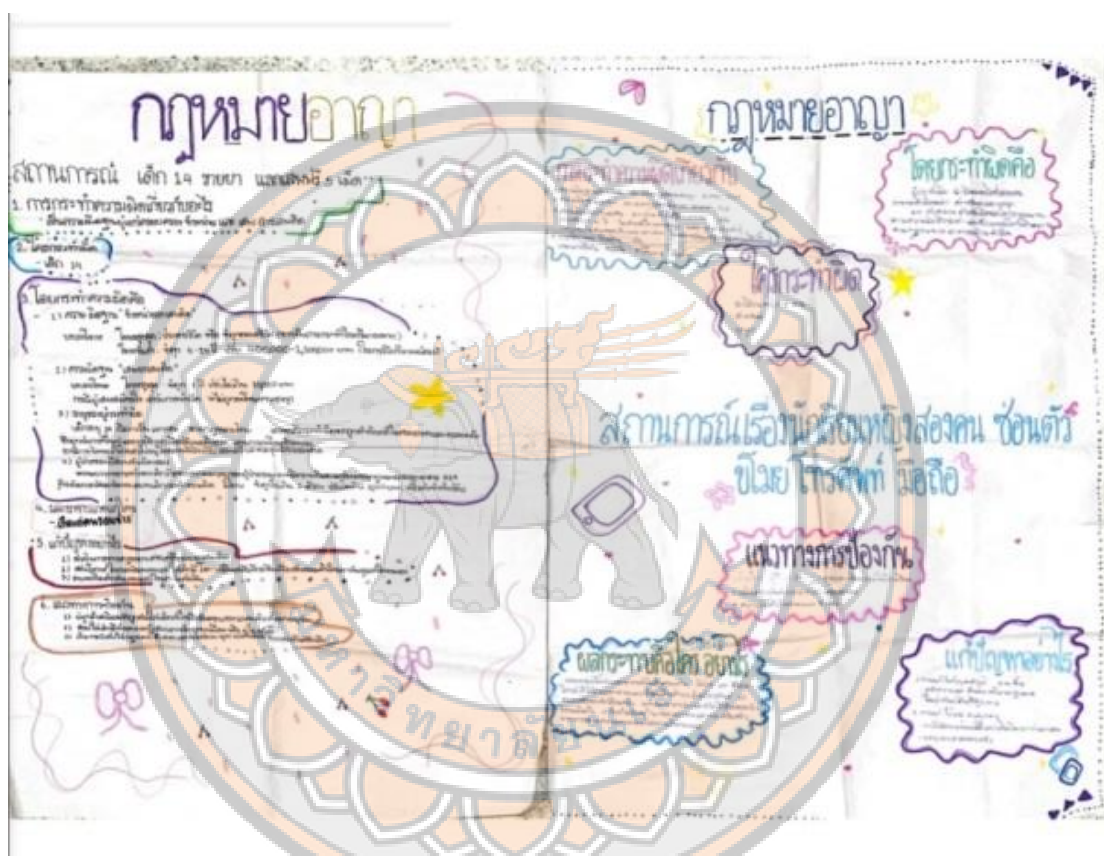
ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม นักเรียนสร้างแผนภูมิหรือแผนผังแนวคิดเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลและสรุปข้อสังเกตที่ได้จากการค้นคว้า เช่น ประเภทของการกระทำความผิดในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตัวอย่างของการกระทำความผิด และแนวทางในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปคำตอบที่ได้เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาลงในกระดานปฐพี และทำการประเมินว่าสามารถตอบคำถามของปัญหาได้ครบถ้วนและชัดเจนหรือไม่ ครูช่วยชี้แนะและถามคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้ นักเรียนคิดต่อยอด

ภาพ 4 นักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบที่ได้เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาลงในกระดานปฐพี

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหาชั้นเรียน โดยอธิบายตัวอย่างการกระทำผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายเพิ่มเติม ครูสรุปแนวคิดสำคัญของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์พร้อมย้ำถึงการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ภาพ 5 ตัวอย่างผลงานนักเรียนเรื่อง กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อค้นพบเพิ่มเติมจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นักเรียนมีความสนใจต่อวิดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาอย่างเห็นได้ชัด นักเรียนแบบป็นประสบการณ์กับครูและเพื่อนในชั้นเรียน เช่น นักเรียนเคยเห็นข่าวนี้จากการดูโทรทัศน์ ผู้ปกครองนักเรียนเคยสั่งสินค้าจากออนไลน์แล้วได้รับของไม่ตรงกับรายละเอียด เป็นต้น นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถามกันถึงประเด็นปัญหา เมื่อนักเรียนศึกษาวิดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาเสร็จนักเรียนตั้งคำถามเช่น เราจะอย่างไรหากเจอสถานการณ์แบบวิดิทัศน์เมื่อครูถามคำถามเพื่อนำการริเริ่มตั้งคำถามต่อสถานการณ์ปัญหานักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็น เช่น คำถามจากสถานการณ์ตัวอย่างใครเป็นผู้กระทำผิดและใครเป็นผู้เสียหาย นักเรียน

ทุกกลุ่มร่วมกันตอบคำถามแม้ว่าจะไม่ใช่ประเด็นปัญหาของกลุ่มตนเอง นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงการไม่เคารพต่อกฎหมาย เช่น หากไม่เคารพต่อกฎหมายอาจถูกลงโทษตามกฎหมายกำหนด หากไม่เคารพต่อกฎหมายสังคมจะไม่สงบสุขและไม่มีความเป็นธรรม นอกจากนี้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าพบว่านักเรียนมีการแบ่งหน้าที่ และหัวข้อในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ สนใจต่อข้อกฎหมายที่ค้นพบ เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอผลงาน นักเรียนเคารพต่อกติกาของห้องเรียนรับฟังการนำเสนอของผู้อื่น ๆ ในข้อคำถามสำหรับ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 กฎหมายอาญา

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา นักเรียนรวมกลุ่มตามกลุ่มเดิมจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหา 4 สถานการณ์ วิเคราะห์สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางกฎหมายอาญา ครูตั้งคำถามกระตุ้นความคิด ครูอธิบายถึงความสำคัญของการเข้าใจกฎหมายอาญาและการเคารพในกฎเกณฑ์ของสังคม

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียนในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา โดยตั้งคำถามเพื่อตีความและทำความเข้าใจรายละเอียดของปัญหา นักเรียนบันทึกข้อสังเกตและประเด็นที่ต้องค้นคว้าเพิ่มเติมในขั้นต่อไป

ภาพ 6 กิจกรรมทำความเข้าใจกับปัญหาผ่านการถาม-ตอบส่งเสริมการทำความเข้าใจต่อสถานการณ์

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนในกลุ่มใช้เวลาในการค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ของกฎหมายอาญา สมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่กันค้นหาข้อมูล นักเรียนบันทึกข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเพื่อใช้ในขั้นตอนการสังเคราะห์ความรู้

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนร่วมกันสรุปข้อมูลที่ค้นคว้าได้ โดยจัดระเบียบข้อมูล เพื่อให้สามารถอธิบายการกระทำ ความผิดทางกฎหมายอาญาได้อย่างชัดเจน นักเรียนสร้างแผนผังความคิดหรือแผนภูมิแสดงประเภทของการกระทำ ความผิดทางกฎหมายอาญา ตัวอย่าง และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าว แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ว่าการกระทำในสถานการณ์ปัญหาตรงกับลักษณะของความผิดใด และสรุปข้อสรุปสำคัญที่ต้องนำเสนอ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนในกลุ่มสรุปคำตอบที่ได้จากการค้นคว้าและการสังเคราะห์ความรู้ พร้อมทั้งประเมินความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบ ลงในกระดาษปรูฟต่อเนื่องจาก แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ครูช่วยชี้แนะและสอบถามเพิ่มเติม เช่น การกระทำนี้จัดเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาประเภทใด และการลงโทษทางกฎหมายอาญามีผลกระทบอย่างไรต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง นักเรียนตรวจสอบว่าคำตอบของกลุ่มสามารถตอบปัญหาที่ตั้งไว้ในขั้นแรกได้ครบถ้วนหรือไม่

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์และคำตอบที่ได้เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดทางกฎหมายอาญา พร้อมทั้งอธิบายตัวอย่างที่เกี่ยวข้องและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดในชีวิตจริง ครูและเพื่อนร่วมชั้นประเมินผลงานของแต่ละกลุ่ม โดยใช้เกณฑ์การประเมิน เช่น ความถูกต้องของข้อมูล ความเข้าใจในประเด็นปัญหา และการนำเสนอที่ชัดเจน ครูดำเนินการแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ครูสรุปแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดทางกฎหมายอาญา พร้อมย้ำถึงการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และความรับผิดชอบต่อสังคม

ภาพ 7 นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน

ภาพ 8 ตัวอย่างผลงานนักเรียนในเรื่องเรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญา

ข้อค้นพบเพิ่มเติมจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องกฎหมายอาญา นักเรียนมีพัฒนาการในการตั้งคำถามต่อสถานการณ์ปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น เช่น โทษของเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมายเหมาะสมแล้วหรือไม่ การทำผิดเช่นการข่มขืน และการทำร้ายร่างกาย โทษสำหรับผู้กระทำความผิดรุนแรงเพียงพอหรือไม่ หลักจากเกิดเหตุการณ์มีการช่วยเหลือเหยื่ออย่างไร เป็นต้น จากข้อคำถามที่นักเรียนสงสัยในข้างต้น ส่งผลต่อการศึกษาค้นคว้าอย่างรอบด้าน และหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทำให้เห็นว่านักเรียนกล้าที่จะแสดงออกทางความคิดเห็น รู้จักคิดวิเคราะห์ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น นักเรียนให้ความร่วมมือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และนักเรียนมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น ตั้งใจฟัง ไม่รบกวนผู้อื่น ช่วยเหลือเพื่อนต่างกลุ่ม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สิทธิมนุษยชน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา แบ่งนักเรียนทั้งหมดออกเป็น 8 กลุ่ม ครูนำเสนอบทความสถานการณ์ปัญหา 4 สถานการณ์ ครูถามกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนแบ่งปัน

ประสบการณ์ของตนเองที่พร้อม และสามารถเล่าให้เพื่อน และครูฟังได้ และเชื่อมโยงสู่คำถามเช่น สถานการณ์นี้มีผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไร และทำไมปัญหานี้จึงยังคงเกิดขึ้นในปัจจุบัน

ภาพ 9 นักเรียนดูวีดิทัศน์ในบทความเรื่อง

บูลลี่ : ประสบการณ์ที่เลวร้ายในห้องเรียนของคนข้ามเพศ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียนในกลุ่มพูดคุยและร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา นักเรียนบันทึกข้อสังเกตและประเด็นที่ต้องการค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูล นักเรียน แบ่งหน้าที่ในกลุ่ม

ภาพ 10 นักเรียนค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากห้องสมุด

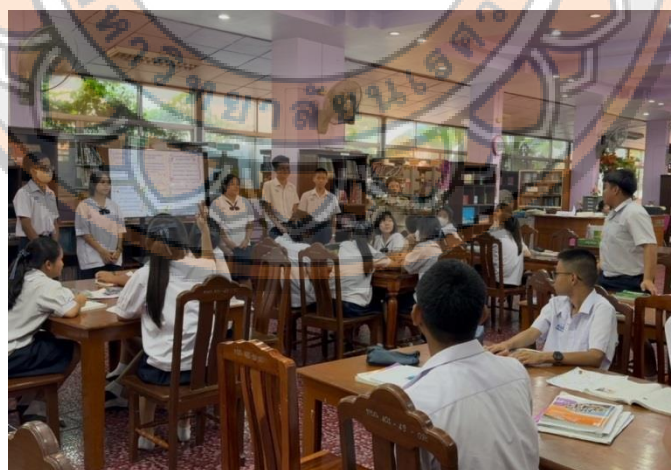
ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนในกลุ่มนำข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาพูดคุยและวิเคราะห์ร่วมกัน สร้าง แผนผังความคิด หรือ แผนภูมิ เพื่อแสดงข้อมูลที่สำคัญ

ภาพ 11 นักเรียนในกลุ่มนำข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาพูดคุยและวิเคราะห์ร่วมกัน

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนในกลุ่มตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำตอบที่ได้ ครูช่วยซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เชิงลึก

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชน พร้อมตัวอย่างและแนวทางแก้ไข นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายเพิ่มเติม ครูสรุปแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และสังคมโลก พร้อมทั้งย้ำความสำคัญของการเคารพสิทธิของทุกคนในสังคม

ภาพ 12 นักเรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ในชั้นเรียน

ภาพ 13 ตัวอย่างผลงานนักเรียน เรื่อง สิทธิมนุษยชน

ข้อค้นพบเพิ่มเติมจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิทธิมนุษยชน นักเรียนมีความสนใจในเนื้อหาบทความ โดยเฉพาะบทความเรื่อง บุลลี ประสพการณ์ที่เลวร้ายในห้องเรียนของคนข้ามเพศ โดยการตั้งใจศึกษาและเล่าถึงประสบการณ์ของตนเองที่ประสบปัญหาโดนบูลลี่ในชั้นเรียน นักเรียนในชั้นเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาของเพื่อน เช่น ไม่ทราบมาก่อนว่าเพื่อนจะรู้สึกไม่สบายใจต่อคำพูดของตนเอง จากสถานการณ์นี้พบว่า นักเรียนในชั้นเรียนแสดงออกโดยวิธีการขอโทษต่อเพื่อนร่วมชั้น และแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อน นอกจากนั้นยังพบว่านักเรียนมีคำถามที่น่าสนใจหลายคำถาม เช่น เมื่อไหร่ปัญหาเหล่านี้จะหมดไปจากสังคม เราจะมีส่วนช่วยผู้ที่ได้รับความเจ็บปวดได้อย่างไรบ้าง ปัญหาเหล่านี้จะหมดไปจากสังคมได้อย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การปกป้องคุ้มครองตนเอง ผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ครูให้นักเรียนเขียนประสบการณ์ของตนเอง และประสบการณ์ที่พบเห็นผู้อื่นถูกละเมิดสิทธิลงในกระดาษโพสต์อิทแล้วแปะบนกระดาน โดยครูและนักเรียนทำการอ่านประสบการณ์เหล่านั้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ครูพูดเชื่อมโยงเข้าสู่สถานการณ์ปัญหา แบ่งนักเรียนทั้งหมดออกเป็น 8 กลุ่ม ครูนำเสนอบทความสถานการณ์ปัญหา 4 สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ครูถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์

ภาพ 14 นักเรียนเขียนประสบการณ์ของตนเอง และประสบการณ์ที่พบเห็นผู้อื่นถูกละเมิดสิทธิ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียน และครูร่วมกันอภิปรายเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ ระบุว่าเหตุการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างไร และร่วมกันอภิปรายประเด็นปัญหาว่ามีประเด็น อะไรบ้างที่น่าสนใจ และจะหาคำตอบได้อย่างไร

ภาพ 15 นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่พบเห็นผู้อื่นถูกละเมิดสิทธิ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องเรียน

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกข้อมูลและผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าวางในกระดาน

ภาพ 16 นักเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ สร้างแผนภูมิหรือแผนผังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำที่ละเมิดสิทธิ บทบาทของผู้ปกป้องสิทธิ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาจัดทำเนื้อหาในการนำเสนอให้ครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนด ครูช่วยสอบถามเพื่อให้แนวทาง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์สถานการณ์ พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขหรือป้องกัน นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายเพิ่มเติม ครูสรุปแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ทุกคนตระหนักถึงบทบาทของตนในสังคม

ภาพ 17 ตัวอย่างผลงานนักเรียนเรื่อง การปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองและผู้อื่น

ข้อค้นพบเพิ่มเติมจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการปกป้องคุ้มครองตนเอง ผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน นักเรียนกล้าที่จะเล่าประสบการณ์การถูกละเมิดสิทธิ และประสบการณ์ที่พบเห็นผู้ถูกละเมิดสิทธิ โดยการเขียนประสบการณ์ที่ถูกละเมิดสิทธิลงในกระดาษโพสต์อิทแม้ว่าครูจะไม่ได้กำหนดให้ทุกกลุ่ม หรือทุกคนเขียนเล่าประสบการณ์ โดยนักเรียนแสดงออกทางความคิดที่น่าสนใจว่า เราต้องกล้าพูดปัญหาถึงจะถูกแก้ไข ในขณะที่เพื่อนแสดงความคิดเห็น นักเรียนในชั้นเรียนตั้งใจฟัง เคารพในความคิดของเพื่อน แสดงให้เห็นว่านักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หลังจากศึกษาสถานการณ์ปัญหา นักเรียนตั้งคำถามถึงการแยกแยะระหว่างปัญหาแรงงานเด็ก และการช่วยเหลือผู้ปกครอง ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร การตั้งคำถามเหล่านี้ทำให้ห้องเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนาความคิดร่วมกัน ในขั้นตอนการนำเสนอผลงานนักเรียนเสนอแนวทางในการให้ความช่วยเหลือโดยการค้นหาวิธีการต่าง ๆ เช่น การรายงานสถานการณ์ปัญหาผ่านระบบ e-service ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แสดงออกให้เห็นถึงความตระหนักในสิทธิผู้อื่น ให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ครูให้นักเรียนเขียนปัญหาที่พบในชุมชนของตนเองลงในกล่องประสบการณ์ สุ่มอ่านประสบการณ์เหล่านั้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ครูพูดเชื่อมโยงเข้าสู่สถานการณ์ปัญหา แบ่งนักเรียนทั้งหมดออกเป็น 8 กลุ่ม นักเรียนศึกษาสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทยที่ครูนำเสนอ ครูถามคำถามกระตุ้นคิด

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ครูเสริมข้อความสำคัญสำหรับการทำความเข้าใจ บันทึกประเด็นสำคัญเพื่อใช้ในการค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ครูแนะนำนักเรียนในการศึกษาสถานการณ์ตัวอย่างอย่างรอบด้าน หลากหลายแง่มุม และศึกษาจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย เชื่อมโยงได้ในการศึกษาปัญหาทางสังคม นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นนักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกข้อมูลสำหรับการสังเคราะห์

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ พร้อมจัดระเบียบข้อมูลที่ค้นคว้ามามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม สรุปข้อค้นพบที่สำคัญ และเตรียมการนำเสนอ

ภาพ 18 นักเรียนแบ่งปันข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามาได้

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนในกลุ่มร่วมกันตรวจสอบความครบถ้วนของการวิเคราะห์ เชื่อมโยงปัญหาเกี่ยวกับสังคมไทยในปัจจุบัน และวิเคราะห์แนวทางแก้ไขว่าครอบคลุมและปฏิบัติได้จริงหรือไม่

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายเพิ่มเติม ครูสรุปผลการเรียนรู้ โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของการเข้าใจปัญหาสังคมและการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติ

ภาพ 19 นักเรียนนำเสนอผลงาน เรื่อง ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย

ข้อค้นพบเพิ่มเติมจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจ้ดกา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสังคม

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นต่อ
 กรณีปัญหา นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผน

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่กำหนดขึ้น นักเรียนอภิปรายแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการเป็นพลเมืองที่ดี

ภาพ 21 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ปัญหา

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ครูแนะนำนักเรียนในการศึกษาสถานการณ์ตัวอย่างอย่างรอบด้าน หลากหลายแง่มุม และศึกษาจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย เชื่อถือได้ในการศึกษาปัญหาทางสังคม นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น

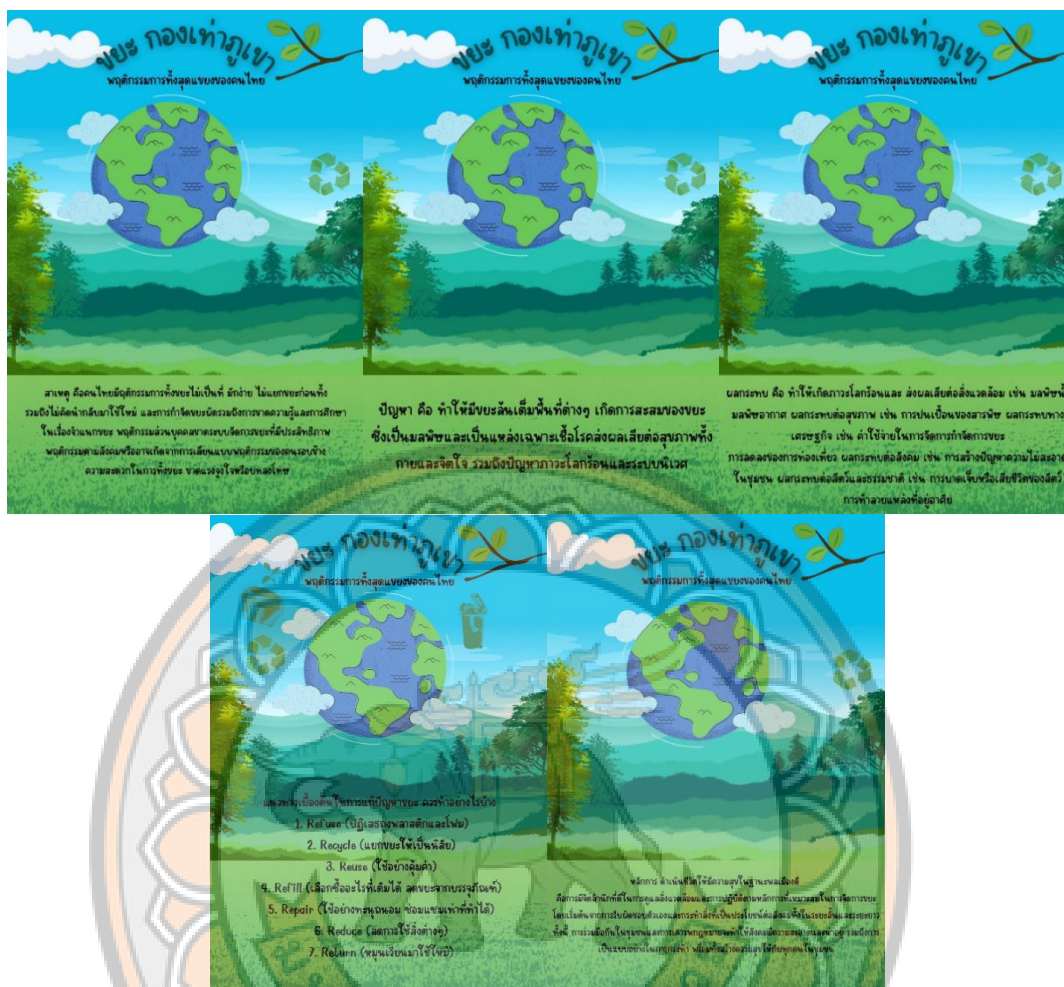
ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูลและจัดระเบียบข้อมูลในรูปแบบแผนภาพ แผนผัง หรืออินโฟกราฟิก วิเคราะห์ว่าการเป็นพลเมืองที่ดีช่วยแก้ปัญหาและสร้างความสุขได้อย่างไร

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนร่วมกันสรุปข้อค้นพบในกลุ่ม ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และเตรียมพร้อมสำหรับการนำเสนอ

ภาพ 22 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อค้นพบในกลุ่ม

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ครูสรุปบทเรียน โดยเน้นย้ำว่า การเป็นพลเมืองที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความสุขทั้งในระดับบุคคลและสังคม พร้อมพูดคุย เสนอแนวทางที่นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ภาพ 23 ตัวอย่างผลงานนักเรียนในสถานการณ์ปัญหาขยะกองเท่งภูเขา

ข้อค้นพบเพิ่มเติมจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสังคม ในขั้นตอนการทำความเข้าใจกับปัญหานักเรียนสนใจในทุกสถานการณ์ปัญหา แต่มีความสนใจสถานการณ์ปัญหา เรื่อง"ขยะ" เท่งภูเขา พฤติกรรมที่ส่งผลต่อขยะของคนไทย และมีการแสดงความคิดเห็น เช่น บริเวณหน้าโรงเรียนบริเวณจุดรอรถรับส่งมักจะมีขยะเป็นจำนวนมาก ในโรงเรียนมีถังขยะสำหรับแยกขยะแต่นักเรียนบางคนไม่แยกขยะ จึงสังเกตได้ว่านักเรียนจะให้ความสนใจในสถานการณ์ปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวของนักเรียน ในกิจกรรมนำเสนอผลงานนักเรียนสามารถถ่ายทอดสู่เพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่นได้ ผ่านการนำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเสนอวิธีแก้ไขปัญหา เช่น การรณรงค์สร้างจิตสำนึกของนักเรียน การเพิ่มจุดแยกขยะในโรงเรียน เป็นต้น นักเรียนแสดงออกให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อสังคมโดยรอบของตนเอง

ผลการประเมินกิจกรรมการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ผู้วิจัยประเมินกิจกรรมการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จากผลการสัมภาษณ์ ครูที่ปรึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จำนวน 2 คน เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ผลการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ปกครองจากกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายประจำปีการศึกษา 2567 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จำนวน 5 คน เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท และการดำเนินการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการสัมภาษณ์ ครูที่ปรึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จำนวน 2 คน เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท มีดังนี้

1. ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ

1.1 นักเรียนรู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง โดยนักเรียนเข้าใจสิทธิเสรีภาพของตัวเอง ยกตัวอย่าง เช่น การเลือกสถานนักเรียน การกล้าแสดงความคิดเห็นต่าง ตอนที่ครูซักถามในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน อีกทั้ง นักเรียนถูกละเมิดสิทธิ เช่น ถูกเพื่อนแกล้ง นักเรียนจะแจ้งครูทราบและดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนรู้จากสิทธิพื้นฐานของตนเอง ในสถานภาพของการเป็นนักเรียน เช่น กฎ ระเบียบ ชั้นพื้นฐานของโรงเรียน และปกป้องเสรีภาพด้วยการปฏิบัติตามระเบียบ

...นักเรียนเข้าใจสิทธิเสรีภาพของตนเอง ยกตัวอย่าง เช่น การเลือกสถานนักเรียน การกล้าแสดงความคิดเห็นต่าง ตอนที่ครูซักถามในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน นักเรียนที่ถูกละเมิดสิทธิ เช่น ถูกเพื่อนแกล้งนักเรียนจะแจ้งครูทราบและดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนรู้จากสิทธิพื้นฐานของตนเองในสถานภาพของการเป็นนักเรียน เช่น กฎ ระเบียบ ชั้นพื้นฐานของโรงเรียน และปกป้องเสรีภาพด้วยการปฏิบัติตามระเบียบ (ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

1.2 นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการเคารพสิทธิของเพื่อนร่วมชั้นหรือครู โดยนักเรียนเคารพกติกาในการเรียนร่วมกันในห้องเรียน โดยไม่ส่งเสียงรบกวนเพื่อนๆ ในขณะเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล ในการดำเนินการสอนในชั้นเรียน นักเรียนส่วนใหญ่จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครูอย่างตั้งใจ มีมารยาทในการเรียน โดยปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ครูผู้สอนตั้งข้อตกลงไว้ในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน

...นักเรียนเคารพกติกาในการเรียนร่วมกันในห้องเรียน โดยไม่ส่งเสียงรบกวนเพื่อน ๆ ในขณะเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล ในการดำเนินการสอนในชั้นเรียน นักเรียนส่วนใหญ่จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครูอย่างตั้งใจ (ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนมีมารยาทในการเรียน โดยปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ครูผู้สอนตั้งข้อตกลงไว้ในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน (ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

1.3 นักเรียนพยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยการให้ความช่วยเหลือของนักเรียนชาย ที่ช่วยนักเรียนหญิงยกของ หรือยกกระเป๋าสัมภาระตอนเข้าร่วมกิจกรรมเดินทางไกล และอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือเนตรนารี จากการสังเกตการทำงานกลุ่มไม่ว่าจะจับกลุ่ม 2, 3, 4, 5 คน นักเรียนช่วยกันอธิบาย และสอนเพื่อนตามที่ครูมอบหมายงานในชั้นเรียนด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจเรียนดี

...จากการให้ความช่วยเหลือของนักเรียนชาย ที่ช่วยนักเรียนหญิงยกของ หรือยกกระเป๋าสัมภาระตอนเข้าร่วมกิจกรรมเดินทางไกล และอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือเนตรนารี (ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...จากการสังเกตการทำงานกลุ่มไม่ว่าจะจับกลุ่ม 2, 3, 4, 5 คน นักเรียนช่วยกันอธิบาย และสอนเพื่อนตามที่ครูมอบหมายงานในชั้นเรียนด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจเรียนดี
(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

1.4 ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกับเพื่อน จากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ ครูที่ปรึกษามีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีการส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภาพและสร้างสรรค์ อีกทั้งมีการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสนใจและกล้าแสดงออก

...จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกับเพื่อน จากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ ครูที่ปรึกษามีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีการส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภาพและสร้างสรรค์
(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนมีการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสนใจและกล้าแสดงออก
(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

2. ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่

2.1 นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาของห้องเรียน โดยปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน เช่น การรักษาทรัพย์สินภายในห้องเรียนที่ใช้ร่วมกัน ปิดไฟ พัดลม ทีวี เมื่อไม่ได้ใช้ พฤติกรรมที่สังเกตเห็นในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของห้องเรียนที่เห็นได้ชัดเจน ประกอบด้วย นักเรียนมีการรักษาความสะอาดตลอดเวลา ตรงต่อเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเข้าเรียนและการส่งงาน

...นักเรียนปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน เช่น การรักษาทรัพย์สินภายในห้องเรียนที่ใช้ร่วมกัน ปิดไฟ พัดลม ทีวี เมื่อไม่ได้ใช้ นักเรียนมีพฤติกรรมที่สังเกตเห็นในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของห้องเรียนที่เห็นได้ชัดเจน
(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนมีการรักษาความสะอาดตลอดเวลา ตรงต่อเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเข้าเรียนและการส่งงาน

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

2.2 นักเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายทั้งในด้านการเรียนและกิจกรรมอื่น โดยแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน คือ ส่งการบ้าน ทำความสะอาดเวรประจำวัน หรือเขตพื้นที่ด้วยความรับผิดชอบ รู้หน้าที่ของตนเองโดยครูไม่ต้องควบคุม มีการติดตามภาระงานจากครูผู้สอนทุกรายวิชา ในกรณีที่นักเรียนไม่ได้มาโรงเรียนในวันนั้น

...นักเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน คือ ส่งการบ้าน ทำความสะอาดเวรประจำวัน หรือเขตพื้นที่ด้วยความรับผิดชอบ

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเองโดยครูไม่ต้องควบคุม มีการติดตามภาระงานจากครูผู้สอนทุกรายวิชา ในกรณีที่นักเรียนไม่ได้มาโรงเรียนในวันนั้น

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

2.3 เมื่อชี้แนะในเรื่องความรับผิดชอบนักเรียนตอบสนอง โดยส่วนใหญ่รับฟังและพยายามปรับปรุงพฤติกรรมให้ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น การทำเวรเขตพื้นที่และบริเวณโรงอาหาร นักเรียนรู้จากแบ่งหน้าที่การทำ นักเรียนตอบสนองด้วยการปฏิบัติตามหน้าที่ตนเองที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องให้ครูคอยพูดซ้ำๆ

...นักเรียนโดยส่วนใหญ่รับฟังและพยายามปรับปรุงพฤติกรรมให้ดีขึ้น นักเรียนมีการทำเวรเขตพื้นที่และบริเวณโรงอาหาร

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนรู้จากแบ่งหน้าที่การทำ นักเรียนตอบสนองด้วยการปฏิบัติตามหน้าที่ตนเองที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องให้ครูคอยพูดซ้ำๆ

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

2.4 ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยแนะนำเกี่ยวกับการแบ่งเวลาและความรับผิดชอบ อีกทั้งมีการชมเชยเมื่อนักเรียนทำสิ่งที่ถูกต้อง และมีความรับผิดชอบ เช่น การส่งการบ้าน การทำเวรต่าง ๆ ของห้อง สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตำแหน่ง หัวหน้าห้องเรียน โดยให้เวียนทุก ๆ วัน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การรับผิดชอบต่อสังคม

...นักเรียนมีการแบ่งเวลาและความรับผิดชอบ มีการชมเชยเมื่อนักเรียนทำสิ่งที่ถูกต้อง และมีความรับผิดชอบ เช่น การส่งการบ้าน การทำเวรต่างๆ ของห้อง
(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตำแหน่งหัวหน้าห้องเรียน โดยให้เวียนทุกๆ วัน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การรับผิดชอบต่อสังคม
(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

3. ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจรรย์ญาณ

3.1 นักเรียนติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม และประเมินความถูกต้อง น่าเชื่อถือของข้อมูล โดยนักเรียนติดตามข่าวสารทางช่องข่าวออนไลน์ ในโทรทัศน์ ผ่านสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือ เช่น ไทยรัฐ หรือ BBC รวมทั้งพอร์ทัลแคสของสื่อต่าง ๆ พร้อมทั้งนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนหรือครู เพื่อใช้ความถูกต้องของข้อมูลว่าตรงกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมอบหมายงานให้นักเรียนวิจารณ์ข่าวต่าง ๆ จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ทางการ โดยสอดแทรกความฉลาดทางดิจิทัล

...นักเรียนติดตามข่าวสารทางช่องข่าวออนไลน์ ในโทรทัศน์ ผ่านสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือ เช่น ไทยรัฐ หรือ BBC รวมทั้งพอร์ทัลแคสของสื่อต่างๆ พร้อมทั้งนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนหรือครู เพื่อใช้ความถูกต้องของข้อมูลว่าตรงกัน
(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มอบหมายงานให้นักเรียนวิจารณ์ข่าวต่าง ๆ จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ทางการ โดยสอดแทรกความฉลาดทางดิจิทัล

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

3.2 นักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม โดยมีส่วนร่วมในการวางแผน timeline และออกแบบกิจกรรมของโครงการเกี่ยวกับวิชาการบางโครงการ รวมทั้งเป็นผู้ดูแลควบคุมติดตามตลอดการทำกิจกรรม ของผู้ร่วมกิจกรรมทุกคน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ มีการจัดกิจกรรมช่วงเวลาเรียน เช่น ให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์นอกสถานศึกษา ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น วัด ชุมชน มีโครงการปลูกป่าชายเลน ปลูกต้นไม้บริเวณต่าง ๆ ของชุมชน ฝึกความเป็นผู้นำและผู้เสียสละ เช่น งานกีฬาประจำปีโรงเรียน

...นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน timeline และออกแบบกิจกรรมของโครงการเกี่ยวกับวิชาการบางโครงการ รวมทั้งเป็นผู้ดูแลควบคุมติดตามตลอดการทำกิจกรรม ของผู้ร่วมกิจกรรมทุกคน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...มีการจัดกิจกรรมช่วงเวลาเรียน เช่น ให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์นอกสถานศึกษา ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น วัด ชุมชน มีโครงการปลูกป่าชายเลน ปลูกต้นไม้บริเวณต่าง ๆ ของชุมชน นักเรียนฝึกความเป็นผู้นำและผู้เสียสละ เช่น งานกีฬาประจำปีโรงเรียน

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

3.3 นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่สำคัญต่อโรงเรียนได้ โดยการจัดตั้งสภาของโรงเรียน มีการแสดงความคิดเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆของโรงเรียน เสนอต่อคณะครูและผู้บริหาร ก่อนมีการประชุมสภาประจำเดือน หรือการประชุมของครู นักเรียนรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของตนเอง และเพื่อนยื่นต่อสภาหรือคุณครู

...นักเรียนมีการจัดตั้งสภาของโรงเรียน นักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน เสนอต่อคณะครูและผู้บริหาร ก่อนการประชุมสภา

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของตนเอง และเพื่อนยื่นต่อสภาหรือคุณครู

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

3.4 ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมต่อสังคม โดยมีบทบาทส่งเสริมด้านจิตอาสา โดยเริ่มจากห้องเรียนนำไปสู่โรงเรียนและชุมชน มีการพานักเรียนทำกิจกรรมจิตอาสาที่คอยดูแล ตลอดจนช่วยเหลือนักเรียนด้วยกัน เช่น การจัดเวรรับน้องเล็กหน้าประตูตอนเช้า และส่งกลับบ้านหลังเลิกเรียน หรือเวรการตรวจอาคารเรียนช่วงกลางวัน

...นักเรียนมีบทบาทส่งเสริมด้านจิตอาสา โดยเริ่มจากห้องเรียนนำไปสู่โรงเรียนและชุมชน

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...มีการพานักเรียนทำกิจกรรมจิตอาสาที่คอยดูแล ตลอดจนช่วยเหลือนักเรียนด้วยกัน เช่น การจัดเวรรับน้องเล็กหน้าประตูตอนเช้า และส่งกลับบ้านหลังเลิกเรียน หรือเวรการตรวจอาคารเรียนช่วงกลางวัน

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

4. ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

4.1 นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงความตั้งใจในการริเริ่มในกิจกรรมที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อโรงเรียน โดยริเริ่มดำเนินกิจกรรมที่สอนน้อง เป็นการสอนน้องอ่านหนังสือช่วงพักกลางวัน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย และพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์โดยการคิดเลขเร็ว ทีมสภานักเรียนให้นักเรียนช่วยการแสดงความคิดเห็นลงในกล่องแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียน เช่น โครงการลดขยะ โครงการประหยัดพลังงาน เป็นต้น

...นักเรียนดำเนินกิจกรรมที่สอนน้อง เป็นการสอนน้องอ่านหนังสือช่วงพักกลางวัน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย และพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์โดยการคิดเลขเร็ว

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...ทีมสภานักเรียนให้นักเรียนช่วยการแสดงความคิดเห็นลงในกล่องแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียน เช่น โครงการลดขยะ โครงการประหยัดพลังงาน เป็นต้น

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

4.2 นักเรียนมีความพยายามเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยรอบตัวในทางที่ดีขึ้น โดยการรณรงค์การคัดแยกขยะโดยมีตะแกรงเก็บขวดน้ำ เพื่อนำไปขายเป็นเงินสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน สร้างความตระหนักในการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน ไปสู่ชุมชน ช่วยกันรักษาความสะอาดพื้นที่ห้องเรียนอาคารเรียน และส่วนรับผิดชอบของตนเอง รวมไปถึงการรณรงค์การแยกประเภทขยะ ขวดพลาสติก ก่อนนำไปขาย รวมถึงการคัดแยกประเภทของกระดาก่อนนำไปขาย

...นักเรียนรณรงค์การคัดแยกขยะโดยมีตะแกรงเก็บขวดน้ำ เพื่อนำไปขายเป็นเงินสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน นักเรียนสร้างความตระหนักในการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียนไปสู่ชุมชน ช่วยกันรักษาความสะอาดพื้นที่ห้องเรียนอาคารเรียน และส่วนรับผิดชอบของตนเอง

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนรณรงค์การแยกประเภทขยะ ขวดพลาสติก ก่อนนำไปขาย รวมถึงการคัดแยกประเภทของกระดาก่อนนำไปขาย

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

4.3 ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคม โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก มีการสนับสนุนให้นักเรียนทำโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและสังคม สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะ โดยเฉพาะประเภทขวดน้ำและกระดาก การสนับสนุนการให้ความรู้น้อง ๆ นักเรียนหน้าเสาธง

...นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก มีการสนับสนุนให้นักเรียนทำโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและสังคม

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะ โดยเฉพาะประเภทขวดน้ำและกระดาก การสนับสนุนการให้ความรู้น้องๆ นักเรียนหน้าเสาธง

(ครูที่ปรึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2567)

ผลการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ปกครองจากกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายประจำปีการศึกษา 2567 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย จำนวน 5 คน เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท มีดังนี้

1. ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ

1.1 นักเรียนรู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง โดยกล้าแสดงออกในเรื่องส่วนตัว มีความคิดเป็นของตนเองไม่ว่าเรื่องการศึกษา หรือเรื่องส่วนตัว ไม่ยอมให้ใครมาละเมิดเรื่องส่วนตัว ถ้าถูกกลั่นแกล้ง จะมีการโต้ตอบถ้าเรื่องนั้นตนเองไม่ผิดหรือไม่เกี่ยวข้อง นักเรียนรู้จักและปกป้องสิทธิของตนเองโดยการไม่ยอมให้ผู้อื่นและเมื่อสิทธิของตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสมในโรงเรียนและสังคม

...น้องกล้าแสดงออกในเรื่องส่วนตัว มีความคิดเป็นของตนเองไม่ว่าเรื่องการศึกษา หรือเรื่องส่วนตัว ไม่ยอมให้ใครมาละเมิดเรื่องส่วนตัว ถ้าถูกกลั่นแกล้ง จะมีการโต้ตอบถ้าเรื่องนั้นตนเองไม่ผิดหรือไม่เกี่ยวข้อง

(ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...เด็ก ๆ รู้จักและปกป้องสิทธิของตนเองโดยการไม่ยอมให้ผู้อื่นและเมื่อสิทธิของตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสมในโรงเรียนและสังคม

(ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

1.2 นักเรียนรู้จัก และปกป้องสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น โดยเคารพสิทธิของผู้อื่นไม่ยุ่งเรื่องส่วนตัวของเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้ดีให้ความช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นเคารพการแสดงความคิดเห็น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะไม่เห็นด้วย

...นักเรียนเคารพสิทธิของผู้อื่นไม่ยุ่งเรื่องส่วนตัวของเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้ดีให้ความช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ

(ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...น้องรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นเคารพการแสดงความคิดเห็น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะไม่เห็นด้วย

(ผู้ปกครองคนที่ 4, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

1.3 นักเรียนพยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยช่วยเหลือเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้ดี รู้จักแบ่งปัน เพื่อนมีปัญหาที่รู้จักช่วยเหลือในสิ่งที่นักเรียนพอช่วยได้ เต็มใจให้ความช่วยเหลือผู้อื่นไม่เลือกปฏิบัติช่วยเหลือเพื่อนที่มีปัญหาในการเรียน โดยการอธิบายบทเรียนให้

...เด็ก ๆ ช่วยเหลือเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้ดี รู้จักแบ่งปัน เพื่อนมีปัญหาที่รู้จักช่วยเหลือในสิ่งที่นักเรียนพอช่วยได้

(ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนเต็มใจให้ความช่วยเหลือผู้อื่นไม่เลือกปฏิบัติช่วยเหลือเพื่อนที่มีปัญหาในการเรียนโดยการอธิบายบทเรียนให้

(ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

1.4 ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง โดยสอนให้นักเรียนรู้จักกล้าแสดงออกในสิ่งที่คิด ทำให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง สอนให้นักเรียนรู้จักว่าอะไรถูกอะไรผิด ส่งเสริมให้รู้จักปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองแต่ต้องอยู่ในความเหมาะสม ปลูกฝังให้กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพและเหมาะสม

...รู้จักกล้าแสดงออกในสิ่งที่คิด ทำให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง สอนให้นักเรียนรู้จักว่าอะไรถูกอะไรผิด

(ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...ส่งเสริมให้รู้จักปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองแต่ต้องอยู่ในความเหมาะสม ปลูกฝังให้กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพและเหมาะสม

(ผู้ปกครองคนที่ 4, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

2. ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่

2.1 นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ผู้ปกครองกำหนด โดยปฏิบัติตามกฎ เช่น ล้างจาน ที่ทาน ข้าวเก็บของเป็นประจำ ไม่เล่นโทรศัพท์หลัง 5 โมง ช่วยงานบ้าน ล้างจาน ซักผ้า บริหารและรู้จักเวลาแบ่งเวลาด้วยตนเอง

...น้องปฏิบัติตามกฎ เช่น ล้างจานที่ทาน ข้าวเก็บของเป็นประจำ ไม่เล่นโทรศัพท์
หลัง 5 ทุ่ม ช่วยงานบ้าน ล้างจาน ซักผ้า

(ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนบริหารและรู้จักเวลาแบ่งเวลาด้วยตนเอง

(ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

2.2 นักเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายทั้งในด้านการเรียนและกิจกรรมอื่น โดยเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมอาสาสมัครทำงานหลายๆ วิชาเสร็จตรงตามเวลา เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษ ร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมให้ความร่วมมือดีความรับผิดชอบที่ครูมอบหมายให้

...นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมอาสาสมัครทำงานหลาย ๆ วิชาเสร็จตรงตามเวลา

(ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...น้องเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษ ร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมให้ความร่วมมือดีความรับผิดชอบที่ครูมอบหมายให้

(ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

2.3 เมื่อชี้แนะนักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบ นักเรียนตอบสนองโดยรับฟังและพยายามนำคำแนะนำไปปรับปรุง เมื่อผู้ปกครองชี้แนะหรือแนะนำจะปฏิบัติตามบางเรื่องนักเรียนจะสงสัยและคิดว่าทำไม่ได้ก็จะมาปรึกษา

...นักเรียนรับฟังและพยายามนำคำแนะนำไปปรับปรุง เมื่อผู้ปกครองชี้แนะหรือแนะนำจะปฏิบัติตาม

(ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...บางเรื่องนักเรียนจะสงสัยและคิดว่าทำไม่ได้ก็จะมาปรึกษา

(ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

2.4 ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ โดยสอนให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หากทำหน้าที่ตัวเองเสร็จสำเร็จได้ด้วยดีจะมีรางวัล สอนให้เห็นผลของการไม่รับผิดชอบ เช่น ถ้าไม่ทำการบ้านจะส่งผลต่อการเรียน สอนด้วยเหตุผลว่าอะไรดีอะไรไม่ดี ไม่ควรปฏิบัติ มีปัญหาอะไรให้มาบอกมาปรึกษาทุกเรื่อง จะช่วยแนะนำแก้ปัญหาให้กำลังใจให้รางวัลในการปฏิบัติตัวดี

...สอนให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หากทำหน้าที่ตัวเองเสร็จสำเร็จได้ด้วยดีจะมีรางวัล สอนให้เห็นผลของการไม่รับผิดชอบ เช่น ถ้าไม่ทำการบ้านจะส่งผลต่อการเรียน

(ผู้ปกครองคนที่ 4, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...สอนด้วยเหตุผลว่าอะไรดีอะไรไม่ดี ไม่ควรปฏิบัติ มีปัญหาอะไรให้มาบอกมาปรึกษาทุกเรื่อง จะช่วยแนะนำแก้ปัญหาให้กำลังใจให้รางวัลในการปฏิบัติตัวดี

(ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

3. ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ

3.1 นักเรียนติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม และประเมินความถูกต้อง น่าเชื่อถือของข้อมูล โดยติดตามข่าวจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น เว็บไซต์ทางการ สำนักข่าวหลัก ดูข่าวจากหลายๆ สำนักงาน หลายๆเว็บไซต์ ที่น่าเชื่อถือและนำมาคิดวิเคราะห์ว่าข่าวจริงหรือข่าวปลอมซ้ำ

...นักเรียนติดตามข่าวจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น เว็บไซต์ทางการ สำนักข่าวหลัก

(ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...เด็ก ๆ ดูข่าวจากหลาย ๆ สำนักงาน หลาย ๆ เว็บไซต์ ที่น่าเชื่อถือและนำมาคิดวิเคราะห์ว่าข่าวจริงหรือข่าวปลอมซ้ำ

(ผู้ปกครองคนที่ 4, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

3.2 นักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม โดยช่วยงานอาสาสมัคร เช่น เก็บขยะในโรงเรียน ช่วยเก็บขยะริมน้ำ ช่วยงานบุญของวัดแถวชุมชน

...นักเรียนช่วยงานอาสาสมัคร เช่น เก็บขยะในโรงเรียน ช่วยเก็บขยะริมน้ำ
(ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...น้องช่วยงานบุญของวัดแถวชุมชน
(ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

3.3 นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่สำคัญต่อชุมชน โดยให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนหรือชุมชน การใช้สื่อออนไลน์แสดงความคิดเห็นอยากสร้างสรรค์และแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน การใช้สิทธิ์หรือเสรีภาพของตนเอง กล้าแสดงออกตามความคิดของตนเอง

...นักเรียนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนหรือชุมชน การใช้สื่อออนไลน์แสดงความคิดเห็นอยากสร้างสรรค์และแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน
(ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...น้องใช้สิทธิ์หรือเสรีภาพของตนเอง กล้าแสดงออกตามความคิดของตนเอง
(ผู้ปกครองคนที่ 4, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

3.4 ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมต่อสังคม โดยเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเมื่อมีโอกาส แนะนำเรื่องการใช้สื่อออนไลน์อย่างระมัดระวัง ส่งเสริมให้มีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ไปเจอสังคมใหม่ ๆ หลากหลายผู้คนให้ได้เจอคนหลายรูปแบบและสอนวิธีรับมือให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

...น้องเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเมื่อมีโอกาส แนะนำเรื่องการใช้สื่อออนไลน์อย่างระมัดระวัง
(ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ไปเจอสังคมใหม่ ๆ หลากหลายผู้คนให้ได้เจอคนหลายรูปแบบและสอนวิธีรับมือให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม
(ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

4. ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

4.1 นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงความตั้งใจในการริเริ่มในกิจกรรมที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชน โดยร่วมกิจกรรมของโรงเรียนทุกกิจกรรม ในบ้านก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จัดตั้งกลุ่มในการติวหนังสือสอบ รณรงค์โดยไม่ทิ้งขยะ เสนอแนวคิดการลดใช้พลาสติกในโรงเรียน

...น้องร่วมกิจกรรมของโรงเรียนทุกกิจกรรม ในบ้านก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
(ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...เด็ก ๆ จัดตั้งกลุ่มในการติวหนังสือสอบ รณรงค์โดยไม่ทิ้งขยะ เสนอแนวคิดการลดใช้พลาสติกในโรงเรียน
(ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

4.2 นักเรียนมีความพยายามเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยรอบตัวในทางที่ดีขึ้น โดยช่วยจัดระเบียบในบ้าน ถ้าตนเองเห็นสมควร ช่วยประหยัดทรัพยากรในบ้าน เช่น ปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้ เก็บขยะและรักษาความสะอาดในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน บอกให้เพื่อนไม่ทิ้งขยะตามความเคยชิน

...เด็ก ๆ ช่วยจัดระเบียบในบ้าน ช่วยประหยัดทรัพยากรในบ้าน เช่น ปิดน้ำ ปิดไฟเมื่อไม่ใช้
(ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนเก็บขยะและรักษาความสะอาดในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน บอกให้เพื่อนไม่ทิ้งขยะตามความเคยชิน
(ผู้ปกครองคนที่ 4, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

4.3 ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคม โดยเป็นแบบอย่างที่ดีในการช่วยเหลือสังคม ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่น สนับสนุนทุกเรื่องในเรื่องที่ยากทำ แต่ต้องเป็นเรื่องที่ดีมีประโยชน์ ไม่ทำตัวเป็นปัญหาต่อสังคม

...นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีในการช่วยเหลือสังคม ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่น

(ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

...น้องสนับสนุนทุกเรื่องในเรื่องที่อยากทำ แต่ต้องเป็นเรื่องที่ดีมีประโยชน์ ไม่ทำตัวเป็นปัญหาต่อสังคม

(ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2567)

จากการดำเนินการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท มีผลดังนี้

1. การแสดงออกของนักเรียนต่อครูผู้สอน

1.1 ความสนใจในการแสดงออกของนักเรียน นักเรียนให้ความสนใจและตั้งใจฟังครูขณะสอน โดยแสดงออกผ่านการตั้งคำถามหรือแสดงความคิดเห็น และนักเรียนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่ครูอธิบาย

1.2 ความร่วมมือในการแสดงออกของนักเรียน นักเรียนให้ความร่วมมือกับครูขณะสอนสนใจในปัญหาต่าง ๆ ที่นำเสนอ เช่น ร่วมตอบคำถามหรือทำกิจกรรมอย่างสนใจ ทั้งยังปฏิบัติตามคำแนะนำของครูโดยไม่ต้องเตือนหลายครั้ง

1.3 การแสดงออกของนักเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูผู้สอนได้ และสามารถนำเสนองานหรืออธิบายความคิดของตนเองได้

2. การทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

2.1 ความสนใจในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมกลุ่ม ฟังความคิดเห็นของเพื่อนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2.2 ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน นักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อนอย่างเป็นมิตรและให้ความร่วมมือ และนักเรียนสามารถแบ่งงานกันทำได้อย่างเหมาะสม

2.3 การทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนทำงานกลุ่มตามแนวทางที่ได้รับมอบหมายนักเรียนสามารถ สรุปงานที่ได้รับผิดชอบและอธิบายให้เพื่อนฟังได้

3. บทเรียนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

3.1 ความสนใจกับบทเรียนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความสนใจในเนื้อหาบทความ และข่าวต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาของสังคมที่ครูนำเสนอ โดยเฉพาะบทความที่เกี่ยวข้องกับ

สิทธิมนุษยชน อย่างบทความเรื่อง บุลลี ประสบการณ์ที่เลวร้ายในห้องเรียนของคนข้ามเพศ นักเรียนมีคำถามที่น่าสนใจหลายคำถาม เช่น เมื่อไหร่ปัญหาเหล่านี้จะหมดไปจากสังคม เราจะมีส่วนช่วยผู้ที่ได้รับความเจ็บปวดได้อย่างไรบ้าง และนักเรียนติดตามบทเรียนอย่างตั้งใจ มีการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม นักเรียนมักจะศึกษาปัญหาของสังคมที่ครูนำเสนอ และสอบถามเพิ่มเติมหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

3.2 ความร่วมมือกับบทเรียนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ครูกำหนดและได้มอบหมายงานให้นักเรียน ให้ความสนใจและมีคำถามใหม่ ๆ เสมอ ทั้งการนำเสนองานนักเรียนมักจะสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นนั้น ๆ มานำเสนอให้ครูและเพื่อนได้ร่วมกันแสดงออกทางความคิดเห็น

3.3 การทำงานตามบทเรียนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนสามารถงานที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน ด้วยความตั้งใจและครบประเด็น และสามารถถ่ายทอดสู่เพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่นได้ ผ่านการนำเสนอ

4. สื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

4.1 ความสนใจกับสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความสนใจในเนื้อหาบทความ และข่าวต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาของสังคม นักเรียนแสดงความตื่นตัวหรือความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากสื่อที่ครูจัดเตรียม

4.2 ความร่วมมือกับสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนศึกษาสื่อเนื้อหาบทความ และข่าวต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาของสังคมที่ครูนำเสนอด้วยความตั้งใจ และปฏิบัติตามคำแนะนำ

4.3 การทำงานตามสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนสามารถอธิบายเนื้อหา วิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ จากเนื้อหาบทความ และข่าวต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาของสังคมที่ครูนำเสนอให้ได้เรียนรู้

5. กิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

5.1 ความสนใจกับกิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนแสดงความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะตอนครูนำเสนอบทความ และข่าวต่าง ๆ นักเรียนมักจะสนใจว่ากลุ่มของนักเรียนจะได้ประเด็นใดสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม นอกจากนั้นยังสนใจในประเด็นของเพื่อนกลุ่มอื่น

5.2 ความร่วมมือกับกิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนทำกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด และนักเรียนสามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมที่ครูกำหนด

5.3 การทำงานตามกิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนสามารถสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม ผ่านคำถามที่นักเรียนถามครู และผ่านการนำเสนอของนักเรียน

6. บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

6.1 ความสนใจในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนให้ความร่วมมือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และนักเรียนมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น ตั้งใจฟัง ไม่รบกวนผู้อื่น ช่วยเหลือเพื่อนต่างกลุ่ม

6.2 ความร่วมมือเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน และนักเรียนเคารพความคิดเห็นของเพื่อนและครู

6.3 การทำงานตามบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมกลุ่ม ที่นักเรียนมีอิสระอย่างเต็มที่ในการได้แสดงออกทางความคิดเห็น

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างครบถ้วน โดยในแต่ละรายบุคคลมีการใช้ระยะเวลาที่แตกต่างกันออกไปตามสถานการณ์ ผู้เรียนเรียนรู้ตามสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ 2) ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ 3) ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ 4) ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง ทำให้นักเรียนมีสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ดังนี้

1. ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ

1.1 นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นต่าง ตอนที่ครูซักถามในการทำกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในห้องเรียน

1.2 นักเรียนรู้จากสิทธิพื้นฐานของตนเองในสถานภาพของการเป็นนักเรียน เช่น กฎระเบียบ ชั้นพื้นฐานของโรงเรียน

1.3 นักเรียนเคารพกติกาในการเรียนร่วมกันในห้องเรียน โดยไม่ส่งเสียงรบกวนเพื่อนฯ ในขณะเรียน

1.4 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครูอย่างตั้งใจ มีมารยาทในการเรียน

1.5 นักเรียนช่วยกันอธิบายและสอนเพื่อนตามที่ครูมอบหมายงานในชั้นเรียนด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจเรียนดี

2. ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่

2.1 นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาของห้องเรียนโดยปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน

2.2 นักเรียนมีการรักษาความสะอาดตลอดเวลา ตรงต่อเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเข้าเรียนและการส่งงาน

2.3 นักเรียนส่งการบ้าน ทำความสะอาดเวรประจำวัน เขตพื้นที่ด้วยความรับผิดชอบ

2.4 นักเรียนทำเวรเขตพื้นที่และบริเวณโรงอาหาร

2.5 นักเรียนสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตำแหน่งหัวหน้าห้องเรียน โดยให้เวียนทุก ๆ วัน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การรับผิดชอบต่อสังคม

3. ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจรรย์ญาณ

3.1 นักเรียนติดตามข่าวสารทางช่องข่าวออนไลน์ ในโทรทัศน์ ผ่านสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือ

3.2 นักเรียนวิจารณ์ข่าวต่างๆ จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และ เว็บไซต์ทางการ

3.3 นักเรียนมีการบำเพ็ญประโยชน์นอกสถานศึกษา ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น วัด ชุมชน

3.4 นักเรียนฝึกความเป็นผู้นำและผู้เสียสละ เช่น งานกีฬาประจำโรงเรียน

3.5 นักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆของโรงเรียน

4. ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

4.1 นักเรียนดำเนินกิจกรรมที่สอนน้อง เป็นการสอนน้องอ่านหนังสือช่วงพักกลางวัน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย

4.2 นักเรียนแสดงความคิดเห็นลงในกล่องแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียน เช่น โครงการลดขยะ โครงการประหยัดพลังงาน เป็นต้น

4.3 นักเรียนรณรงค์การคัดแยกขยะโดยมีตะแกรงเก็บขวดน้ำ เพื่อนำไปขายเป็นเงินสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท 2) เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามวัตถุประสงค์มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

การศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท มีขอบเขตการศึกษาค้นคว้า 7 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 สภาพปัจจุบันด้านครูผู้สอน ด้านที่ 2 สภาพปัจจุบันด้านนักเรียน ด้านที่ 3 สภาพปัจจุบันด้านเนื้อหาสาระ ด้านที่ 4 สภาพปัจจุบันด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านที่ 5 สภาพปัจจุบันด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านที่ 6 สภาพปัจจุบันด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านที่ 7 ข้อเสนอแนะจากครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ที่สอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน เหน็จการเลือก โดยกำหนดเป็นเกณฑ์ว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจ และสามารถให้ข้อมูลในเรื่องนั้นๆ ได้ลึกซึ้ง โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครูผู้สอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ และโรงเรียนเทศบาลวัดหัวยาง สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่มีอยู่แล้ว และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) กล่าวคือเป็นการนำข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้ว มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประกอบการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์ สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกอย่าง

ละเอียดและนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ที่ได้จาก การสังเกต สัมภาษณ์ สันทนาและร่วมแสดง ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักตามจุดมุ่งหมายการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันด้านครูผู้สอน พบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมือง ที่เข้มแข็ง เป็นความสามารถและคุณลักษณะของบุคคลในการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นความสามารถของบุคคลในการตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมือง เป็นหนึ่งในสมรรถนะหลักตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดขึ้น หากต้องจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ความรู้และทักษะของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ ความรู้ด้านสิทธิ หน้าที่ และกฎหมายพื้นฐานของพลเมือง ทักษะการสื่อสารและการเป็นผู้นำ ความสามารถในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ปัญหาในการพัฒนาทักษะของตนเองเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในการส่งเสริม สมรรถนะความเป็นพลเมือง ได้แก่ ปัญหาบางบริบททางสังคมอาจไม่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของ พลเมือง ปัญหาการขาดแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม ปัญหาที่นักเรียนบางคนยังขาด ความสนใจในการเรียนรู้

2. สภาพปัจจุบันด้านนักเรียน พบว่า ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของพลเมือง ที่ดีในสังคม ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองที่ดี ความเข้าใจในระดับพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทของ พลเมืองที่ดี ความเคารพกฎหมายและกฎของโรงเรียน หากต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ ความเป็นพลเมือง นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาที่นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเป็น พลเมืองที่เข้มแข็ง ปัญหาที่นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ปัญหาการมีส่วนร่วมของนักเรียนใน การจัดกิจกรรม

3. สภาพปัจจุบันด้านเนื้อหาสาระ พบว่า เนื้อหาสาระในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษามีความ เชื่อมโยง สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยหลักสูตรสังคมศึกษามีส่วน เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมือง ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่ดี สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในสังคม เนื้อหาที่ควร เพิ่มเนื้อหาเข้าไป ได้แก่ ควรเพิ่มเติมการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร หลักการคิดวิเคราะห์ข่าวสาร วิธี แยกแยะข่าวปลอม เนื้อหาสาระในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษามีปัญหาต่อการส่งเสริมสมรรถนะ ความเป็นพลเมือง ได้แก่ ปัญหาเนื้อหาที่เน้นท่องจำมากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่มีการวิเคราะห์ แยกแยะ ปัญหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์

4. สภาพปัจจุบันด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า หากต้องเลือกสื่อการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง สื่อประเภทที่มีความสำคัญที่สุด ได้แก่ สื่อที่มุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สื่อการนำเสนอสถานการณ์ตัวอย่างในสังคมที่หลากหลาย สื่อเทคโนโลยี ข่าวสารบ้านเมือง หนังสือที่เหมาะสมกับวัย ปัญหาในการเลือกหรือใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อที่ทันสมัย

5. สภาพปัจจุบันด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ไม่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากโรงเรียนยังไม่ได้นำมาใช้ แต่มีนโยบายจะนำมาใช้ในอนาคต หากต้องจัดกิจกรรม รูปแบบกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียนได้ดีที่สุด เช่น รูปแบบการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง รูปแบบการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน รูปแบบการมีส่วนร่วมในสังคม กิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม กิจกรรมโครงการจิตอาสา กิจกรรมศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน

6. สภาพปัจจุบันด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า บรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย เคารพกฎระเบียบ และรักษาสีสิ่งแวดล้อม โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ก็จะช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม โรงเรียนที่ปลูกฝังการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางความคิด ศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม จะช่วยสร้างทัศนคติที่เปิดกว้างและความเป็นพลเมืองโลก

7. ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยให้มีโครงการที่ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาสังคมจริง เช่น การรณรงค์เรื่องสิทธิมนุษยชนหรือการดูแลสิ่งแวดล้อม ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นการพัฒนานักเรียนเชิงพฤติกรรม กระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมควรใช้ การเรียนรู้แบบ Active Learning เช่น การอภิปราย การแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง และการทำโครงการ ยกตัวอย่างเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ผ่านกรณีศึกษา เช่น ประเด็นสิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม ควรพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยอาศัยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน การบูรณาการเนื้อหาให้เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง การใช้เทคโนโลยี และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกและปฏิบัติจริง หากดำเนินการอย่างเหมาะสม จะช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในสังคม และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญที่สอดคล้องและนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท คือ 1) ด้านครูผู้สอน

หากต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ครูผู้สอนต้องเพิ่มเติมความรู้ด้านสิทธิหน้าที่ และกฎหมายพื้นฐานของพลเมือง ทักษะการสื่อสารและการเป็นผู้นำ ความสามารถในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ปัญหาในการพัฒนาทักษะของตนเองเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ได้แก่ ปัญหาการขาดแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม 2) ด้านนักเรียน หากต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ต้องส่งเสริมให้นักเรียนลงมือทำ แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียน ได้แก่ ปัญหานักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปัญหานักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ปัญหาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรม 3) ด้านเนื้อหาสาระ ปัญหาของเนื้อหาสาระในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาต่อการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ได้แก่ ปัญหาเนื้อหาที่เน้นท่องจำมากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่มีการวิเคราะห์ แยกแยะ 4) ด้านสื่อการเรียนรู้ ปัญหาในการเลือกหรือใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อที่ทันสมัย 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจาก โรงเรียนยังไม่ได้นำมาใช้ แต่มีนโยบายจะนำมาใช้ในอนาคต 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ต้องสร้างบรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท พบว่า สภาพปัจจุบันด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนต้องปลูกฝังคุณค่า ทักษะคติ และพฤติกรรมของผู้เรียน และให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่แก่นักเรียน ต้องมีความรู้ด้านสิทธิหน้าที่ และกฎหมายพื้นฐานของพลเมือง มีทักษะการสื่อสารและการเป็นผู้นำ มีความสามารถในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา สอดคล้องกับพิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2565) พบว่าผู้สอนมีบทบาทให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการเรียนรู้ สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น ทักษะด้านการคิด กระบวนการกลุ่มที่ทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรม สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศทางกายและบรรยากาศทางจิตใจ ทำการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ที่ตรงกับศักยภาพและขีดความสามารถของตัวผู้เรียน สภาพปัจจุบันด้านนักเรียน ต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพลเมืองที่ดี โดยเคารพกฎหมายและกฎของโรงเรียน ต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน สอดคล้องกับกมลฉัตร กล่อมอิม (2565) พบว่า ผู้เรียนต้องสามารถนำเอาความรู้ดั้งเดิมที่ตนเองมีนำมาแก้ไขปัญหาได้ประกอบกับปัญหาที่นำมาศึกษาต้องสัมพันธ์กับชีวิตของตัวผู้เรียน

เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและไม่เสียเวลาต่อการแสวงหาความรู้ใหม่ ต้องติดต่อสื่อสารแสดงความคิดเห็นในการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันเพื่อให้งานกลุ่มที่ทำนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ต้องมีความรับผิดชอบต่องานตามที่ได้รับมอบหมาย และต้องมีน้ำใจต่อเพื่อนสมาชิกที่จะต้องรู้จักช่วยเหลือกันในการทำงานกลุ่มของตนเอง ต้องแสดงถึงความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าที่จะตัดสินใจและกล้าที่จะแสดงออกต่อการเรียนรู้ด้วยความเหมาะสม ต้องรู้จักร่วมระดมความคิดจากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ที่ทำให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหาจากปัญหาที่ได้รับจากผู้สอน โดยกระบวนการทำงานแบบกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ สภาพปัจจุบันด้านเนื้อหาสาระ ต้องมีเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกับหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ต้องมีเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับศรัณยู หมั่นทรัพย์ (2565) พบว่า เนื้อหาสาระการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง เป็นการใช้กิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองเกี่ยวกับการเรียนรู้ เป็นการปรับแก้ ความเข้าใจและทัศนคติให้ถูกต้อง จำเป็นต้องแก้ไขในทันทีและเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน เนื้อหาสาระที่ดีช่วยกระตุ้นแนวคิดประชาธิปไตย ทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นสนับสนุนกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตร เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและผู้เรียน สร้างความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วม

นอกจากนั้น สภาพปัจจุบันด้านสื่อการเรียนรู้ ต้องใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรม ต้องใช้สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สอดคล้องกับวรานนท์ คลังสีดาวรรณากุล (2565) พบว่า การใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเทคโนโลยีโลกเสมือนผสานโลกแห่งความจริง (Augmented Reality: AR) เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีอิสระวิสัยในการคิดด้วยการเรียนรู้แบบพหุมิติ เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ระหว่างกัน และส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดโมเดลการศึกษา สภาพปัจจุบันด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ นักเรียนได้วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ต้องมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนได้การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน สอดคล้องกับศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ (2563) พบว่า การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้ผู้เข้าร่วมทำความเข้าใจความหมายและความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่มีต่อการปกครองประเทศ รวมไปถึงทราบ คุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการลงมือปฏิบัติจริงนักเรียนและผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้จะได้เรียนรู้วิธีการแสดงออกของพลเมืองอย่างเหมาะสม ในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยร่วมกันกับภาครัฐและภาคประชาสังคม นอกจากนี้ยังได้ฝึกฝนทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลซึ่งเป็น ปัจจัยที่สำคัญของพลเมือง สภาพปัจจุบันด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ต้องสร้างบรรยากาศทางกายภาพของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสม สอดคล้องกับภัทราวดี มากมี (2565) พบว่า การเรียนรู้ สถานศึกษาต้องทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น ยังมีโอกาสออกไป

แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในส่วนของผู้สอนก็ลดบทบาทของการเป็นผู้ควบคุมในชั้นเรียนลง กันผู้เรียนมีอำนาจในการจัดการควบคุมตนเอง สามารถหาความรู้ใหม่ได้ตามความประสงค์ผู้เรียนต้องทำงานเป็นกลุ่ม

จากข้างต้นจึงนำมาสู่การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ต่อไป

ตอนที่ 2 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ขั้นตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกิจกรรมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท 2) แบบสัมภาษณ์สำหรับครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท 3) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครองเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท 4) แบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) กล่าวคือ เป็นการนำข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้ว มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประกอบการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์ สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกอย่างละเอียดและนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ สนทนาและร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักตามจุดมุ่งหมายการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท พัฒนามาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสมรรถนะ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รวมถึงการให้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลของตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ขั้นตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

กิจกรรมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมีผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกล้วย อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท สังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท จำนวน 40 คน ปีการศึกษา 2567 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ทำให้ผู้เรียนให้เกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ทำให้ผู้เรียนต้องการทำความเข้าใจกับปัญหาที่อยากรู้ ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ทำให้ผู้เรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบร่วมกัน ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ทำให้ผู้เรียนนำเสนอภายในกลุ่มเพื่อหาข้อสรุป ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ทำให้ผู้เรียนนำเสนอข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ทำให้ผู้เรียนนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้ไปนำเสนอตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งสิ้นกิจกรรมนี้ใช้ระยะเวลา 12 ชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้ (6 แผน X 2 ชั่วโมง)

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ตามขั้นตอนที่ 1 แล้ว นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ละ 4 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญา (เพื่อพัฒนาประเด็นพลเมืองรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่) ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (2 ชั่วโมง) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 กฎหมายอาญา (2 ชั่วโมง)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชน (เพื่อพัฒนาประเด็นพลเมืองเคารพสิทธิ) ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สิทธิมนุษยชน (2 ชั่วโมง) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การปกป้องคุ้มครอง ตนเอง ผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน (2 ชั่วโมง)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดี (เพื่อพัฒนาประเด็นพลเมืองมี ส่วนร่วมอย่างมีวิจารณ์ญาณ และพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง) ประกอบด้วย แผนการจัด การเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย (2 ชั่วโมง) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสังคม (2 ชั่วโมง)

จากการจัดกิจกรรมพัฒนาการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริม สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง ชัยนาท มีข้อค้นพบเพิ่มเติม ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ นักเรียนมีความสนใจต่อวิถีทัศน์สถานการณ์ปัญหาอย่างเห็นได้ชัด นักเรียนแบบป็น ประสพการณ์กับครูและเพื่อนในชั้นเรียน เช่น นักเรียนเคยเห็นข่าวนี้จากการดูโทรทัศน์ ผู้ปกครอง นักเรียนเคยสั่งสินค้าจากออนไลน์แล้วได้รับของไม่ตรงกับรายละเอียด เป็นต้น นักเรียนแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและซักถามกันถึงประเด็นปัญหา เมื่อนักเรียนศึกษาวิถีทัศน์สถานการณ์ปัญหาเสร็จ นักเรียนตั้งคำถามเช่น เราจะทำอย่างไรหากเจอสถานการณ์แบบวิถีทัศน์ เมื่อครูถามคำถามเพื่อนำการ ริเริ่มตั้งคำถามต่อสถานการณ์ปัญหานักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็น เช่น คำถามจาก สถานการณ์ตัวอย่างใครเป็นผู้กระทำผิดและใครเป็นผู้เสียหาย นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันตอบคำถาม แม้ว่าจะไม่ใช่ประเด็นปัญหาของกลุ่มตนเอง นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงการไม่เคารพต่อ กฎหมาย เช่น หากไม่เคารพต่อกฎหมายอาจถูกลงโทษตามกฎหมายกำหนด หากไม่เคารพต่อกฎหมาย สังคมจะไม่สงบสุขและไม่มีความเป็นธรรม นอกจากนี้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าพบว่านักเรียนมีการ แบ่งหน้าที่ และหัวข้อในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ สนใจต่อข้อกฎหมายที่ค้นพบ เมื่อทุกกลุ่ม นำเสนอผลงาน นักเรียนเคารพต่อกติกาของห้องเรียนรับฟังการนำเสนอของผู้อื่น ๆ ในข้อ คำถามสำหรับ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องกฎหมาย อาญา นักเรียนมีพัฒนาการในการตั้งคำถามต่อสถานการณ์ปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น เช่น โทษของเยาวชน ที่กระทำความผิดกฎหมายเหมาะสมแล้วหรือไม่ การทำผิดเช่นการข่มขืน และการทำร้ายร่างกาย โทษสำหรับผู้กระทำความผิดรุนแรงเพียงพอหรือไม่ หลักจากเกิดเหตุการณ์มีการช่วยเหลืออย่างไร

เป็นต้น จากข้อคำถามที่นักเรียนสงสัยในข้างต้น ส่งผลต่อการศึกษาค้นคว้าอย่างรอบด้าน และหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทำให้เห็นว่านักเรียนกล้าที่จะแสดงออกทางความคิดเห็น รู้จักคิดวิเคราะห์ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น นักเรียนให้ความร่วมมือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และนักเรียนมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น ตั้งใจฟัง ไม่รบกวนผู้อื่น ช่วยเหลือเพื่อนต่างกลุ่ม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิทธิมนุษยชน นักเรียนมีความสนใจในเนื้อหาบทความ โดยเฉพาะบทความเรื่อง บุลลี่ ประสบการณ์ที่เลวร้ายในห้องเรียนของคนข้ามเพศ โดยการตั้งใจศึกษาและเล่าถึงประสบการณ์ของตนเองที่ประสบปัญหาโดนบูลลี่ในชั้นเรียน นักเรียนในชั้นเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาของเพื่อน เช่น ไม่ทราบมาก่อนว่าเพื่อนจะรู้สึกไม่สบายใจต่อคำพูดของตนเอง จากสถานการณ์นี้พบว่านักเรียนในชั้นเรียนแสดงออกโดยวิธีการขอโทษต่อเพื่อนร่วมชั้น และแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อน นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีคำถามที่น่าสนใจหลายคำถาม เช่น เมื่อไหร่ปัญหาเหล่านี้จะหมดไปจากสังคม เราจะมีส่วนช่วยผู้ที่ได้รับความเจ็บปวดได้อย่างไรบ้าง ปัญหาเหล่านี้จะหมดไปจากสังคมได้อย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการปกป้องคุ้มครองตนเอง ผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน นักเรียนกล้าที่จะเล่าประสบการณ์การถูกละเมิดสิทธิ และประสบการณ์ที่พบเห็นผู้ถูกละเมิดสิทธิ โดยการเขียนประสบการณ์ที่ถูกละเมิดสิทธิลงในกระดาษโพสต์อิทแม้ว่าครูจะไม่ได้กำหนดให้ทุกกลุ่ม หรือทุกคนเขียนเล่าประสบการณ์ โดยนักเรียนแสดงออกทางความคิดที่น่าสนใจว่า เราต้องกล้าพูดปัญหาถึงจะถูกแก้ไข ในขณะที่เพื่อนแสดงความคิดเห็น นักเรียนในชั้นเรียนตั้งใจฟัง เคารพในความคิดของเพื่อน แสดงให้เห็นว่านักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หลังจากศึกษาสถานการณ์ปัญหา นักเรียนตั้งคำถามถึงการแยกแยะระหว่างปัญหาแรงงานเด็ก และการช่วยเหลือผู้ปกครอง ว่ามีความแตกต่างอย่างไร การตั้งคำถามเหล่านี้ทำให้ห้องเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนาความคิดร่วมกัน ในขั้นตอนการนำเสนอผลงานนักเรียนเสนอแนวทางในการให้ความช่วยเหลือโดยการค้นหาวิธีการต่าง ๆ เช่น การรายงานสถานการณ์ปัญหาผ่านระบบ e-service ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แสดงออกให้เห็นถึงความตระหนักในสิทธิผู้อื่น ให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องปัญหาสังคมและความขัดแย้งในสังคมไทยนักเรียนเขียนปัญหาที่พบในชุมชนของตนเองลงในกล่องประสบการณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันชั้นเรียนเมื่อสู่ขั้นตอนการนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเสร็จสิ้นนักเรียนเล่าประสบการณ์เพิ่มเติมจากสถานการณ์ได้โดยมีการให้ข้อมูล มุมมองของคนในพื้นที่ พูดถึงการเล่าข่าวสู่กันฟังของคนในชุมชนว่ามีการเล่าข่าวที่อาจจะบิดเบือนความเป็นจริง เนื่องจากสถานการณ์

ปัญหาทุกสถานการณ์เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชัยนาทซึ่งเป็นพื้นที่ภูมิลำเนาของนักเรียน เมื่อถึงเวลาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมนักเรียนค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวที่หลากหลาย แสดงออกให้เห็นถึงการมีวิจารณญาณในการรับข้อมูลข่าวสาร มีการติดตามสถานการณ์ ประเด็นปัญหาของชุมชน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 หลังจากทำกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสังคม ในขั้นตอนการทำความเข้าใจกับปัญหานักเรียนสนใจในทุกสถานการณ์ปัญหา แต่มีความสนใจสถานการณ์ปัญหา เรื่อง"ขยะ" เท่าที่เขา พฤติกรรมการทิ้งขยะของคนไทย และมีการแสดงความคิดเห็น เช่น บริเวณหน้าโรงเรียนบริเวณจุดรอรถรับส่งมักจะมีขยะเป็นจำนวนมาก ในโรงเรียนมีถังขยะสำหรับแยกขยะแต่นักเรียนบางคนไม่แยกขยะ จึงสังเกตได้ว่านักเรียนจะให้ความสนใจในสถานการณ์ปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวของนักเรียน ในกิจกรรมนำเสนอผลงานนักเรียนสามารถถ่ายทอดสู่เพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่นได้ ผ่านการนำเสนองาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเสนอวิธีแก้ไขปัญหา เช่น การรณรงค์สร้างจิตสำนึกของนักเรียน การเพิ่มจุดแยกขยะในโรงเรียน เป็นต้น นักเรียนแสดงออกให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อสังคมโดยรอบของตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกิจกรรมการพัฒนากิจการกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ผลการประเมินกิจกรรมการพัฒนากิจการกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท สามารถส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ดังนี้

1. ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นต่าง ตอนที่ครูซักถามในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน นักเรียนรู้จักสิทธิพื้นฐานของตนเองในสถานภาพของการเป็นนักเรียน เช่น กฎ ระเบียบ ขันพื้นฐานของโรงเรียน นักเรียนเคารพกติกาในการเรียนร่วมกันในห้องเรียน โดยไม่ส่งเสียงรบกวนเพื่อนๆ ในขณะเรียน นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครูอย่างตั้งใจ มีมารยาทในการเรียน นักเรียนช่วยกันอธิบายและสอนเพื่อนตามที่ครูมอบหมายงานในชั้นเรียนด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจเรียนดี

2. ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาของห้องเรียน โดยปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน นักเรียนมีการรักษาความสะอาดตลอดเวลา ตรงต่อเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเข้าเรียนและการส่งงาน นักเรียนส่งการบ้าน ทำความสะอาดเวรประจำวัน เขตพื้นที่ด้วยความรับผิดชอบ นักเรียนทำเวรเขตพื้นที่และบริเวณโรงอาหาร นักเรียนสร้างกิจกรรมการเรียนตำแหน่งหัวหน้าห้องเรียน โดยให้เวียนทุกๆ วัน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การรับผิดชอบต่อสังคม

3. ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ นักเรียนติดตามข่าวสารทางช่องข่าวออนไลน์ ในโทรทัศน์ ผ่านสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือ นักเรียนวิจารณ์ข่าวต่าง ๆ จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ทางการ นักเรียนมีการบำเพ็ญประโยชน์นอกสถานศึกษา ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น วัด ชุมชน นักเรียนฝึกความเป็นผู้นำและผู้เสียสละ เช่น งานกีฬาประจำโรงเรียน นักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆของโรงเรียน

4. ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง นักเรียนดำเนินกิจกรรมที่สอนน้อง เป็นการสอนน้องอ่านหนังสือช่วงพักกลางวัน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย นักเรียนแสดงความคิดเห็นลงในกล่องแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียน เช่น โครงการลดขยะ โครงการประหยัดพลังงาน เป็นต้น นักเรียนรณรงค์การคัดแยกขยะโดยมีตะแกรงเก็บขวดน้ำ เพื่อนำไปขายเป็นเงินสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

ดังนั้น การส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ให้มีผลระยะยาวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จากสิทธิพื้นฐานของตนเอง ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาของสังคม บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และกล้าแสดงความคิดเห็นตามความเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการประเมินกิจกรรมการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท พบว่า ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ ส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรม ใช้สิทธิอย่างรับผิดชอบ เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ เคารพสิทธิของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ สรรพสุข (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตามแนวคิดการศึกษาเชิงวิพากษ์สำหรับนิสิตวิชาชีพครู ผลการวิจัย การใช้หลักสูตรได้ช่วยเสริมสร้างนิสิตให้มีสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านเคารพในสิทธิเสรีภาพและความแตกต่าง และการมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมเพิ่มสูงขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ต้องเร่งพัฒนาสมรรถนะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และมุ่งสร้างความเป็นธรรมในสังคมให้แก่ นิสิตวิชาชีพครู ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองอย่างมีวินัย รับผิดชอบต่อบทบาทของตนเอง มีความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม ทำงานเป็นทีมและช่วยเหลือผู้อื่น ตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำของตน มีความเสียสละและอุทิศตนเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพลเมืองดี สอดคล้องกับงานวิจัยของภักดี โพธิ์สิงห์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่าองค์ประกอบที่

สำคัญของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัย คือ ความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ทักษะการคิด การเคารพกติกา การเคารพสิทธิผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ เคารพความแตกต่างและรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันสังคมพลเมืองเป็นสังคมแนวราบที่ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

นอกจากนั้น ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจรรย์ญาณ ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล เปิดรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและประชาธิปไตย ตรวจสอบข้อมูลก่อนเผยแพร่ ร่วมมือแก้ไขปัญหาในสังคมอย่างมีเหตุผล กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของอัสหะมะฮะยียูโซะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจรรย์ญาณ ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้ นักเรียนมีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี กล้าหาญในการแสดงออกและลงมือทำ ใช้เทคโนโลยีและสื่ออย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่นและไม่ย่อท้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย สมนวน (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย ด้านการสร้างการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเคารพสิทธิของผู้อื่นและกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมทางสังคม การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย 2 ประการ คือ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ลักษณะของปัญหาที่นำมากระตุ้นผู้เรียน ถือว่าเป็นองค์ประกอบหลักของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ดังนั้น ครูผู้สอนควรสร้างปัญหาให้มีลักษณะเป็นปัญหาปลายเปิด ที่มีความ

ซับซ้อนเพียงพอที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยมีการคิดที่หลากหลายและครอบคลุมเนื้อหามากที่สุด

1.2 หลักการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานอาจทำให้นักเรียนบางคนไม่เข้าใจ ดังนั้น ครูผู้สอน ควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจก่อน โดยในระยะแรกของการสอนต้องคอยสังเกตช่วยเหลือ ให้คำแนะนำกับนักเรียนอย่างใกล้ชิด จนกว่าผู้เรียนจะสามารถดำเนินการเรียนรู้ได้

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้าอาจมีนักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ทำให้ได้ไม่ข้อมูลครบถ้วน ดังนั้น ครูผู้สอน ควรเตรียมความพร้อมในกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม และดูแลนักเรียนให้ทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ครูผู้สอนควรมีการพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาอื่น ๆ ในทุกระดับชั้น และใช้วิธีสอนอื่นๆ ให้ความหลากหลายและต่อเนื่อง

2.2 ครูผู้สอนควรนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปทดลองกับนักเรียนหลาย ๆ กลุ่ม เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยได้อย่างกว้างขวางและมั่นใจมากยิ่งขึ้น

2.3 ครูผู้สอนควรศึกษารูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ที่ส่งเสริมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยนเรศวร

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ทอง. (2565). การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(2): 227-241.
- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2565). วิธีการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ. *พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์* 3.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติศักดิ์ ใจอ่อน และกตัญญูตา บางโท. (2563). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 24(1): 99-109.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2565). กระบวนการอนาคตศึกษาเพื่อออกแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 33(2): 1-13.
- เชิดศักดิ์ ไธรมณีนรัตน์. (2562). *การสอนกลุ่มย่อย*. กรุงเทพมหานคร: เทคนิคอิมเมจ.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2562). *ประชากรกับการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ญาสินี เกิดผลเสรีรัฐ. (2563). การพัฒนาทุนมนุษย์สู่ความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 52(1): 166-175.
- ดวงนภา ทาปลัด. (2565). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2562). *พลเมืองไทย: การสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2565). *ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย*. เอกสารรายงานวิจัยเผยแพร่ในการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13.
- ทิพย์พพร ตันติสุนทร. (2565). *วิถีไทยกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย*. เอกสารรายงานวิจัยเผยแพร่ในการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13.
- ทิตนา แคมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2563). *แนวคิดว่าด้วยความเป็นพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2565). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง Civic Education*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

- ปรีชา ศิลาชัย. (2565). *การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2565). *การจัดการเรียนการสอนแบบ PBL*. กรุงเทพมหานคร: เทคนิคอิมเมจ.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2565). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภักดี โพธิ์สิงห์. (2562). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภัทราวดี มากมี. (2565). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 5(1): 6-13.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. พระนครศรีอยุธยา: เทียนวัฒนาพรินท์ติ้ง.
- มูลนิธิเพื่อคนไทย. (2562). *เสียงเยาวชนไทย*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ฤทัยรัตน์ ไกรรอด. (2562). *พลังสื่อพลเมืองพลัง Gen A ตื่นรู้รับผิดชอบต่อสังคม*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เลิศพร อุดมพงษ์. (2563). *การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ในการส่งเสริมบทบาทของภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทน: แนวทางที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรกรรณ์ สามโกเศศ. (2563). *การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรานนท์ คลังสีดา วรนากุล. (2565). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะพลเมืองดิจิทัล ในรายวิชาชีวิตกับสังคมไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วสันต์ สรรพสุข. (2565). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตามแนวคิดการศึกษาเชิงวิพากษ์สำหรับนิสิตวิชาชีพครู*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 16(3): 139-153.
- วิชุดา จิรพรเจริญ. (2564). *การสอนแบบเป็นกลุ่มย่อย*. กรุงเทพมหานคร: สุขุมและบุตร.
- ศรัณยู หมั่นทรัพย์. (2565). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง: ฐานรากของการเมืองภาคพลเมือง*. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 6(3): 101-114.
- ศุภชัย ยาวะประภา. (2563). *การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย กระแสใหม่และความท้าทาย*. กรุงเทพมหานคร: จุฑาทอง.

- ศุภชัย สมนวน. (2565). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต).
- กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์. (2563). *การสร้างสำนึกพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ศุภรัตน์ รัตนมูขัย. (2566). *การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมกับการสร้างความเป็นพลเมืองใส่ใจสังคม*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2562). *คุณ=พลเมืองสร้างสรรค์. จดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพฉบับสร้างสุข*, 15(4): 4-9.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2565). *A Heart in A Hand บทเรียน 4 ภาค จากสื่อเป็นโรงเรียนของสังคม*. กรุงเทพมหานคร: เจ เจ เอ็น พรีนติ้งครีเอชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *หลักสูตรฐานสมรรถนะ*. สืบค้นจาก <https://cbethailand.com/หลักสูตร/หลักสูตรฐานสมรรถนะ/>.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2563). *รายงานการวิจัยระบบข้าราชการในอนาคต : คุณลักษณะข้าราชการไทยในทศวรรษหน้า*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานมาตรฐานการศึกษาชาติ. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานมาตรฐานการศึกษาชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักนโยบายด้านพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา. (2563). *ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายด้านพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2565). *การศึกษาความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2563). *ระดับสมรรถนะทั้ง 5 Scale of Competencies*. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

- สุวรรณ จุลมั่ง. (2564). *การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 17*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศึกษาธิการภาค 17.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2565). *พลเมืองที่ตื่นรู้: ฐานรากที่แท้จริงของระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาภรณ์ ภูวพิณพันธุ์. (2562). *Competency Dictionary*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด.
- อัสมะ ะฮะยฺยูโซะ. (2565). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2550). *การเมืองของพลเมืองสู่สหัสวรรษใหม่*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- Børhaug, K. (2010). Norwegian Civic Education–Beyond Formalism. *JSS- Journal of Social Science Education*, 9(1): 66-77.
- Boyatzis, R. E. (1982). *The Competence Manage: A Model for Effective Performance*. New York: Wiley.
- Coleman, J. S. (1971). *Resources for social chang: Race in the united state*. New York: Wiley-Interscience.
- COURSES, A. (2016). *Unique Problem-Based Learning for the K-12 Classroom*. Retrieved from <https://blog.advancementcourses.com/articles/unique-pbl-for-the-k12-classroom/>
- Crick, T. (1998). *Blended learning: Creating learning opportunities for language learners*. New York: Cambridge University Press.
- Delisle, R. (1997). *How to Use Problem-Based Learning in the Classroom*. Alexandria, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Duch, B. J. (1996). Problem-Based Learning in Physics: The Power of Students Teaching Students. *Journal of College Science Teaching*, 15(5): 326-329.
- Dulewicz, D. and Young, T. (2004). *Teaching: an introduction International*. New York: McGraw-Hill.
- Faulks, K. (2000). *Citizenship*. London and New York: Routledge.

- Gallagher, S. A. (1997). Problem-Based Learning: Where did it come From, What does it do, and Where is it going. *Journal for the Education of the Gifted*, 20(2), 332-362.
- Hébert, Y. M., and Sears, A. (2001). *Citizenship education*. Canada: Canadian Education Association.
- Hoskins, B., Jesinghaus, J., Mascherini, M., Munda, G., Nardo, M., Saisana, M., and Villalba, E. (2006). *Measuring Active Citizenship in Europe*. New York: Wiley-Interscience.
- Hoskins, B., Villalba, C., and Saisana, M. (2012). *The 2011 civic competence composite indicator CCCI-2): measuring young people's civic competence across Europe based on the IEA international citizenship and civic education study*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- IOWA, C. (1998). *Steps to a Problem-Based Learning Approach*. Retrieved from https://teach.its.uiowa.edu/sites/teach.its.uiowa.edu/files/docs/docs/Steps_of_PBL_ed.pdf
- Jochum, V., Pratten, B., & Wilding, K. (2005). *Civil renewal and active citizenship*. London: Ncvo.
- McManus, M., & Taylor, G. (2009). *Active Learning and Active Citizenship: Theoretical Contexts*. Birmingham: The Higher Education Academy Network.
- Mendiwelso-Bendek, Z., Mayo, M., Recknagel, G., Rooke, A., Hartley, T., and Packham, C. (2011). *Takepart Learning Framework for active learning for active citizenship*. Birmingham: The Higher Education Academy Network.
- Papa, V., & Milioni, D. L. (2013). Active citizenship or activist citizenship? A framework for studying citizenship in new social movements and the role of ICTs. *Networking Knowledge. Journal of the MeCCSA Postgraduate Network*, 6(3): 30-34.
- Parry, S. B. (1997). *Evaluating the Impact of Traisin*. Alexandria, VA: American Society of Training and Development.
- Pick, D., Holmes, K., & Brueckner, M. (2011). Governmentalities of volunteering: A study of regional Western Australia. *VOLUNTAS. International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 22(3): 390-408.

Prawat, R. S., and Floden, R. E. (1994). Philosophical perspectives on constructivist views of learning. *Educational Psychologist*, 29(1), 37-48.

Savoil, T. and Hugle, H. (1994). *Citizenship and social class*. New York: Routledge.

Shermon, G. (2004). *Competency based HRM: A strategic resource for competency mapping, assessment and development centres*. New Delhi: Tata McGraw-Hill Education.

Spencer, L. M., and Spencer, S. M. (1993). *Competence at work: models for superior performance*. New York: Wiley.

Van Steenberg, B. (1994). *The condition of citizenship*. London: Sage

Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American educational research journal*, 41(2): 237-269.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท
2. แบบสัมภาษณ์สำหรับครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท
3. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครองเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท
4. แบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับครู

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 วันและเวลาในการสัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปี เวลา

1.2 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....

ตำแหน่ง.....รายวิชาที่สอน.....

โรงเรียน.....ประสบการณ์การสอน/ที่เกี่ยวข้อง.....

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ด้านครูผู้สอน

1. ท่านเข้าใจคำว่า สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมองว่าครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองให้นักเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. หากท่านต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ท่านคิดว่าความรู้และทักษะใดของครูมีความสำคัญมากที่สุด

.....

.....

.....

.....

4. ปัญหาในการพัฒนาทักษะของตนเองเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ด้านนักเรียน

5. ในมุมมองของท่าน นักเรียนในปัจจุบันมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพลเมืองที่ดีในสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. นักเรียนของท่านมีความสนใจและความพร้อมที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมือง หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. หากท่านต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ท่านคิดว่านักเรียนจะมี
ส่วนร่วมในกิจกรรม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

8. นักเรียนมีปัญหาใดบ้างที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะความเป็น
พลเมือง

.....

.....

.....

.....

ด้านเนื้อหาสาระ

9. ท่านมองว่า เนื้อหาสาระในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่สอนอยู่ในปัจจุบันมีความเชื่อมโยง
กับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

10. มีเนื้อหาใดที่ท่านคิดว่าควรเพิ่มเนื้อหาเข้าไปเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง

.....

.....

.....

.....

11. ท่านมองว่า เนื้อหาสาระในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษามีปัญหาต่อการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ด้านสื่อการเรียนรู้

12. ท่านมองว่า สื่อการเรียนรู้ในปัจจุบันตอบโจทย์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

13. หากต้องเลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง ท่านคิดว่าสื่อประเภทใดมีความสำคัญที่สุด

.....

.....

.....

.....

14. ปัญหาในการเลือกหรือใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองของนักเรียน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

15. ท่านเคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองหรือไม่ หากไม่เคย อะไรคือสาเหตุที่ยังไม่ได้ดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

16. หากต้องจัดกิจกรรม ท่านคิดว่ากิจกรรมในรูปแบบใดจะช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียนได้ดีที่สุด

.....

.....

.....

.....

17. ท่านมองว่า กิจกรรมอะไรที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะการเป็นพลเมืองที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

.....

ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

18. ท่านมองว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

19. ท่านคิดว่า สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เหมาะสมควรมีลักษณะอย่างไร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสมรรถนะความเป็นพลเมือง

.....

.....

.....

.....

20. ท่านคิดว่า มีปัจจัยใดบ้างในโรงเรียนที่ควรปรับปรุงเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง

.....

.....

.....

.....

ด้านข้อเสนอแนะ

21. ท่านคิดว่า ความท้าทายที่สำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

22. ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองของนักเรียน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับครูที่ปรึกษา
แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท หลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนหลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

โรงเรียน.....

ตอนที่ 2 สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนหลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ

1. นักเรียนรู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการเคารพสิทธิของเพื่อนร่วมชั้นหรือครู อย่างไร

.....

.....

.....

3. นักเรียนพยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ อย่างไร

.....

.....

.....

4. ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง อย่างไร

.....

.....

.....

ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่

5. นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาของห้องเรียนหรือไม่ อย่างไร พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

6. นักเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายทั้งในด้านการเรียนและกิจกรรมอื่น อย่างไร

.....

.....

.....

7. เมื่อท่านชี้แนะนักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบ นักเรียนตอบสนอง อย่างไร

.....

.....

.....

8. ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียน
รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ

9. นักเรียนติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม
และประเมินความถูกต้อง น่าเชื่อถือของข้อมูล อย่างไร

.....

.....

.....

.....

10. นักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และทำกิจกรรมเพื่อ
ประโยชน์ของส่วนรวม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

11. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่สำคัญต่อโรงเรียนได้ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

12. ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียน
มีส่วนร่วมต่อสังคมโดยรวม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

13. นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงความตั้งใจในการริเริ่มในกิจกรรมที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อโรงเรียน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

14. นักเรียนมีความพยายามเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยรอบตัวในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

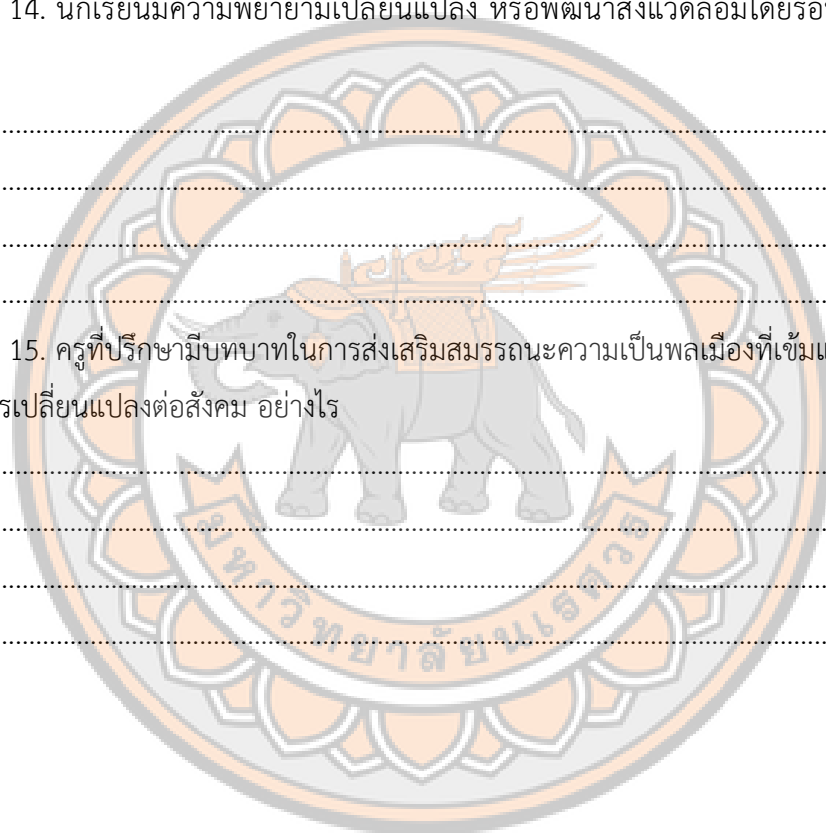
.....

15. ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับผู้ประกอบการ

ประเด็นสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท หลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนหลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งผู้ประกอบการเครือข่าย.....

ผู้ประกอบการของ.....

ความสัมพันธ์.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....เวลา.....สถานที่.....

ตอนที่ 2 สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนหลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ

1. นักเรียนรู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง อย่างไร

.....

.....

.....

2. นักเรียนรู้จัก และปกป้องสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. นักเรียนพยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง อย่างไร

.....

.....

.....

ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่

5. นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ผู้ปกครองกำหนดอย่างไร พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

6. นักเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายทั้งในด้านการเรียน และกิจกรรมอื่น อย่างไร

.....

.....

.....

7. เมื่อท่านชี้แนะนักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบ นักเรียนตอบสนอง อย่างไร

.....

.....

.....

8. ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียน
รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ

9. นักเรียนติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม
และประเมินความถูกต้อง น่าเชื่อถือของข้อมูล อย่างไร

.....

.....

.....

.....

10. มีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์
ของส่วนรวมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

11. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่สำคัญต่อชุมชนได้ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

12. ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนมี
ส่วนร่วมต่อสังคมโดยรวม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ด้านพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

13. นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงความตั้งใจในการริเริ่มในกิจกรรมที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

14. นักเรียนมีความพยายามเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยรอบตัวในทางที่ดีขึ้นอย่างไร

.....

.....

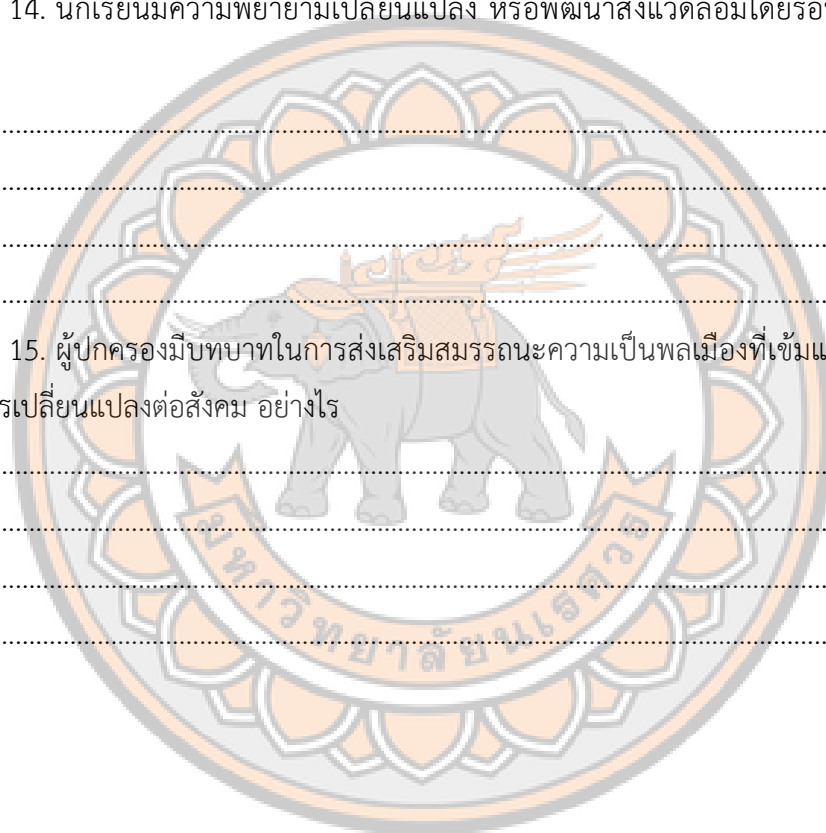
.....

15. ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยให้นักเรียนสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

คำชี้แจง : การสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยกันกับบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยจะดำเนินการบันทึกข้อมูลไปตามขอบเขตในแต่ละด้านของสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

การเรียนรู้เรื่อง.....

วันเดือนปี..... เวลา.....

สมาชิกในกลุ่มของนักเรียน.....

1. 2.

3. 4.

5. 6.

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสังเกตการณ์

1. การแสดงออกของนักเรียนต่อครูผู้สอน

1.1 ความสนใจในการแสดงออกของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

1.2 ความร่วมมือในการแสดงออกของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

1.3 การแสดงออกของนักเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย

2. การทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

2.1 ความสนใจในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

2.2 ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

2.3 การทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย

3. บทเรียนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

3.1 ความสนใจกับบทเรียนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

3.2 ความร่วมมือกับบทเรียนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

3.3 การทำงานตามบทเรียนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

4. สื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

4.1 ความสนใจกับสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

4.2 ความร่วมมือกับสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

4.3 การทำงานตามสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

5. กิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

5.1 ความสนใจกับกิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

5.2 ความร่วมมือกับกิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

5.3 การทำงานตามกิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

6. บรรยายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้

6.1 ความสนใจในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

6.2 ความร่วมมือเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

6.3 การทำงานตามบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการค้นคว้าอิสระ

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
2. การสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
3. การสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครองเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
4. เก็บข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๕๕๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณวรรณภา คำศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๘๙๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวระกุล เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้บันทึกดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร

โทร. ๐๙-๙๖๔๗-๕๘๘๒

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๔๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณสุพรรณนิการ์ บุญดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๘๔๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวรตระกูล เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร

โทร. ๐๙-๙๖๔๗-๔๘๘๒

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๘๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณพนธ์กานต์ โฉมเอม

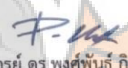
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๘๙๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธุ์ กิจสนาโยธิน)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร

โทร. ๐๙-๙๖๔๗-๔๘๘๒

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๔๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณพันทิพย์ อยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวนิศาชล พยัคฆ์สินทร รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๘๙๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาธนะระกูล เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวนิศาชล พยัคฆ์สินทร

โทร. ๐๙-๙๖๔๗-๔๘๘๒

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๔๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณนางศรภร ศรีจันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๘๔๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาธนะกุล เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้บัณฑิตวิทยาลัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๔๔๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๔๔๒๖

๒. นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร

โทร. ๐๙-๙๖๔๗-๔๔๘๒

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๘๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณพ่อกิ่ง ศึกษิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๘๘๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาอุตรระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาไธวัน)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร

โทร. ๐๙-๙๖๔๗-๔๘๘๒

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๕๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณธนัทนี อยู่ปรางค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวนิสชาล พยัคฆ์ศิรินทร รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๘๔๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาธรรมากุล เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาไยธิน)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวนิสชาล พยัคฆ์ศิรินทร

โทร. ๐๙-๙๖๔๗-๕๘๘๒

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๔๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณสุกัญญา หิโต

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๘๔๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวศตระกูล เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร

โทร. ๐๙-๙๖๔๗-๔๘๘๒

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๔๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณวาทนา หิโต

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวนิสาชล พยัคฆ์ศิริรินทร์ รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๔๙๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาอุตรตระกูล เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสabayotin)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๔๔๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๔๔๒๖

๒. นางสาวนิสาชล พยัคฆ์ศิริรินทร์

โทร. ๐๙-๙๖๔๗-๔๔๘๒

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๘๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณสุวิรา เรียนกับ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวนิศาชล พยัคฆ์สินทร รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๘๙๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาธนะกุล เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวนิศาชล พยัคฆ์สินทร

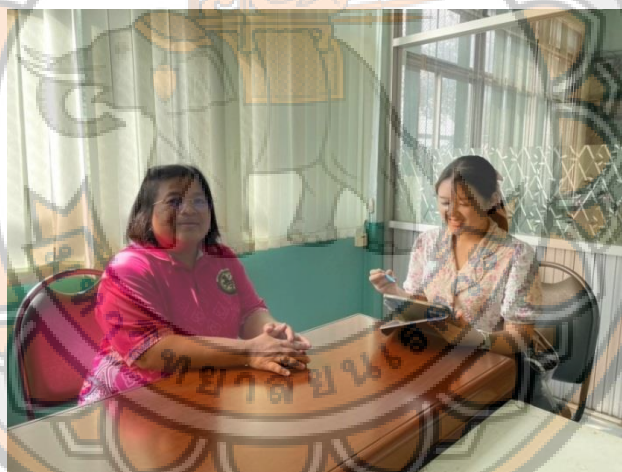
โทร. ๐๙-๙๖๔๗-๔๘๘๒

ภาคผนวก ค ภาพประกอบ

1. ภาพประกอบการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
2. ภาพประกอบการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
3. ภาพประกอบการสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครองเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
4. ภาพประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ภาพประกอบการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ภาพประกอบการสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครองเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ภาพประกอบการสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครองเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ภาคผนวก ง แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 กฎหมายอาญา
3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สิทธิมนุษยชน
4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การปกป้องคุ้มครองตนเอง ผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน
5. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสังคม

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ
ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชัยนาท

ประจำปีการศึกษา 2567

นางสาวนิศาชล พยัคฆ์ศิรินทร

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญาวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 1
เรื่อง กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชา สังคมศึกษาฯ เวลา 2 ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

สาระการเรียนรู้/มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

1. สาระสำคัญ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายถึง ชื่อของกฎหมายซึ่งรวบรวมบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องในทางแพ่งและทางพาณิชย์มาไว้ด้วยกันเป็นหมวดหมู่จัดระเบียบให้เข้ากัน มี 6 บรรพ ได้แก่ บรรพ 1 หลักทั่วไป บรรพ 2 หนี้ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา บรรพ 4 ทรัพย์สิน บรรพ 5 ครอบครัว และ บรรพ 6 มรดก

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ส 2.1 ม.3/1 อธิบายความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายการกระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ (K)
2. นำเสนอตัวอย่างการกระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ (P)
3. แสดงทัศนะที่ตระหนักต่อความสำคัญของการกระทำความผิดทางแพ่งและความรับผิดชอบ (A)

3. สารการเรียนรู้

3.1 สารการเรียนรู้จากแกนกลาง

1. ลักษณะการกระทำความผิดทางแพ่งและความรับผิดชอบ
2. ตัวอย่างการกระทำความผิดทางแพ่ง เช่น การทำผิดสัญญา การทำละเมิด

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับนักเรียน

- ☐ พลเมืองเคารพสิทธิ
- ☒ พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่
- ☐ พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณ์ญาณ
- ☐ พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 ☐ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 5.2 ☐ ซื่อสัตย์สุจริต 5.3 ☒ มีวินัย
- 5.4 ☐ ใฝ่เรียนรู้ 5.5 ☐ อยู่อย่างพอเพียง 5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.7 ☐ รักความเป็นไทย 5.8 ☐ มีจิตสาธารณะ 5.9 อื่นๆ.....

6. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายการกระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ผ่าน/ดี 0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
2. นำเสนอตัวอย่างการกระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ผ่าน/ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
			0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
3. แสดงทักษะต่อ ความสำคัญของการ กระทำความผิดทาง แพ่งและความรับผิด ทางแพ่ง	- แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงาน กลุ่ม	- แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงาน กลุ่ม	- ระดับคุณภาพ 5 ผ่านเกณฑ์

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL: Problem Based Learning)

6 ขั้นตอน ดังนี้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา (20 นาที)

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยใช้วิธีการสุ่ม โดยนักเรียนทั้งหมด 8 กลุ่ม มอบหมายกลุ่มที่ 1 และ 2 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.1 กลุ่มที่ 3 และ 4 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.2 กลุ่มที่ 5 และ 6 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.3 กลุ่มที่ 7 และ 8 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.4

2. ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหา 4 สถานการณ์ วิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้

2.1. เตือนภัย! สิ่งของออนไลน์ได้สินค้าไม่ตรงปก

2.2. ผู้เช่าสุดแสบ ! ค้างค่าเช่านานนับปี “ไม่จ่าย ไม่ย้าย ไม่ออก !” ทำเจ้าของบ้านสุดเอือม

2.3 รวบ “เจ้าเหมย” เจ้าแม่เงินกูดอกโหด!

2.4 ผัวเมียร้อง ปิตંગวรธ แต่ “ไฟแนนซ์” ไม่คืนเล่ม อั้ง ! ผู้เสียหายเพียบ ค้างหนี้ 400 ล้าน

3. นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากวิดีโอที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยครูถามนำเพื่อให้นักเรียนเริ่มตั้งคำถาม ดังนี้

3.1. ในกรณีนี้จะมีการกระทำความผิดทางกฎหมายใดหรือไม่

3.2. จากสถานการณ์ตัวอย่างใครเป็นผู้กระทำความผิดและใครเป็นผู้เสียหาย

4. ครูอธิบายสถานการณ์ตัวอย่างเชื่อมโยงสู่กระทำความผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา (15 นาที)

5. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาในกลุ่ม โดยให้แต่ละคนเสนอความคิดเห็นและความเข้าใจเบื้องต้นของตนเองต่อปัญหา

6. ครูตั้งคำถามส่งเสริมการทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ ดังนี้

6.1. จากสถานการณ์ตัวอย่างมีผู้ได้รับผลกระทบหรือไม่ อย่างไร

6.2. ปัญหานี้เกี่ยวข้องกับกฎหมายแพ่งหรือพาณิชย์ในส่วนใดบ้าง

6.3 นักเรียนคิดว่าการปฏิบัติตามกฎหมายในมีความสำคัญอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

6.4 นักเรียนคิดว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาควรเป็นอย่างไรในฐานะพลเมืองที่เคารพกฎหมาย

7. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่าง และจัดบันทึกประเด็นปัญหาที่กลุ่มต้องการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (25 นาที)

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ตำรากฎหมาย บทความออนไลน์ หรือเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้ โดยสามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารในการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม

9. สมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่ในการศึกษาประเด็นต่างๆ เช่น ประเด็นการกระทำความผิดในกฎหมายแพ่งประเด็นการกระทำความผิดในกฎหมายพาณิชย์ผลกระทบของการกระทำผิดและแนวทางการแก้ไขปัญหา

8. นักเรียนบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับขั้นตอนการสังเคราะห์ความรู้

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ (20 นาที)

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม

10. ให้นักเรียนสร้างแผนภูมิหรือแผนผังแนวคิดเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลและสรุปข้อสังเกตที่ได้จากการค้นคว้า เช่น ประเภทของการกระทำความผิดในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตัวอย่างของการกระทำผิด และแนวทางในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (20 นาที)

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปคำตอบที่ได้เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาลงในกระดานปฐพี และทำการประเมินว่าสามารถตอบคำถามของปัญหาได้ครบถ้วนและชัดเจนหรือไม่

12. ครูช่วยชี้แนะและถามคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนคิดต่อยอด เช่น ถ้าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นกับตัวเอง ควรมีการเตรียมการหรือป้องกันอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน (20 นาที)

12. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน โดยอธิบายตัวอย่างการกระทำผิดทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา
13. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายเพิ่มเติม
14. ครูสรุปแนวคิดสำคัญของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์พร้อมย้ำถึงการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1. วิดิทัศน์ เรื่อง เตือนภัย! สิ่งของออนไลน์ได้สินค้าไม่ตรงปก
2. วิดิทัศน์ เรื่อง ผู้เช่าสุดแสบ ! ค้างค่าเช่านานนับปี “ไม่จ่าย ไม่ย้าย ไม่ออก !” ทำเจ้าของบ้านสุดเอือม
3. วิดิทัศน์ เรื่อง รวบ “เจ้าเหมย” เจ้าแม่เงินกุ้ตอกโหด!
4. วิดิทัศน์ เรื่อง ผัวเมียร้อง ปดงวดรถ แต่ “ไฟแนนซ์” ไม่คืนเล่ม อึ้ง ! ผู้เสียหายเพียบ ค้างหนี้ 400 ล้าน

8.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นคว้าข้อมูล

แบบประเมินคุณภาพการนำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

รายวิชาสังคมศึกษา (ส 23102)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญาวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	รูปแบบ ผลงาน				เนื้อหา				การใช้ ภาษา				เวลา				รวม คะแนน (16)
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนระดับคุณภาพ

13-16 ดีมาก

9-12 ดี

5-8 พอใช้

1-4 ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

นำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
รูปแบบ ผลงาน	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงานพร้อมนำเสนอ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสวยงาม	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงาน พร้อมทำการ นำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานมีความ สมบูรณ์ พร้อมทำ การนำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานไม่สมบูรณ์ ไม่ พร้อมทำการเสนอ
เนื้อหา	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหา และสรุป ความคิดรวบยอดได้ ตรงประเด็น เนื้อหามี ความถูกต้อง เข้าใจ ง่าย	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหาได้ตรง ตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ตรงตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ไม่ตรงประเด็นที่ กำหนด
การใช้ภาษา	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลัก ไวยากรณ์ มีการใช้ภาษาที่ น่าสนใจ สอดคล้อง กับเนื้อหาข้อมูลที่ กำหนดครบถ้วน	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามหลัก ไวยากรณ์ สอดคล้องกับเนื้อหา ข้อมูลที่กำหนด	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิดความ ผิดพลาด มากกว่า 2- 3 คำ/ครั้ง	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิด ความผิดพลาดกว่า 4-5 คำ/ครั้ง
เวลา	นำเสนอผลงานตาม ระยะเวลาที่กำหนด ไม่เกิน 5 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 7 นาที ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 8 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 8 นาที ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 9 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 9 นาที ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญาวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 1
เรื่อง กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	ความ สนใจ			ความ ร่วมมือ			การทำงาน ตามที่ได้ รับมอบหมาย			รวม คะแนน (9)	ระดับ คุณภาพ	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1				

ระดับคุณภาพ

เกณฑ์การประเมินกิจกรรมกลุ่ม
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ = ดีมาก ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง = ดี ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อย = ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
7-9	ดีมาก
5-6	ดี
0-4	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

()

ครูผู้สอน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
ความสนใจ	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนมาก ขณะที่ครูสอน ไม่พูดคุย กับเพื่อนคนอื่น มีการจด บันทึกตลอดทั้งคาบเรียน	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนอยู่บ้าง ขณะที่ครูสอนมีการพูดคุย กับเพื่อนคนอื่นบ่อยครั้ง มีการจดบันทึกบ้างเป็น บางครั้ง	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนน้อยมาก ขณะที่ครูสอนพูดคุยเล่น กับเพื่อนตลอด เวลา ไม่มี การจดบันทึก
ความร่วมมือ	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำ กิจกรรมอย่างตั้งใจและ เต็มใจ แบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบกันได้ดีมาก มี ความชัดเจน มีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็น อย่างสร้างสรรค์	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือกันในการทำ กิจกรรม มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีส่วน ร่วมในการแสดงความคิด เห็นเป็นบางครั้ง	ไม่มีความร่วมมือในการ ทำกิจกรรม ไม่มีการแบ่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่มีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น
การทำงานตามที่ได้รับ มอบหมาย	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มใจและตั้งใจ ทำงานมาก มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงานมาก ช่วยเหลือ เพื่อนในการทำงานอย่าง ตั้งใจมาก	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ค่อยมีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน ช่วยเหลือเพื่อนในการ ทำงานเป็นบางครั้ง	นักเรียนไม่ปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ตนได้รับ มอบหมาย ไม่มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงาน ไม่ช่วยเหลือเพื่อน ในการทำงาน

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)
แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
มีวินัย	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนตรงต่อเวลา	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 3-5 นาที	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 5-10 นาที	ไม่สามารถปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อตกลงใน ชั้นเรียนได้ตามที่ กำหนด เข้าเรียนสาย 10 นาที
มุ่งมั่นในการ ทำงาน	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นสมบูรณ์ก่อน ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นตาม ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย บาง ช่วงเวลาของเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 5 นาที	ขาดความตั้งใจ ไม่มี ส่วนร่วมในงานที่ ได้รับมอบหมายใน กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 10 นาที

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญาวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 2
เรื่อง กฎหมายอาญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชา สังคมศึกษาฯ
เวลา 2 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

1. สาระสำคัญ

การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยนั้น ย่อมต้องมีกฎ ระเบียบ เป็นหลักในการปฏิบัติ โดยเฉพาะต้องมีกฎหมายเป็นข้อบังคับให้ทุกคนปฏิบัติตาม หากผู้ใด ผ่าฝืน ต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายกำหนดว่าการกระทำความผิดเป็นความผิดโดยชัดแจ้งและกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดนั้น

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและ
ดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ส 2.1 ม.3/1 อธิบายความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์การกระทำความผิดทางอาญาและโทษได้ถูกต้องและครบถ้วน (K)
2. นำเสนอตัวอย่างการกระทำความผิดทางอาญาได้ (P)
3. แสดงทัศนะที่ตระหนักต่อการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด (A)

3. สารการเรียนรู้

3.1 สารการเรียนรู้จากแกนกลาง

กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่ต้องกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิดโดยชัดแจ้ง และกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดนั้น ลักษณะสำคัญของกฎหมายอาญา ได้แก่ เป็นกฎหมายที่ต้องกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิดไว้โดยชัดแจ้ง ในขณะที่กระทำ ความผิดต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้แล้วอย่างชัดแจ้งว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด เป็นกฎหมายที่ไม่มีผลย้อนหลัง ถ้าหากในขณะที่มีการกระทำสิ่งใด ๆ ก็ตามที่ยังไม่มี กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด แม้อ้อมมาภายหลังจะมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำ อย่างเดียวกันนั้นเป็นความผิด ก็ให้นำกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาภายหลังนั้นมาใช้กับผู้กระทำความผิดไม่ได้ เว้นแต่เป็นกฎหมายที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ลักษณะการกระทำความผิดทางอาญา จะต้องพิจารณาจากการกระทำของบุคคลนั้นๆ ซึ่งความรับผิดทางอาญา บุคคลจะต้องรับผิดทางอาญาเมื่อมีการกระทำ ได้แก่ กระทำโดยเจตนา กระทำโดยไม่เจตนา และกระทำโดยประมาท

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับนักเรียน

- ☐ พลเมืองเคารพสิทธิ
- ☒ พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่
- ☐ พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณ์ญาณ
- ☐ พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 ☐ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 5.2 ☐ ซื่อสัตย์สุจริต 5.3 ☒ มีวินัย
- 5.4 ☐ ใฝ่เรียนรู้ 5.5 ☐ อยู่อย่างพอเพียง 5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.7 ☐ รักความเป็นไทย 5.8 ☐ มีจิตสาธารณะ 5.9 อื่นๆ.....

6. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
1. วิเคราะห์การกระทำ ความผิดทางอาญาและ โทษได้ถูกต้องและ ครบถ้วน	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการ นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน/ดี 0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
2. นำเสนอตัวอย่างการ กระทำผิดทางอาญา ได้	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการ นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน/ดี 0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
3. มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเคารพและปฏิบัติตาม กฎหมายอย่างเคร่งครัด	- แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	- ระดับคุณภาพ 5 ผ่าน เกณฑ์

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ใช้ทักษะกระบวนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา (15 นาที)

1. นักเรียนรวมกลุ่มตามกลุ่มเดิมจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 โดยนักเรียนทั้งหมด 8 กลุ่ม มอบหมายกลุ่มที่ 1 และ 2 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.1 กลุ่มที่ 3 และ 4 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.2 กลุ่มที่ 5 และ 6 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.3 กลุ่มที่ 7 และ 8 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.4

2. ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหา 4 สถานการณ์ วิเคราะห์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางกฎหมายอาญา ดังนี้

2.1. นร.หญิง 2 คน แสบซ่อนตัวในห้าง ขโมยมือถือร้านโทรศัพท์

2.2. สลด! จั๊บเด็ก 14 ขายยาแลกยาบ้ามาเสพ

2.3 ห้ามส่งไอซียู แค่ว่าไม่เข้าหูเพื่อนนร.

2.4 เพื่อนบังคับด.ญ.14 ให้รุ่นพี่ข่มขืน ในห้องน้ำโรงเรียน

3. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความคิด เช่น

3.1 ใครได้รับผลกระทบจากการกระทำนี้ และผลกระทบคืออะไร

4. ครูอธิบายถึงความสำคัญของการเข้าใจกฎหมายอาญาและการเคารพในกฎเกณฑ์ของสังคม

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา (15 นาที)

4. นักเรียนในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา โดยตั้งคำถามเพื่อตีความและทำความเข้าใจรายละเอียดของปัญหา

4.1 การกระทำใดบ้างในสถานการณ์นี้ที่เป็นการกระทำผิดทางกฎหมายอาญา

4.2 กฎหมายอาญาครอบคลุมเรื่องใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้

4.3 หากผู้กระทำผิดเป็นเยาวชน กฎหมายมีแนวทางลงโทษแตกต่างจากผู้ใหญ่หรือไม่

4.3 การกระทำนี้มีผลกระทบกับคู่กรณีหรือสังคมอย่างไรบ้าง

4.4 ในฐานะพลเมืองที่เคารพกฎหมาย นักเรียนคิดว่าควรมีแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหานี้
อย่างไร

5.นักเรียนบันทึกข้อสังเกตและประเด็นที่ต้องค้นคว้าเพิ่มเติมในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (30 นาที)

6. นักเรียนในกลุ่มใช้เวลาในการค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของกฎหมายอาญา เช่น ประเภทของการกระทำผิดในกฎหมายอาญา บทลงโทษและผลกระทบทางกฎหมาย

7. สมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่กันค้นหาข้อมูล เช่น ความหมายและลักษณะของการกระทำ ความผิดทางกฎหมายอาญา ประเภทและตัวอย่างของการกระทำความผิด เช่น การโจรกรรม การทำร้ายร่างกาย การฉ้อโกง และการป้องกันและการรับผิดชอบต่อการกระทำความผิด

8. นักเรียนบันทึกข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเพื่อใช้ในขั้นตอนการสังเคราะห์ความรู้

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ (15 นาที)

9. นักเรียนร่วมกันสรุปข้อมูลที่ค้นคว้าได้ โดยจัดระเบียบข้อมูลเพื่อให้สามารถอธิบายการกระทำความผิดทางกฎหมายอาญาได้อย่างชัดเจน

10. นักเรียนสร้างแผนผังความคิดหรือแผนภูมิแสดงประเภทของการกระทำความผิดทางกฎหมายอาญา ตัวอย่าง และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดกล่าว

11. แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ว่าการกระทำในสถานการณ์ปัญหาดตรงกับลักษณะของความผิดใด และสรุปข้อสรุปสำคัญที่ต้องนำเสนอ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (20 นาที)

12. นักเรียนในกลุ่มสรุปคำตอบที่ได้จากการค้นคว้าและการสังเคราะห์ความรู้ พร้อมทั้งประเมินความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบ ลงในกระดานปฐพีต่อเนื่องจาก แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

13. ครูช่วยชี้แนะและสอบถามเพิ่มเติม เช่น การกระทำนี้จัดเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาประเภทใด และ การลงโทษทางกฎหมายมีผลกระทบอย่างไรต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

14. นักเรียนตรวจสอบว่าคำตอบของกลุ่มสามารถตอบปัญหาที่ตั้งไว้ในขั้นแรกได้ครบถ้วนหรือไม่

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน (25 นาที)

15. นักเรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์และคำตอบที่ได้เกี่ยวกับการกระทำผิดทางกฎหมายอาญา พร้อมทั้งอธิบายตัวอย่างที่เกี่ยวข้องและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดในชีวิตจริง

16. ครูและเพื่อนร่วมชั้นประเมินผลงานของแต่ละกลุ่ม โดยใช้เกณฑ์การประเมิน เช่น ความถูกต้องของข้อมูล ความเข้าใจในประเด็นปัญหา และการนำเสนอที่ชัดเจน 14. ครูดำเนินการแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

17. ครูสรุปแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการกระทำผิดทางกฎหมายอาญา พร้อมย้ำถึงการปฏิบัติตามกฎหมายและความรับผิดชอบต่อสังคม

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1. วิดีทัศน์ เรื่อง นร.หญิง 2 คน แสບซ่อนตัวในห้าง ขโมยมือถือร้านโทรศัพท์
2. วิดีทัศน์ เรื่อง สลด! จั๊บเด็ก 14 ขายยาแลกยาบ้ามาเสพ
3. วิดีทัศน์ เรื่อง หามส่งไอซียู แค่พูดไม่เข้าหูเพื่อนนร.
4. วิดีทัศน์ เรื่อง เพื่อนบังคับด.ญ.14 ให้รุ้นพี่ข่มขืน ในห้องน้ำโรงเรียน

8.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นคว้าข้อมูล

แบบประเมินคุณภาพการนำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

รายวิชาสังคมศึกษา (ส 23102)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญาวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 2
เรื่อง กฎหมายอาญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	รูปแบบ ผลงาน				เนื้อหา				การใช้ ภาษา				เวลา				รวม คะแนน (16)
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนระดับคุณภาพ

13-16 ดีมาก

9-12 ดี

5-8 พอใช้

1-4 ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

นำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
รูปแบบ ผลงาน	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงานพร้อมนำเสนอ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสวยงาม	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงาน พร้อมทำการ นำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานมีความ สมบูรณ์ พร้อมทำ การนำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานไม่สมบูรณ์ ไม่ พร้อมทำการเสนอ
เนื้อหา	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหา และสรุป ความคิดรวบยอดได้ ตรงประเด็น เนื้อหามี ความถูกต้อง เข้าใจ ง่าย	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหาได้ตรง ตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ตรงตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ไม่ตรงประเด็นที่ กำหนด
การใช้ภาษา	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลัก ไวยากรณ์ มีการใช้ภาษาที่ น่าสนใจ สอดคล้อง กับเนื้อหาข้อมูลที่ กำหนดครบถ้วน	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามหลัก ไวยากรณ์ สอดคล้องกับเนื้อหา ข้อมูลที่กำหนด	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิดความ ผิดพลาด มากกว่า 2- 3 คำ/ครั้ง	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิด ความผิดพลาดกว่า 4-5 คำ/ครั้ง
เวลา	นำเสนอผลงานตาม ระยะเวลาที่กำหนด ไม่เกิน 5 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 7 นาที ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 8 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 8 นาที ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 9 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 9 นาที ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
ความสนใจ	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนมาก ขณะที่ครูสอน ไม่พูดคุย กับเพื่อนคนอื่น มีการจด บันทึกตลอดทั้งคาบเรียน	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนอยู่บ้าง ขณะที่ครูสอนมีการพูดคุย กับเพื่อนคนอื่นบ่อยครั้ง มีการจดบันทึกบ้างเป็น บางครั้ง	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนน้อยมาก ขณะที่ครูสอนพูดคุยเล่น กับเพื่อนตลอด เวลา ไม่มี การจดบันทึก
ความร่วมมือ	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำ กิจกรรมอย่างตั้งใจและ เต็มใจ แบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบกันได้ดีมาก มี ความชัดเจน มีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็น อย่างสร้างสรรค์	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือกันในการทำ กิจกรรม มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีส่วน ร่วมในการแสดงความคิด เห็นเป็นบางครั้ง	ไม่มีความร่วมมือในการ ทำกิจกรรม ไม่มีการแบ่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่ มีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น
การทำงานตามที่ได้รับ มอบหมาย	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มใจและตั้งใจ ทำงานมาก มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงานมาก ช่วยเหลือ เพื่อนในการทำงานอย่าง ตั้งใจมาก	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ค่อยมีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน ช่วยเหลือเพื่อนในการ ทำงานเป็นบางครั้ง	นักเรียนไม่ปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ตนได้รับ มอบหมาย ไม่มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงาน ไม่ช่วยเหลือเพื่อน ในการทำงาน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญาวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 2
เรื่อง กฎหมายอาญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน								รวมคะแนน (8)	ระดับคุณภาพ	
		ความมีวินัย				มุ่งมั่น ในการทำงาน						
		4	3	2	1	4	3	2	1			

ระดับคุณภาพ

- 8 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 7 คะแนน หมายถึง ดี
- 6 คะแนน หมายถึง พอใช้
- 5 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต
()

ครูผู้สอน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)
แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
มีวินัย	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนตรงต่อเวลา	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 3-5 นาที	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 5-10 นาที	ไม่สามารถปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อตกลงใน ชั้นเรียนได้ตามที่ กำหนด เข้าเรียนสาย 10 นาที
มุ่งมั่นในการ ทำงาน	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นสมบูรณ์ก่อน ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นตาม ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย บาง ช่วงเวลาของเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 5 นาที	ขาดความตั้งใจ ไม่มี ส่วนร่วมในงานที่ ได้รับมอบหมายใน กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 10 นาที

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชนวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิทธิมนุษยชน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชา สังคมศึกษาฯ
 เวลา 2 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

สาระการเรียนรู้/มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

1. สาระสำคัญ

สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและยุติธรรม ซึ่งหลักการ ดังกล่าวจะช่วยให้มนุษย์ทุกคนปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แต่ปัญหาสิทธิมนุษยชนยังคงเกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและในหลายประเทศทั่วโลก การร่วมมือกันแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนอย่างสันติวิธีจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้สังคมเคารพและยอมรับความแตกต่างหลากหลายมีความสามัคคี ความปรองดองนำไปสู่สังคมสงบสุขและสมานฉันท์

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ส 2.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและสังคมโลก (K)
2. นำเสนอปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและสังคมโลกได้ (P)
3. ให้ความสนใจต่อกิจกรรมการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชน (A)

3. สารการเรียนรู้

3.1 สารการเรียนรู้จากแกนกลาง

รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลกประจำปี 2564/2565 ภาพรวมพบว่า ประชากรโลก ยังคงได้รับ ผลกระทบจากความขัดแย้งของการเมือง สงคราม สถานการณ์การระบาดของโควิด 19 ความเหลื่อมล้ำทาง เศรษฐกิจ ความขัดแย้งทางด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ปัญหาการละเมิด สิทธิเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน โดยเกิดขึ้นทั้งในส่วนของประชาชน ด้วยกันเอง และในส่วนของภาครัฐที่มีต่อ ประชาชน ทั้งในด้านสิทธิทางการเมือง สิทธิพลเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม การนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและในสังคมโลก แนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนต้องสร้างความตระหนักและการรับรู้ทางสังคมในการคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพของประชาชน โดยให้เครือข่ายองค์กรสิทธิมนุษยชนกลุ่มต่างๆและประชาชนทั่วไปได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและแลกเปลี่ยนแนวคิดสิทธิมนุษยชนกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในทุกมิติ

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับนักเรียน

สมรรถนะพลเมืองที่เข้มแข็ง

- ☒ พลเมืองเคารพสิทธิ
- ☐ พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่
- ☐ พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ
- ☐ พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 ☐ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 5.2 ☐ ซื่อสัตย์สุจริต 5.3 ☒ มีวินัย
- 5.4 ☐ ใฝ่เรียนรู้ 5.5 ☐ อยู่อย่างพอเพียง 5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.7 ☐ รักความเป็นไทย 5.8 ☐ มีจิตสาธารณะ 5.9 อื่นๆ.....

6. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
1. วิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและสังคมโลก	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ผ่าน/ดี 0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ไม่ผ่าน
2. นำเสนอปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและสังคมโลกได้	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ผ่าน/ดี 0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ไม่ผ่าน
3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชน	- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	- ระดับคุณภาพ 5 ผ่านเกณฑ์

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ใช้ทักษะกระบวนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา (20 นาที)

1. โดยนักเรียนทั้งหมด 8 กลุ่ม มอบหมายกลุ่มที่ 1 2 3 และ 4 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.1 กลุ่มที่ 5 6 7 และ 8 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.2

2. ครูนำเสนอบทความสถานการณ์ปัญหา 2 สถานการณ์ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ดังนี้

2.1. บุลลี : ประสบการณ์ที่เลวร้ายในห้องเรียนของคนข้ามเพศ

2.2. ล่วงละเมิดทางเพศ: เมื่อโรงเรียน-ชุดนักเรียนไม่อาจป้องกันเยาวชนจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

3. ครูถามกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ เช่น ให้นักเรียนแบ่งปันประสบการณ์ของตนเองที่พร้อม และสามารถเล่าให้เพื่อน และครูฟังได้ และเชื่อมโยงสู่คำถามเช่นสถานการณ์นี้มีผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไร และทำไมปัญหานี้จึงยังคงเกิดขึ้นในปัจจุบัน

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา (20 นาที)

4. นักเรียนในกลุ่มพูดคุยและร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา โดนมีคำถามนำการอภิปราย เช่น

- 4.1 การกระทำที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นี้ละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านใดบ้าง
- 4.2 ใครคือผู้ที่ได้รับผลกระทบหลัก และผลกระทบคืออะไร
- 4.3 กฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นี้คืออะไร
- 4.4 ใครที่จะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้
- 4.5 ปัญหานี้จะสามารถแก้ไขได้หรือไม่ อย่างไร

5. นักเรียนบันทึกข้อสังเกตและประเด็นที่ต้องการค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (20 นาที)

6. นักเรียนค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูล เช่น

- บทความเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

- ข้อมูลจากองค์กรสิทธิมนุษยชน เช่น Amnesty International, UNHCR
- กฎหมายและข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

7. นักเรียนแบ่งหน้าที่ในกลุ่ม เช่น

- ค้นคว้าข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบัน
- คนค้นข้อมูลกฎหมายหรือข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง
- คนบันทึกข้อมูลเพื่อใช้ในการนำเสนอ

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ (20 นาที)

- นักเรียนในกลุ่มนำข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาพูดคุยและวิเคราะห์ร่วมกัน
- สร้าง **แผนผังความคิด** หรือ **แผนภูมิ** เพื่อแสดงข้อมูลที่สำคัญ เช่น
 - ประเภทของการละเมิดสิทธิมนุษยชน
 - ผลกระทบต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล
 - แนวทางแก้ไขจากสถานการณ์ตัวอย่างของกลุ่ม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (20 นาที)

- นักเรียนในกลุ่มตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำตอบที่ได้
- ครูช่วยซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เชิงลึก เช่น หากต้องเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานี้ ควรเริ่มต้นจากส่วนใด และจะป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอนาคตได้อย่างไร

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน (20 นาที)

- นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชน พร้อมตัวอย่างและแนวทางแก้ไข
- นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายเพิ่มเติม
- ครูสรุปแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและสังคมโลก พร้อมทั้งย้ำความสำคัญของการเคารพสิทธิของทุกคนในสังคม

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1. บทความเรื่อง บูลลี่ : ประสบการณ์ที่เลวร้ายในห้องเรียนของคนข้ามเพศ
2. บทความเรื่อง ล่วงละเมิดทางเพศ: เมื่อโรงเรียน-ชุดนักเรียนไม่อาจป้องกันเยาวชนจากการ

ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

8.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นคว้าข้อมูล

แบบประเมินคุณภาพการนำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

รายวิชาสังคมศึกษา (ส 23102)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชนวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง สิทธิมนุษยชน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	รูปแบบ ผลงาน				เนื้อหา				การใช้ ภาษา				เวลา				รวม คะแนน (16)
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนระดับคุณภาพ

13-16 ดีมาก

9-12 ดี

5-8 พอใช้

1-4 ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

นำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
รูปแบบ ผลงาน	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงานพร้อมนำเสนอ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสวยงาม	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงาน พร้อมทำการ นำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานมีความ สมบูรณ์ พร้อมทำ การนำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานไม่สมบูรณ์ ไม่ พร้อมทำการเสนอ
เนื้อหา	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหา และสรุป ความคิดรวบยอดได้ ตรงประเด็น เนื้อหามี ความถูกต้อง เข้าใจ ง่าย	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหาได้ตรง ตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ตรงตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ไม่ตรงประเด็นที่ กำหนด
การใช้ภาษา	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลัก ไวยากรณ์ มีการใช้ภาษาที่ น่าสนใจ สอดคล้อง กับเนื้อหาข้อมูลที่ กำหนดครบถ้วน	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามหลัก ไวยากรณ์ สอดคล้องกับเนื้อหา ข้อมูลที่กำหนด	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิดความ ผิดพลาด มากกว่า 2- 3 คำ/ครั้ง	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิด ความผิดพลาดมากกว่า 4-5 คำ/ครั้ง
เวลา	นำเสนอผลงานตาม ระยะเวลาที่กำหนด ไม่เกิน 5 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 7 นาที ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 8 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 8 นาที ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 9 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 9 นาที ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
ความสนใจ	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนมาก ขณะที่ครูสอน ไม่พูดคุย กับเพื่อนคนอื่น มีการจด บันทึกตลอดทั้งคาบเรียน	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนอยู่บ้าง ขณะที่ครูสอนมีการพูดคุย กับเพื่อนคนอื่นบ่อยครั้ง มีการจดบันทึกบ้างเป็น บางครั้ง	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนน้อยมาก ขณะที่ครูสอนพูดคุยเล่น กับเพื่อนตลอด เวลา ไม่มี การจดบันทึก
ความร่วมมือ	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำ กิจกรรมอย่างตั้งใจและ เต็มใจ แบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบกันได้ดีมาก มี ความชัดเจน มีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็น อย่างสร้างสรรค์	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือกันในการทำ กิจกรรม มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีส่วน ร่วมในการแสดงความคิด เห็นเป็นบางครั้ง	ไม่มีความร่วมมือในการ ทำกิจกรรม ไม่มีการแบ่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่ มีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น
การทำงานตามที่ได้รับ มอบหมาย	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มใจและตั้งใจ ทำงานมาก มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงานมาก ช่วยเหลือ เพื่อนในการทำงานอย่าง ตั้งใจมาก	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ค่อยมีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน ช่วยเหลือเพื่อนในการ ทำงานเป็นบางครั้ง	นักเรียนไม่ปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ตนได้รับ มอบหมาย ไม่มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงาน ไม่ช่วยเหลือเพื่อน ในการทำงาน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชนวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง สิทธิมนุษยชน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน								รวมคะแนน (8)	ระดับคุณภาพ	
		ความมีวินัย				มุ่งมั่น ในการทำงาน						
		4	3	2	1	4	3	2	1			
				</								

ระดับคุณภาพ

8 คะแนน หมายถึง ดีมาก

7 คะแนน หมายถึง ดี

6 คะแนน หมายถึง พอใช้

5 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

()

ครูผู้สอน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)
แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
มีวินัย	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนตรงต่อเวลา	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 3-5 นาที	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 5-10 นาที	ไม่สามารถปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อตกลงใน ชั้นเรียนได้ตามที่ กำหนด เข้าเรียนสาย 10 นาที
มุ่งมั่นในการ ทำงาน	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นสมบูรณ์ก่อน ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นตาม ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย บาง ช่วงเวลาของเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 5 นาที	ขาดความตั้งใจ ไม่มี ส่วนร่วมในงานที่ ได้รับมอบหมายใน กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 10 นาที

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สิทธิมนุษยชน วิชา สังคมศึกษาฯ

แผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การปกป้องคุ้มครองตนเอง ผู้เรียนตามหลักสิทธิมนุษยชน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เวลา 2 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

สาระการเรียนรู้/มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

1. สาระสำคัญ

การปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วยสองเสาหลัก คือการคุ้มครองและการให้ความช่วยเหลือ โดยส่วนใหญ่ของมักจะเป็นบทเทคนิคเฉพาะที่เป็นการให้ความช่วยเหลือ ในขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองป้องกัน นำไปสู่การตอบคำถามถึงวิธี การคุ้มครองของหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชน ว่าจะสามารถจัดการคุ้มครองแก่ผู้ที่ต้องเผชิญอยู่กับภัยคุกคามของความรุนแรงหรือการข่มขู่ได้อย่างไร ทั้งนี้การคุ้มครองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเป็นพิเศษกับบทบาทของหน่วยงานในการสร้างความเชื่อมั่นถึงความเคารพและการปฏิบัติตามสิทธิตามที่ปรากฏ อย่างชัดเจน ทั้งนี้รวมทั้งการเข้าถึงการให้ความช่วยเหลือด้วย

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ส 2.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์การปกป้องคุ้มครองตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชนได้ (K)
2. นำเสนอปัญหาการปกป้องคุ้มครองตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชนได้ (P)
3. ให้ความสนใจต่อกิจกรรมการปกป้องคุ้มครองตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน (A)

3. สารการเรียนรู้

3.1 สารการเรียนรู้จากแกนกลาง

หลักการปกป้องคุ้มครองตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน มีดังนี้ หลักการคุ้มครอง 1 หลีกเลี่ยงเหตุที่ก่อให้เกิดอันตรายอันเป็นผลกระทบจากการกระทำของตนเอง เกี่ยวข้องกับการตอบสนองด้านสิทธิมนุษยชน หลักการคุ้มครอง 2 สร้างความมั่นใจว่าประชาชนสามารถเข้าถึงการช่วยเหลือ อย่างเป็นธรรม ตามสัดส่วนที่ต้องการและปราศจากการเลือกปฏิบัติ ประชาชนสามารถเข้าถึงการช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนตามที่ต้องการโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ หลักการคุ้มครอง 3 ปกป้องประชาชนจากอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากความรุนแรง หรือการข่มขู่ ประชาชนได้รับการคุ้มครองจากความรุนแรง และหลักการคุ้มครอง 4 ช่วยเหลือประชาชนด้วยการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนเพื่อเข้าถึงการเยียวยาและ การฟื้นฟูจากการละเมิด ประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้รับการช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิผ่านข้อมูล เอกสาร

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับนักเรียน

- ☒ พลเมืองเคารพสิทธิ
- ☐ พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่
- ☐ พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ
- ☐ พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 ☐ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 5.2 ☐ ซื่อสัตย์สุจริต 5.3 ☒ มีวินัย
- 5.4 ☐ ใฝ่เรียนรู้ 5.5 ☐ อยู่อย่างพอเพียง 5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.7 ☐ รักความเป็นไทย 5.8 ☐ มีจิตสาธารณะ 5.9 อื่นๆ.....

6. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
1. วิเคราะห์การปกป้องคุ้มครองตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชนได้	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ผ่าน/ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
			0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
2. นำเสนอปัญหาการ ปกป้องคุ้มครองตนเอง และผู้อื่นตามหลักสิทธิ มนุษยชนได้	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการ นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน/ดี 0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
3. มีส่วนร่วมในกิจกรรม การปกป้องคุ้มครอง ตนเองและผู้อื่นตามหลัก สิทธิมนุษยชน	- แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	- ระดับคุณภาพ 5 ผ่าน เกณฑ์

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ใช้ทักษะกระบวนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา (15 นาที)

1. ครูให้นักเรียนเขียนประสบการณ์ของตนเอง และประสบการณ์ที่พบเห็นผู้อื่นถูกละเมิดสิทธิลงในกระดาษโพสต์อิทแล้วแปะบนกระดาน โดยครูและนักเรียนทำการอ่านประสบการณ์เหล่านั้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ครูพูดเชื่อมโยงเข้าสู่สถานการณ์ปัญหา

2.นักเรียนทั้งหมด 8 กลุ่ม มอบหมายกลุ่มที่ 1 2 3 และ 4 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 3.1 กลุ่มที่ 5 6 7 และ 8 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 3.2

3. ครูนำเสนอบทความสถานการณ์ปัญหา 2 สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ดังนี้

3.1. “เรื่องของผัว-เมีย คนอื่นอย่ามายุ่ง” วาทกรรมรุนแรงในครอบครัว

3.2. ปัญหาแรงงานเด็กไทยวัยมัธยม: ไม่ได้เรียน-เกี่ยวข้องกับวงจรรยาเสพติด

3. กรุณาคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ เช่น สถานการณ์นี้มีผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไร สถานการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างไร และถ้าคุณอยู่ในสถานการณ์นี้ คุณจะทำอะไร

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา (15 นาที)

4. นักเรียน และครูร่วมกันอภิปรายเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ระบุว่าเหตุการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างไร และร่วมกันอภิปรายประเด็นปัญหาว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่น่าสนใจ และจะหาคำตอบได้อย่างไร โดยมีคำถามกระตุ้นคิดคือ

4.1 การกระทำใดในสถานการณ์ที่ถือเป็นการละเมิดสิทธิ

4.2 สถานการณ์ตัวอย่างละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านใด และกฎหมายไทยมีมาตรการปกป้องสิทธิอย่างไร

4.3 มีทางเลือกใดบ้างสำหรับการช่วยเหลือหรือป้องกันเหตุการณ์นี้

4.4 ในฐานะพลเมืองที่เคารพสิทธิ นักเรียนควรปฏิบัติตัวอย่างใดเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิของทุกคนในสังคม

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (30 นาที)

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น

- หลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน (Universal Declaration of Human Rights)

- กฎหมายในประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก หรือกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำ

- กรณีศึกษาเกี่ยวกับการช่วยเหลือหรือปกป้องสิทธิในชีวิตประจำวัน

7. นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกข้อมูลและผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้าลงในกระดาษ

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ (20 นาที)

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ สร้างแผนภูมิหรือแผนผังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำที่ละเมิดสิทธิ บทบาทของผู้ปกป้องสิทธิ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (15 นาที)

10. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้มาจัดทำเนื้อหาในการนำเสนอให้ครบถ้วน

11. ครูช่วยสอบถามเพื่อให้แนวทาง เช่น ถ้ามีข้อจำกัดในการช่วยเหลือผู้อื่น คุณจะแก้ปัญหาอย่างไร และการปกป้องสิทธิเหล่านี้ส่งผลต่อสังคมอย่างไร

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน (25 นาที)

12. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์สถานการณ์ พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขหรือป้องกัน

13. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายเพิ่มเติม

14. ครูสรุปแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ทุกคนตระหนักถึงบทบาทของตนในสังคม

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1. บทความ เรื่อง “เรื่องของผัว-เมีย คนอื่นอย่ามายุ่ง” วาทกรรมรุนแรงในครอบครัว
2. บทความ เรื่อง ปัญหาแรงงานเด็กไทยวัยมัธยม: ไม่ได้เรียน-เกี่ยวข้องกับวงจรยาเสพติด

8.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นคว้าข้อมูล

แบบประเมินคุณภาพการนำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

รายวิชาสังคมศึกษา (ส 23102)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สิทธิมนุษยชน วิชา สังคมศึกษาฯ

แผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การปกป้องคุ้มครองตนเอง ผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	รูปแบบ ผลงาน				เนื้อหา				การใช้ ภาษา				เวลา				รวม คะแนน (16)
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนระดับคุณภาพ

13-16 ดีมาก

9-12 ดี

5-8 พอใช้

1-4 ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

นำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
รูปแบบ ผลงาน	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงานพร้อมนำเสนอ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสวยงาม	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงาน พร้อมทำการ นำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานมีความ สมบูรณ์ พร้อมทำ การนำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานไม่สมบูรณ์ ไม่ พร้อมทำการเสนอ
เนื้อหา	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหา และสรุป ความคิดรวบยอดได้ ตรงประเด็น เนื้อหามี ความถูกต้อง เข้าใจ ง่าย	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหาได้ตรง ตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ตรงตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ไม่ตรงประเด็นที่ กำหนด
การใช้ภาษา	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลัก ไวยากรณ์ มีการใช้ภาษาที่ น่าสนใจ สอดคล้อง กับเนื้อหาข้อมูลที่ กำหนดครบถ้วน	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามหลัก ไวยากรณ์ สอดคล้องกับเนื้อหา ข้อมูลที่กำหนด	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิดความ ผิดพลาด มากกว่า 2- 3 คำ/ครั้ง	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิด ความผิดพลาดกว่า 4-5 คำ/ครั้ง
เวลา	นำเสนอผลงานตาม ระยะเวลาที่กำหนด ไม่เกิน 5 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 7 นาที ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 8 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 8 นาที ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 9 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 9 นาที ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สิทธิมนุษยชน วิชา สังคมศึกษาฯ

แผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การปกป้องคุ้มครองตนเอง ผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	ความ สนใจ			ความ ร่วมมือ			การทำงาน ตามที่ได้ มอบหมาย			รวม คะแนน (9)	ระดับ คุณภาพ	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1				

ระดับคุณภาพ

เกณฑ์การประเมินกิจกรรมกลุ่ม

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ = ดีมาก ให้ 3 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง = ดี ให้ 2 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อย = ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
7-9	ดีมาก
5-6	ดี
0-4	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

()

ครูผู้สอน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
ความสนใจ	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนมาก ขณะที่ครูสอน ไม่พูดคุย กับเพื่อนคนอื่น มีการจด บันทึกตลอดทั้งคาบเรียน	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนอยู่บ้าง ขณะที่ครูสอนมีการพูดคุย กับเพื่อนคนอื่นบ่อยครั้ง มีการจดบันทึกบ้างเป็น บางครั้ง	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนน้อยมาก ขณะที่ครูสอนพูดคุยเล่น กับเพื่อนตลอด เวลา ไม่มี การจดบันทึก
ความร่วมมือ	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำ กิจกรรมอย่างตั้งใจและ เต็มใจ แบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบกันได้ดีมาก มี ความชัดเจน มีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็น อย่างสร้างสรรค์	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือกันในการทำ กิจกรรม มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีส่วน ร่วมในการแสดงความคิด เห็นเป็นบางครั้ง	ไม่มีความร่วมมือในการ ทำกิจกรรม ไม่มีการแบ่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่ มีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น
การทำงานตามที่ได้รับ มอบหมาย	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มใจและตั้งใจ ทำงานมาก มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงานมาก ช่วยเหลือ เพื่อนในการทำงานอย่าง ตั้งใจมาก	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ค่อยมีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน ช่วยเหลือเพื่อนในการ ทำงานเป็นบางครั้ง	นักเรียนไม่ปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ตนได้รับ มอบหมาย ไม่มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงาน ไม่ช่วยเหลือเพื่อน ในการทำงาน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สิทธิมนุษยชน วิชา สังคมศึกษาฯ

แผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การปกป้องคุ้มครองตนเอง ผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน								รวมคะแนน (8)	ระดับคุณภาพ	
		ความมีวินัย				มุ่งมั่น ในการทำงาน						
		4	3	2	1	4	3	2	1			

ระดับคุณภาพ

8 คะแนน หมายถึง ดีมาก

7 คะแนน หมายถึง ดี

6 คะแนน หมายถึง พอใช้

5 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

()

ครูผู้สอน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)
แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
มีวินัย	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนตรงต่อเวลา	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 3-5 นาที	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 5-10 นาที	ไม่สามารถปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อตกลงใน ชั้นเรียนได้ตามที่ กำหนด เข้าเรียนสาย 10 นาที
มุ่งมั่นในการ ทำงาน	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นสมบูรณ์ก่อน ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นตาม ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย บาง ช่วงเวลาของเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 5 นาที	ขาดความตั้งใจ ไม่มี ส่วนร่วมในงานที่ ได้รับมอบหมายใน กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 10 นาที

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดีวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 5
เรื่อง ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 2 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

สาระการเรียนรู้/มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

1. สาระสำคัญ

ในสังคมไทยประกอบไปด้วยคนจำนวนมากที่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความคิด ความเชื่อ ฐานะ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม เมื่อดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งและปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น คนไทยจึงควรทำความเข้าใจและร่วมมือกันสร้างความสมานฉันท์เพื่อลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง

ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทยได้ (K)
2. นำเสนอการแก้ไขปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทยอย่างสันติได้ (P)
3. ให้ความสนใจในการเรียนรู้ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย (A)

3. สารการเรียนรู้

3.1 สารการเรียนรู้จากแกนกลาง

ปัญหาสังคมและความขัดแย้งในสังคมไทยเกิดจากหลายปัจจัยที่ซับซ้อนและเกี่ยวโยงกัน ซึ่งสามารถจำแนกสาเหตุหลักได้ดังนี้ 1) ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ การกระจายทรัพยากรไม่เท่าเทียม ความยากจน 2) การเมืองและความแตกแยกทางความคิด ได้แก่ ความขัดแย้งทางการเมือง ความไม่โปร่งใสในระบบการเมือง การขาดเวทีแสดงความคิดเห็นที่เท่าเทียม 3) ปัญหาการศึกษา ได้แก่ คุณภาพการศึกษาไม่เท่าเทียม การปลูกฝังความคิดแบบยึดติด 4) วัฒนธรรมและทัศนคติ ได้แก่ การแบ่งชนชั้นทางสังคม ความไม่เปิดกว้างต่อความหลากหลาย 5) ปัญหาในระบบกฎหมายและการบังคับใช้ ได้แก่ ความไม่เท่าเทียมในกระบวนการยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอ 6) สื่อและการสื่อสาร ได้แก่ การใช้สื่อเป็นเครื่องมือสร้างความขัดแย้ง การขาดการรู้เท่าทันสื่อ และ 7) ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับนักเรียน

- ☐ พลเมืองเคารพสิทธิ
- ☐ พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่
- ☒ พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ
- ☒ พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 ☐ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 5.2 ☐ ซื่อสัตย์สุจริต 5.3 ☒ มีวินัย
- 5.4 ☐ ใฝ่เรียนรู้ 5.5 ☐ อยู่อย่างพอเพียง 5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.7 ☐ รักความเป็นไทย 5.8 ☐ มีจิตสาธารณะ 5.9 อื่นๆ.....

6. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
1. วิเคราะห์ปัญหาสังคมและความขัดแย้งในสังคมไทยได้	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ผ่าน/ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
			0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
2. นำเสนอตัวอย่างปัญหา สังคม และความขัดแย้ง ในสังคมไทยได้	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการ นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ผ่าน/ดี 0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ ไม่ผ่าน
3. มีส่วนร่วมในกิจกรรม การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคมและประเทศชาติ	- แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	- ระดับคุณภาพ 5 ผ่าน เกณฑ์

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ใช้ทักษะกระบวนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ขึ้นการจัดการเรียนรู้ขั้นตอนดังนี้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา (15 นาที)

1. ครูให้นักเรียนเขียนปัญหาที่พบในชุมชนของตนเองลงในกล่องประสบการณ์ สุ่มอ่านประสบการณ์เหล่านั้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ครูพูดเชื่อมโยงเข้าสู่สถานการณ์ปัญหา

1. นักเรียนทั้งหมด 8 กลุ่ม มอบหมายกลุ่มที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.1 กลุ่มที่ 2 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.2 กลุ่มที่ 3 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.3 กลุ่มที่ 4 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.4 กลุ่มที่ 5 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.5 กลุ่มที่ 6 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.6 กลุ่มที่ 7 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.7 กลุ่มที่ 8 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.8

2. นักเรียนศึกษาสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับ ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย ที่ครูนำเสนอ ดังนี้

2.1 โจทย์บาปอาศัยจิ้งหะคินผนตย่องยกตู้บริจาควัดป่าสัก วัดท่องเที่ยวชื่อดังชัณนาท

2.2 ดำรวจชุดสืบสวนภูธรจังหวัดชัยนาท เข้าจับนายกสมาคมชาวนาเศรษฐกิจพอเพียง กับพวก ตามหมายจับศาลจังหวัดชัยนาท ฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชน

2.3 แม่ค้าชัยนาท-อ่างทอง โอดราคาพริกขึ้นสูงสวนทะเล กก.ละ 400 แพงสุดในรอบ 10 ปี

2.4 ‘อนุชา’ ลงพื้นที่ชัยนาท ตรวจโรงงานปล่อยน้ำเสีย ลงคลองชลประทาน

2.5 เตือนภัย! สาวชัยนาท โดนตุ๋นโอนเงินซื้อรถออนไลน์ ก่อนคนขายหนีหายเข้ากลีบเมฆ

2.6 ชาวชัยนาทตั้งเวทีปราศรัยประจันหน้า 'เสือเหลือง-ชาวนี้นั'

2.7 ประชาคมเดือด ชาวบ้านชัยนาทแห่ค่าน สร้างฟาร์มหมูเพิ่ม แฉที่เก่าก็เหม็นพอแล้ว

2.8 เห็นแก่ตัวไปไหม ชาวบ้านโวยห้ำหั่นคำสั่งสร้างกำแพงรั้วติดหมู่บ้าน ทำน้ำทะเลลักกำแพงไหลท่วมบ้าน 16 หลัง

3. ครูถามคำถามกระตุ้นคิด เช่น

- สถานการณ์ตามข่าวเป็นปัญหาของจังหวัดชัยนาท ในฐานะคนในพื้นที่นักเรียนเคย รับรู้ สถานการณ์ตามข่าวหรือไม่

- ปัญหานี้เกิดจากอะไร
- ใครบ้างที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ
- สถานการณ์นี้สะท้อนปัญหาอะไรในสังคมไทย

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา (20 นาที)

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา

- 4.1 ระบุสาเหตุของปัญหา (เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม หรือการสื่อสาร)
- 4.2 ระบุผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ได้รับผลกระทบ ผู้กระทำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4.3 ผลกระทบของปัญหานั้นต่อสังคม

5. ครูเสริมข้อคำถามสำคัญสำหรับการทำความเข้าใจ เช่น

- อะไรคือสาเหตุหลักของปัญหานี้
- ปัญหานี้ส่งผลกระทบอย่างไรต่อบุคคลและสังคม
- การแก้ไขหรือป้องกันปัญหานี้ควรเริ่มต้นที่ใคร
- ในฐานะพลเมืองที่ดีเราสามารถร่วมกันเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้นหรือไม่ โดยวิธีการอย่างไร

6. บันทึกประเด็นสำคัญเพื่อใช้ในการค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (20 นาที)

7. ครูแนะนำนักเรียนในการศึกษาสถานการณ์ตัวอย่าง อย่างรอบด้าน หลากหลายแง่มุม และ ศึกษาจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย หลายเชื่อถือได้ในการศึกษาปัญหาทางสังคม

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ข่าวและบทความที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เลือก ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรณีศึกษาในอดีตที่มีความคล้ายคลึงเพื่อนำมาใช้ในการอธิบายประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกข้อมูลสำหรับการสังเคราะห์

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ (20 นาที)

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดพิจารณาข้อมูลที่ค้นคว้าและรวบรวมมาได้ พร้อมจัดระเบียบข้อมูลที่ค้นคว้ามามีความถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาแล้วหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอให้ร่วมกันหาอภิปรายและค้นคว้าเพิ่มเติม

10. สรุปข้อค้นพบที่สำคัญ และเตรียมการนำเสนอ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (20 นาที)

11. นักเรียนในกลุ่มร่วมกันตรวจสอบความครบถ้วนของการวิเคราะห์ เชื่อมโยงปัญหา กับสังคมไทยในปัจจุบัน และ วิเคราะห์แนวทางแก้ไขว่าครอบคลุมและปฏิบัติได้จริงหรือไม่

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน (20 นาที)

12. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

13. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่ทำการนำเสนอ โดยมีครูอธิบายเพิ่มเติม

14. ครูสรุปผลการเรียนรู้ โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของการเข้าใจปัญหาสังคมและการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติ

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1. ข่าว เรื่อง โจรใจบาปอาศัยจังหวะคืนฝนตกย่องยกตู้บริจาควัดป่าสัก วัดทองเทียวซื้อตั้งชี่ยนา

2. ข่าว เรื่อง ตำรวจชุดสืบสวนภูธรจังหวัดชัยนาท เข้าจับนายกสมาคมชาวนาเศรษฐกิจพอเพียง กับพวก ตามหมายจับศาลจังหวัดชัยนาท ฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชน

3. ข่าว เรื่อง แม่ค้าชัยนาท-อ่างทอง โอตราคาพริกชี้หูสวนทะเลฯ กก.ละ 400 แพงสุดในรอบ

4. ข้าว เรื่อง ‘อนุชา’ ลงพื้นที่ชัยนาท ตรวจโรงงานปล่อยน้ำเสีย ลงคลองชลประทาน

5. ข้าว เรื่อง เตือนภัย! สาวชัยนาท โดนตุ๋นโอนเงินซื้อรถออนไลน์ ก่อนคนขายหนีหายเข้า

กลีบเมฆ

6. ข้าว เรื่อง ชาวชัยนาทตั้งเวทีปราศรัยประจันหน้า ‘เสือเหลือง-ชาวนา3นิ้ว’

7. ข้าว เรื่อง ประชาคมเดือด ชาวบ้านชัยนาทแห่ค้าน สร้างฟาร์มหมูเพิ่ม แฉที่เก่าก็เหม็น

พอแล้ว

8. ข้าว เรื่อง เห็นแก่ตัวไปไหม ชาวบ้านไวยห้างค้าส่งสร้างกำแพงรั้วติดหมู่บ้าน ทำน้ำทะเล

กำแพงไหลท่วมบ้าน 16 หลัง

8.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุด

2. เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นคว้าข้อมูล

แบบประเมินคุณภาพการนำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

รายวิชาสังคมศึกษา (ส 23102)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดีวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 5
เรื่อง ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	รูปแบบ ผลงาน				เนื้อหา				การใช้ ภาษา				เวลา				รวม คะแนน (16)
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนระดับคุณภาพ

13-16 ดีมาก

9-12 ดี

5-8 พอใช้

1-4 ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

นำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
รูปแบบ ผลงาน	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงานพร้อมนำเสนอ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสวยงาม	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงาน พร้อมทำการ นำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานมีความ สมบูรณ์ พร้อมทำ การนำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานไม่สมบูรณ์ ไม่ พร้อมทำการเสนอ
เนื้อหา	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหา และสรุป ความคิดรวบยอดได้ ตรงประเด็น เนื้อหามี ความถูกต้อง เข้าใจ ง่าย	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหาได้ตรง ตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ตรงตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ไม่ตรงประเด็นที่ กำหนด
การใช้ภาษา	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลัก ไวยากรณ์ มีการใช้ภาษาที่ น่าสนใจ สอดคล้อง กับเนื้อหาข้อมูลที่ กำหนดครบถ้วน	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามหลัก ไวยากรณ์ สอดคล้องกับเนื้อหา ข้อมูลที่กำหนด	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิดความ ผิดพลาด มากกว่า 2- 3 คำ/ครั้ง	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิด ความผิดพลาดกว่า 4-5 คำ/ครั้ง
เวลา	นำเสนอผลงานตาม ระยะเวลาที่กำหนด ไม่เกิน 5 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 7 นาที ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 8 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 8 นาที ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 9 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 9 นาที ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดีวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 5
เรื่อง ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	ความ สนใจ			ความ ร่วมมือ			การทำงาน ตามที่ได้ รับ มอบหมาย			รวม คะแนน (9)	ระดับ คุณภาพ	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1				

ระดับคุณภาพ

เกณฑ์การประเมินกิจกรรมกลุ่ม

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ = ดีมาก ให้ 3 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง = ดี ให้ 2 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อย = ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
7-9	ดีมาก
5-6	ดี
0-4	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

()

ครูผู้สอน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
ความสนใจ	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนมาก ขณะที่ครูสอน ไม่พูดคุย กับเพื่อนคนอื่น มีการจด บันทึกตลอดทั้งคาบเรียน	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนอยู่บ้าง ขณะที่ครูสอนมีการพูดคุย กับเพื่อนคนอื่นบ่อยครั้ง มีการจดบันทึกบ้างเป็น บางครั้ง	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนน้อยมาก ขณะที่ครูสอนพูดคุยเล่น กับเพื่อนตลอด เวลา ไม่มี การจดบันทึก
ความร่วมมือ	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำ กิจกรรมอย่างตั้งใจและ เต็มใจ แบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบกันได้ดีมาก มี ความชัดเจน มีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็น อย่างสร้างสรรค์	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือกันในการทำ กิจกรรม มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีส่วน ร่วมในการแสดงความคิด เห็นเป็นบางครั้ง	ไม่มีความร่วมมือในการ ทำกิจกรรม ไม่มีการแบ่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่ มีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น
การทำงานตามที่ได้รับ มอบหมาย	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มใจและตั้งใจ ทำงานมาก มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงานมาก ช่วยเหลือ เพื่อนในการทำงานอย่าง ตั้งใจมาก	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ค่อยมีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน ช่วยเหลือเพื่อนในการ ทำงานเป็นบางครั้ง	นักเรียนไม่ปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ตนได้รับ มอบหมาย ไม่มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงาน ไม่ช่วยเหลือเพื่อน ในการทำงาน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดีวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 5
เรื่อง ปัญหาสังคม และความขัดแย้งในสังคมไทย

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน								รวมคะแนน (8)	ระดับคุณภาพ	
		ความมีวินัย				มุ่งมั่น ในการทำงาน						
		4	3	2	1	4	3	2	1			

ระดับคุณภาพ

- 8 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 7 คะแนน หมายถึง ดี
- 6 คะแนน หมายถึง พอใช้
- 5 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต
()

ครูผู้สอน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)
แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
มีวินัย	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนตรงต่อเวลา	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 3-5 นาที	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 5-10 นาที	ไม่สามารถปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อตกลงใน ชั้นเรียนได้ตามที่ กำหนด เข้าเรียนสาย 10 นาที
มุ่งมั่นในการ ทำงาน	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นสมบูรณ์ก่อน ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นตาม ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย บาง ช่วงเวลาของเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 5 นาที	ขาดความตั้งใจ ไม่มี ส่วนร่วมในงานที่ ได้รับมอบหมายใน กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 10 นาที

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดีวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 6
เรื่อง การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เวลา 2 ชั่วโมง
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

สาระการเรียนรู้/มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

1. สาระสำคัญ

การที่คนจำนวนมากอยู่ร่วมกันในสังคม ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งหลากหลายรูปแบบ จำเป็นจะต้องหาวิธีการเพื่อลด ขจัดความขัดแย้งอย่างสันติวิธี รวมถึงการดำรงชีวิตให้มีความสุขอย่างแท้จริงภายใต้การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ส 2.1 ม.3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง

ส 2.1 ม.3/5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมได้ (K)
2. นำเสนอตัวอย่างการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมได้อย่างเหมาะสม (P)
3. ให้ความสนใจในการเรียนรู้เรื่องการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม (A)

3. สารการเรียนรู้

3.1 สารการเรียนรู้จากแกนกลาง

การดำรงชีวิตให้มีความสุขอย่างแท้จริงภายใต้การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม จำเป็นต้องสร้างสมดุลระหว่างความสุขส่วนตัวและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งสามารถทำได้ด้วยแนวทางดังต่อไปนี้

- 1) การอยู่ร่วมกันอย่างมีขันติธรรม มีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งที่ตนไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย โดยการยอมรับความแตกต่าง
- 2) การเคารพกฎระเบียบของสังคม เป็นองค์ประกอบสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม
- 3) การเห็นคุณค่าในตนเอง คือการตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของตัวเอง โดยไม่เปรียบเทียบกับผู้อื่น เป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้เรามีความมั่นใจในตัวเอง และสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ และ
- 4) การเลือกรับ-ปฏิเสธข่าวสาร และวัตถุต่าง ๆ

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งข้อมูล ข่าวสารที่ข้อมูลได้มีการเผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับนักเรียน

- ☐ พลเมืองเคารพสิทธิ
- ☐ พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่
- ☒ พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณ์ญาณ
- ☒ พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

- 5.1 ☐ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 5.2 ☐ ซื่อสัตย์สุจริต 5.3 ☒ มีวินัย
- 5.4 ☐ ใฝ่เรียนรู้ 5.5 ☐ อยู่อย่างพอเพียง 5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.7 ☐ รักความเป็นไทย 5.8 ☐ มีจิตสาธารณะ 5.9 อื่นๆ.....

6. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
1. วิเคราะห์การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมได้	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ผ่าน/ดี 0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ไม่ผ่าน

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
2. นำเสนอตัวอย่างการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมได้อย่างเหมาะสม	- นำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	- แบบประเมินการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	7-9 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม 5-6 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ผ่าน/ดี 0-4 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ไม่ผ่าน
3. ให้ความสนใจในการเรียนรู้เรื่องการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม	- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	- ระดับคุณภาพ 5 ผ่านเกณฑ์

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ใช้ทักษะกระบวนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ขั้นการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา (20 นาที)

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยใช้วิธีการสุ่ม โดยนักเรียนทั้งหมด 8 กลุ่ม มอบหมายกลุ่มที่ 1 และ 2 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.1 กลุ่มที่ 3 และ 4 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.2 กลุ่มที่ 5 และ 6 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.3 กลุ่มที่ 7 และ 8 ศึกษาสถานการณ์ปัญหา ที่ 2.4

2. ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหา 4 สถานการณ์ ดังนี้

2.1. ชาวบ้านขอนแก่นร้องจังหวัดระงับการก่อตั้งมัสยิด หวาดเหตุรุนแรงแตกได้ตามมา

2.2 "ขยะ" เท่าภูเขา พฤติกรรมการทิ้งสุดแฉงของคนไทย

2.3 คุณเป็นโรคเปรียบเทียบกับตัวเองในโลกโซเชียลหรือเปล่า

2.4 เด็กไทย 3 ล้านคน ถูกชวนเล่นพนันออนไลน์ เสี่ยงซึมเศร้า ทำร้ายตัวเอง

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา (20 นาที)

4. ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ปัญหา นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นที่กำหนดขึ้น

5.1 ปัญหาในสถานการณ์นี้คืออะไร

5.2 ใครเป็นผู้เกี่ยวข้องในปัญหาและได้รับผลกระทบ

5.3 อะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความไม่สงบสุขในสถานการณ์นี้

5.4 พลเมืองที่ดี จะป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไร

6. นักเรียนอภิปรายแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการเป็นพลเมืองที่ดี เช่น การเคารพสิทธิของผู้อื่น การให้ความร่วมมือในชุมชน การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า (20 นาที)

7. ครูแนะนำนักเรียนในการศึกษาสถานการณ์ตัวอย่าง อย่างรอบด้าน หลากหลายแง่มุม และศึกษาจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย หลายเชื่อถือได้ในการศึกษาปัญหาทางสังคม

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายประเด็นต่างๆ ที่กำหนดขึ้น เช่น หลักการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตัวอย่างบุคคลหรือชุมชนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในการสร้างความสุขร่วมกัน

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ (20 นาที)

9. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูลและจัดระเบียบข้อมูลในรูปแบบแผนภาพ แผนผัง หรืออินโฟกราฟิก เช่น สาเหตุ → ปัญหา → ผลกระทบ → แนวทางการแก้ไข หลักการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและความเชื่อมโยงกับการเป็นพลเมืองที่ดี

10. วิเคราะห์ว่าการเป็นพลเมืองที่ดีช่วยแก้ปัญหาและสร้างความสุขได้อย่างไร

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ (20 นาที)

11. นักเรียนร่วมกันสรุปข้อค้นพบในกลุ่ม ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และเตรียมพร้อมสำหรับการนำเสนอ

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน (20 นาที)

12. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

13. ครูสรุปบทเรียน โดยเน้นย้ำว่า การเป็นพลเมืองที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความสุขทั้งในระดับบุคคลและสังคม พร้อมพูดคุย เสนอแนวทางที่นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1. ข่าว เรื่อง ชาวบ้านขอนแก่นร้องจังหวัดระงับการก่อตั้งมัสยิด หวาดเหตุรุนแรงแตกได้ตามมา

2. บทความ เรื่อง "ขยะ" เท่าภูเขา พฤติกรรมการทิ้งสุดแฉงของคนไทย

3. บทความ เรื่อง คุณเป็นโรคเปรียบเทียบกับตัวเองในโลกโซเชียลหรือเปล่า

4. บทความ เรื่อง เด็กไทย 3 ล้านคน ถูกชวนเล่นพนันออนไลน์ เสี่ยงซึมเศร้า ทำร้ายตัวเอง

8.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุด

2. เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นคว้าข้อมูล

แบบประเมินคุณภาพการนำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

รายวิชาสังคมศึกษา (ส 23102)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดีวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 6
เรื่อง การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	รูปแบบ ผลงาน				เนื้อหา				การใช้ ภาษา				เวลา				รวม คะแนน (16)
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนระดับคุณภาพ

13-16 ดีมาก

9-12 ดี

5-8 พอใช้

1-4 ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

นำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
รูปแบบ ผลงาน	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงานพร้อมนำเสนอ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสวยงาม	รูปแบบของผลงาน ถูกต้องตามที่กำหนด มีความสมบูรณ์ของ ชิ้นงาน พร้อมทำการ นำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานมีความ สมบูรณ์ พร้อมทำ การนำเสนอ	รูปแบบผลงานไม่ ถูกต้องตามที่กำหนด ชิ้นงานไม่สมบูรณ์ ไม่ พร้อมทำการเสนอ
เนื้อหา	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหา และสรุป ความคิดรวบยอดได้ ตรงประเด็น เนื้อหามี ความถูกต้อง เข้าใจ ง่าย	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ขยายความได้ มีการ ยกตัวอย่างการ นำเสนอแนวทางการ แก้ไขปัญหาได้ตรง ตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ตรงตามประเด็นที่ กำหนด	อธิบายเนื้อหาข้อมูล ได้ไม่ตรงประเด็นที่ กำหนด
การใช้ภาษา	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลัก ไวยากรณ์ มีการใช้ภาษาที่ น่าสนใจ สอดคล้อง กับเนื้อหาข้อมูลที่ กำหนดครบถ้วน	ใช้ภาษาพูดและเขียน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามหลัก ไวยากรณ์ สอดคล้องกับเนื้อหา ข้อมูลที่กำหนด	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิดความ ผิดพลาด มากกว่า 2- 3 คำ/ครั้ง	ใช้ภาษาพูดและเขียน ไม่ถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ เกิด ความผิดพลาดกว่า 4-5 คำ/ครั้ง
เวลา	นำเสนอผลงานตาม ระยะเวลาที่กำหนด ไม่เกิน 5 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 7 นาที ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 8 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 8 นาที ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 9 นาที	นำเสนอผลงานไม่ ตรงระยะเวลาที่ กำหนดมากกว่า 9 นาที ขึ้นไป

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดีวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 6
เรื่อง การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	ความ สนใจ			ความ ร่วมมือ			การทำงาน ตามที่ได้ มอบหมาย			รวม คะแนน (9)	ระดับ คุณภาพ	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1				

ระดับคุณภาพ

เกณฑ์การประเมินกิจกรรมกลุ่ม

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ = ดีมาก ให้ 3 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง = ดี ให้ 2 คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อย = ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
7-9	ดีมาก
5-6	ดี
0-4	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

()

ครูผู้สอน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
ความสนใจ	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนมาก ขณะที่ครูสอน ไม่พูดคุย กับเพื่อนคนอื่น มีการจด บันทึกตลอดทั้งคาบเรียน	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนอยู่บ้าง ขณะที่ครูสอนมีการพูดคุย กับเพื่อนคนอื่นบ่อยครั้ง มีการจดบันทึกบ้างเป็น บางครั้ง	นักเรียนให้ความสนใจ เนื้อหาที่ครูสอนน้อยมาก ขณะที่ครูสอนพูดคุยเล่น กับเพื่อนตลอด เวลา ไม่มี การจดบันทึก
ความร่วมมือ	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำ กิจกรรมอย่างตั้งใจและ เต็มใจ แบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบกันได้ดีมาก มี ความชัดเจน มีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็น อย่างสร้างสรรค์	มีการร่วมมือและ ช่วยเหลือกันในการทำ กิจกรรม มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีส่วน ร่วมในการแสดงความคิด เห็นเป็นบางครั้ง	ไม่มีความร่วมมือในการ ทำกิจกรรม ไม่มีการแบ่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่ มีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น
การทำงานตามที่ได้รับ มอบหมาย	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มใจและตั้งใจ ทำงานมาก มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงานมาก ช่วยเหลือ เพื่อนในการทำงานอย่าง ตั้งใจมาก	นักเรียนปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ค่อยมีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน ช่วยเหลือเพื่อนในการ ทำงานเป็นบางครั้ง	นักเรียนไม่ปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ตนได้รับ มอบหมาย ไม่มีความ ละเอียดรอบคอบในการ ทำงาน ไม่ช่วยเหลือเพื่อน ในการทำงาน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สังคมไทยและการเป็นพลเมืองดีวิชา สังคมศึกษาฯ แผนการเรียนรู้ที่ 6
เรื่อง การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน								รวมคะแนน (8)	ระดับคุณภาพ	
		ความมีวินัย				มุ่งมั่น ในการทำงาน						
		4	3	2	1	4	3	2	1			

ระดับคุณภาพ

- 8 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 7 คะแนน หมายถึง ดี
- 6 คะแนน หมายถึง พอใช้
- 5 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต
()

ครูผู้สอน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ(Rubric Score)
แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
มีวินัย	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนตรงต่อเวลา	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 3-5 นาที	ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อตกลงในชั้นเรียน ได้ตามที่กำหนด เข้า เรียนสาย 5-10 นาที	ไม่สามารถปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อตกลงใน ชั้นเรียนได้ตามที่ กำหนด เข้าเรียนสาย 10 นาที
มุ่งมั่นในการ ทำงาน	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นสมบูรณ์ก่อน ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดการ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ภาระงาน เสร็จสิ้นตาม ระยะเวลาที่กำหนด	มีความตั้งใจ มีส่วน ร่วมในงานที่ได้รับ มอบหมาย บาง ช่วงเวลาของเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 5 นาที	ขาดความตั้งใจ ไม่มี ส่วนร่วมในงานที่ ได้รับมอบหมายใน กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานเสร็จสิ้นเกิน กว่าระยะเวลาที่ กำหนด 10 นาที